Raahen lukion opetussuunnitelma 2025

Opetussuunnitelma
Raahen Lukio

Kannen kuva: Tero Hotakainen

Nimi	Raahen lukion opetussuunnitelma 2025
Kunta	Raahe
Koulu	Raahen lukio
Hyväksymispäivämäärä	27.5.2025
Julkaistu	23.5.2025

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen 2
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö 4
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta 5
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä 5
   2.2. Arvoperusta 5
3. Opetuksen toteuttaminen 7
   3.1. Opintojen rakenne 7
   3.2. Oppimiskäsitys 7
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät 8
   3.4. Toimintakulttuuri 10
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 13
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys 13
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen 18
   4.1. Ohjaus 18
   4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus 21
      4.2.1. Oppimisen tuki 21
      4.2.2. Erityisopetus 23
      4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut 24
      4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat 25
   4.3. Opiskeluhuolto 26
      4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat 27
   4.4. Kurinpito 32
      4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö 35
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä 36
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi 39
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa 39
   5.2. Opintojakson arviointi 40
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät 41
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot 41
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi 42
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa 42
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen 43

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi ... 44
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi ... 45
5.4. Lukion oppimäärän suoritus ... 46
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus ... 47
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot ... 47
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat ... 50
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt ... 51
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet ... 51
6.2. Laaja-alainen osaaminen ... 52
7. Oppiaineet ... 57
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI) ... 57
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1) ... 58
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01) ... 60
Kieli, teksti ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI0203) ... 62
Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (ÄI04) ... 64
Monilukutaito ja vaikuttamisen keinot, 2 op (ÄI05) ... 65
Kirjoittaminen ja viestintätaidot, 2 op (ÄI0607) ... 66
Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI08) ... 68
Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI09) ... 69
Kirjoitustaidon kertaus, 2 op (ÄI10) ... 70
Lukutaidon kertaus, 2 op (ÄI11) ... 71
Luova kirjoittaminen 1, 2 op (ÄI12) ... 73
Luova kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI13) ... 74
Mediataitoja, 2 op (ÄI14) ... 75
Kielenhuollon kertausta, 1 op (ÄI15) ... 76
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI16) ... 77
Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua, 2 op (ÄI17) ... 78
Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta, 2 op (ÄI18) ... 79
Ilmaisutaito 3 - draaman monet mahdollisuudet, 2 op (ÄI19) ... 80
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6) ... 81
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201) ... 84
Kieli, teksti ja vuorovaikutus, 2 op (S20203) ... 85
Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (S204) ... 87
Monilukutaito ja vaikuttamisen keinot, 2 op (S205) ... 88
Kirjoittaminen ja viestintätaidot, 2 op (S20607) ... 89
Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S208) ... 91
Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209) ... 92

Kirjoitustaidon kertaus, 2 op (S210) 93
Lukutaidon kertaus, 2 op (S211) 94
Luova kirjoittaminen 1, 2 op (S212) 95
Luova kirjoittaminen 2, 2 op (S213) 96
Mediataitoja, 2 op (S214) 97
Kielenhuollon kertausta, 1 op (S215) 98
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (S216) 99
Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua, 2 op (S217) 100
Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta, 2 op (S218) 101
Ilmaisutaito 3 - draaman monet mahdollisuudet, 2 op (S219) 102
7.2. Ruotsi (TKRU) 103
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1) 108
RUB0102 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB011-012) 108
RUB03 Kulttuuri ja mediat, 2 op (Rub013) 109
RUB04 Ympäristömme, 2 op (RUB014) 110
RUB05 Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB015) 111
RUB06 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB016) 112
RUB07 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB017) 113
RUB08 Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op (RUB018) 114
RUB09 Perusasiat haltuun, 1 op (RUB019) 114
7.3. Vieraat kielet (VK) 115
7.3.1. Ranskan kieli (RAB2) 120
Nuoren arkielämää, 2 op (RAB201) 120
Meillä ja muualla, 2 op (RAB202) 121
Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (RAB203) 122
Kiehtova kulttuuri, 2 op (RAB204) 122
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (RAB205) 123
Maailma ympärilläni, 2 op (RAB206) 124
Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (RAB207) 125
Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (RAB208) 126
Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB209) 127
7.3.2. Ranskan kieli (RAB3) 127
Hauska tutustua, 2 op (RAB301) 127
Arkielämää, 2 op (RAB302) 128
Koulussa ja vapaalla, 2 op (RAB303) 129
Meillä ja muualla, 2 op (RAB304) 130
Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (RAB305) 131

Kiehtova kulttuuri, 2 op (RAB306) 131
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (RAB307) 132
Maailma ympärilläni, 2 op (RAB308) 133
Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB309) 134
7.3.3. Saksan kieli (SAB2) 134
Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (SAB207) 135
Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (SAB203) 135
Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (SAB208) 136
Kiehtova kulttuuri, 2 op (SAB204) 137
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (SAB205) 138
Koulussa ja vapaalla, 2 op (SAB201) 139
Maailma ympärilläni, 2 op (SAB206) 139
Meillä ja muualla, 2 op (SAB202) 140
Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB209) 141
Starttijakso: Kertaamalla eteenpäin!, 2 op (SAB210) 142
7.3.4. Saksan kieli (SAB3) 142
Hauska tutustua, 2 op (SAB301) 142
Arkielämää, 2 op (SAB302) 143
Koulussa ja vapaalla, 2 op (SAB303) 144
Meillä ja muualla, 2 op (SAB304) 145
Kiehtova kulttuuri, 2 op (SAB306) 145
Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (SAB305) 146
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (SAB307) 147
Maailma ympärilläni, 2 op (SAB308) 148
Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB309) 149
7.3.5. Venäjän kieli (VEB2) 149
Nuoren arkielämää, 2 op (VEB201) 150
Meillä ja muualla, 2 op (VEB202) 150
Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (VEB203) 151
Kiehtova kulttuuri, 2 op (VEB204) 152
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (VEB205) 153
Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (VEB207) 154
Maailma ympärilläni, 2 op (VEB206) 154
Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (VEB208) 155
Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB209) 156
7.3.6. Venäjän kieli (VEB3) 157
Arkielämää, 2 op (VEB302) 157
Meillä ja muualla, 2 op (VEB304) 158

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (VEB305) 158
Kiehtova kulttuuri, 2 op (VEB306) 159
Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (VEB307) 160
Maailma ympärilläni, 2 op (VEB308) 161
Hauska tutustua!, 2 op (VEB301) 162
Koulussa ja vapaalla, 2 op (VEB303) 163
Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB309) 163
7.3.7. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1) 164
ENA0102 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti maailmankielenä, moduulit 1-2, 4 op (ENA0102) 164
ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri luovassa ilmaisussa, 2 op (ENA03) 166
ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04) 166
ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05) 167
ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06) 168
ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07) 169
ENA08 Viesti ja vaikuta englanniksi puhuen, 2 op (ENA08) 170
ENA09 Englannin kurssien aktivoivaa kertausta, 2 op (ENA09) 171
ENA10 Viesti ja vaikuta englanniksi 3. vsk:n opiskelijoille, sanaston vankentaminen ja viestintä (2 op), 2 op (ENA10) 172
ENA11 Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA11) 173
ENA12 Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA12) 173
7.4. Matematiikka (MA) 174
7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY) 176
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1) 176
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA) 177
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02) 177
Geometria, 2 op (MAA03) 179
Syvemmälle pitkään matematiikkaan, 8 op (MAA040506) 179
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07) 181
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08) 182
Taloumatematiikka, 1 op (MAA09) 184
3D-geometria, 2 op (MAA10) 185
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11) 186
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12) 187
Pitkän matematiikan hajautettu kertaus, 2 op (MAA13) 188
Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA14) 188
Sähköiset työvälineet, 2 op (MAA15) 189

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB) 190
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02) 190
Geometria, 2 op (MAB03) 191
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04) 192
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05) 193
Talousmatematiikka, 2 op (MAB0607) 194
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08) 195
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09) 196
Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10) 197
Sähköiset työvälineet, 2 op (MAB11) 198
7.5. Biologia (BI) 199
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01) 201
Ekologian perusteet Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin, 4 op (BI0203) 203
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04) 204
Ihmisen biologia, 2 op (BI05) 205
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06) 206
Luonnontuntemus, 2 op (BI07) 208
Biologian kokonaisuus, 2 op (BI08) 208
7.6. Maantiede (GE) 209
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01) 211
Sininen planeetta, 2 op (GE02) 214
Yhteinen maailma, 2 op (GE03) 216
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04) 219
Kaupunkimaantiede, 2 op (GE05) 221
Maantieteen kokonaisuus, 2 op (GE06) 221
7.7. Fysiikka (FY) 222
Fysiikan perusteet, 2 op (FY0102) 224
Energia ja lämpö, 2 op (FY03) 225
Voima ja liike, 2 op (FY04) 226
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05) 227
Sähkö, 2 op (FY06) 228
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07) 229
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08) 230
Fysiikan kertaus, 2 op (FY09) 231
7.8. Kemia (KE) 232
Kemian perusteet, 2 op (KE0102) 234
Molekyylit ja mallit (KE3), 2 op (KE03) 236

Kemiallinen reaktio (KE4), 2 op (KE04) ... 237
Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5), 2 op (KE05) ... 238
Kemiallinen tasapaino (KE6), 2 op (KE06) ... 239
Kemian kertaus, 2 op (KE07) ... 241
7.9. Filosofia (FI) ... 241
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01) ... 243
Etiikka, 2 op (FI02) ... 245
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03) ... 247
Totuus, 2 op (FI04) ... 248
Klassinen teos ja sen tulkinta, 2 op (FI05) ... 249
7.10. Psykologia (PS) ... 250
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01) ... 252
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02) ... 254
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03) ... 256
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04) ... 259
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05) ... 261
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06) ... 264
Tunne- ja vuorovaikutustaidot, 2 op (PS07) ... 265
Johdatus psykologiseen tutkimukseen, 2 op (PS08) ... 266
~~POISTUU Liikunta- ja urheilupsykologia, 2 op (PS09)~~ ... 267
Psykologian kertaus, 2 op (PS10) ... 268
7.11. Historia (HI) ... 268
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01) ... 271
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02) ... 272
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03) ... 274
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04) ... 275
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05) ... 276
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06) ... 277
Modernin ajan historia, 2 op (HI07) ... 278
Historian kertauskurssi, 2 op (HI08) ... 279
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH) ... 280
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01) ... 282
Taloustieto, 2 op (YH02) ... 284
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03) ... 285
Lakitieto, 2 op (YH04) ... 286
Globaali maailma, 2 op (YH05) ... 287
Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 2 op (YH06) ... 288
7.13. Uskonto (KT) ... 289

7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1) 291
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01) 291
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02) 293
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03) 296
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04) 298
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05) 301
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06) 304
Uskonnon kertaus, 2 op (UE07) 307
7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2) 308
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01) 308
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02) 309
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03) 309
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO04) 310
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04) 311
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06) 312
7.14. Elämänkatsomustieto (ET) 312
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01) 315
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02) 316
Kulttuurit, 2 op (ET03) 317
Katsomukset, 2 op (ET04) 319
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05) 320
Tulevaisuus, 2 op (ET06) 321
7.15. Terveystieto (TE) 322
Terveys voimavarana, 2 op (TE1) 324
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2) 325
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3) 326
Terveystiedon kokonaisuus, 2 op (TE4) 328
7.16. Liikunta (LI) 328
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1) 330
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2) 330
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3) 331
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4) 332
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5) 332
Vaelluskurssi, 2 op (LI6) 333
Wanhojen tanssit, 2 op (LI7) 333
VALM 1, 2 op (LI8) 333
VALM 2, 2 op (LI9) 334

VALM 3, 2 op (LI10) ... 335
VALM 4, 2 op (LI11) ... 337
VALM 5, 2 op (LI12) ... 338
VALM 6, 2 op (LI13) ... 339
VALM 7, 2 op (LI14) ... 340
VALM 8, 2 op (LI15) ... 341
E-urheiluakatemia, 2 op (LI16) ... 342
POISTUUUrheilupsykologia, 2 op (LI17) ... 343
7.17. Musiikki (MU) ... 343
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1) ... 346
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2) ... 346
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3) ... 347
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4) ... 348
Laulutunti - yes we can!, 2 op (MU5) ... 348
Kitara 1 - etkot, 2 op (MU6) ... 349
Kitara 2 - jatkot, 2 op (Mu7) ... 350
Jamit - kaikki musisoi, 2 op (MU8) ... 350
Jamit - nupit kaakkoon!, 2 op (MU9) ... 351
Biisipaja - pois pöytälaatikosta, 2 op (MU10) ... 351
Extravaganza - Mieletön show!, 2 op (MU11) ... 352
7.18. Kuvataide (KU) ... 353
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1) ... 356
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (Ku2) ... 357
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3) ... 358
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4) ... 359
Elokuva ennen ja nyt, 2 op (KU5) ... 360
Arkkitehtuuri ja rakentelu, 2 op (KU6) ... 361
Kuvia kankaisiin, 2 op (KU7) ... 362
Ihminen kuvassa, 2 op (KU8) ... 362
Kuvanveisto ja keramiikka, 2 op (KU9) ... 363
Kuva viestii ja vaikuttaa (KU3 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU10) ... 363
Taiteen monet maailmat (KU4 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU11) ... 364
Kuvia kankaisiin (KU7 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU12) ... 364
Juhlat ja projektit, 2 op (KU13) ... 364
7.19. Opinto-ohjaus (OP) ... 365
Minä opiskelijana, 2 op (OP1) ... 367
Jatko-opinnot,työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2) ... 370
7.20. Temaattiset opinnot (TO) ... 373

Kulttuuripassi, 2 op (TO02) 373
Tiedeleirikoulu, 2 op (TO03) 374
Yrittäjyys, 2 op (TO04) 374
Kansainvälisyys, 2 op (TO05) 375
Nuori yrittäjä, 2 op (TO05) 375
POISTUVAT:Bisnesosaaminen1: Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op
(TO06) 377
Bisnesosaaminen 2: Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot, 2 op (T007) 378
Bisnesosaaminen3: Globaalit markkinat, 2 op (T008) 378
Bisnesosaaminen4: Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (TO09) 379
Vapaaehtoistyö, 2 op (TO10) 380
Tutor, 2 op (TO11) 380
Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO12) 382
Nuorisovaltuusto, 2 op (TO13) 383
Urheilu- ja tapahtumatoimitsija, 2 op (TO14) 383
Liikennekasvatus, 2 op (TO15) 383
Purjehdus, 2 op (TO16) 384
7.21. Lukiodiplomit (LD) 384
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2) 385
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4) 385
Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5) 386
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6) 386
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8) 387
7.22. Tietotekniikka (ATK) 388
Perusteet, 2 op (AT01) 388
Taulukkolaskenta, 2 op (AT02) 389
Kuvankäsittely, media ja esitysgrafiikka, 2 op (AT03) 389
Kotisivuja tekemään, 2 op (AT04) 390
Ohjelmointi, 2 op (AT05) 390
7.23. Kotitalous (KOT) 391
Hygieniaosaaminen, 2 op (KOT01) 391
7.24. Oppimisen tuki (OPT) 391
Oppimisen tuki, 2 op (OPT01) 391
8. Liitteet 393
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 393
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko 393
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 400

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 400
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 406
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 406
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 411
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 412
8.6. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä 417
8.7. Raahen lukion oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma 2021-2022 419
8.8. Raahen lukion kansainvälisyyssuunnitelma 2021 443
8.9. Raahen lukion tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 451
8.10. Järjestyssäännöt ja suunnitelma kurinpitotoimenteiden käyttämisestä 457

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevina vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioiden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi

lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistysihanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen

asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Raahen lukion opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Lukiomme opetussuunnitelmatyöryhmä on ollut vastuussa opetussuunnitelman uudistyöstä. Työryhmään kuuluivat puheenjohtaja, edustajat kaikista aineryhmistä, opinto-ohjaajat ja erityisopettaja. Lukion opetussuunnitelman erityisopetuksen osa-alueen valmistelusta vastasi kaupungin nimeämä kahdeksanhenkinen työryhmä.

Opiskelijoiden edustajia, opiskelijoiden vanhempia edustavia Raahen lukion vanhempainyhdistysten jäseniä, kaupungin sosiaali- ja terveyden tehtäviä hoitavia viranomaisia, kaupungissa toimivien yrittäjien edustajia, tulevaisuuslautakunnan puheenjohtaja sekä opetuspäällikkö kutsuttiin lukiomme Veso -päivään 21.11.2020 tutustumaan tulevaan lukion opetussuunnitelmaan sekä antamaan siihen lausuntoja. Lisäksi vanhempainyhdistyksen kokouksessa lukiomme rehtori esitteli lukion uutta opetussuunnitelmaa marraskuussa 2020.

Opetussuunnitelmaa ja sen keskeisiä muutoksia edelliseen opetussuunnitelmaan esiteltiin myös Raahen kaupungin Tulevaisuuslautakunnalle 12.2.2020.

Raahen kaupungin tulevaisuuslautakunta hyväksyi Raahen lukion opetussuunnitelman kokouksessaan 8.6.2021.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden alaluvun 4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus paikalliset tarkennukset on esitelty ja hyväksytty seuraavasti:

- Raahen lukion opettajakunta 13.5.2025
- Raahen lukion opiskelijakunta 14.5.2025
- Raahen lukion opiskelijahuoltoryhmä 14.5.2025
- Raahen lukion vanhempainyhdistys 21.5.2025
- Raahen kaupungin tulevaisuuslautakunta 27.5.2025
- Päivitys alalukuun 5.5. 16.1.2026, tiedoksi tulevaisuuslautakunnalle
- Lukion opetussuunnitelman päivitys opetustarjonnan osalta 28.4.2026

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksen tehtävä on antaa opiskelijalle laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja tulevassa työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Raahen lukio on ylioppilastutkintoon sekä korkeakouluopintoihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatillisiin jatko-opintoihin johtava oppilaitos, joka tukee nuorten yksilöllistä kasvua ja kypsymistä aikuisuuteen ja kasvattaa opiskelijoistaan omatoimisia, vastuuntuntoisia ja suvaitsevaisia, hyvin käyttäytyviä, itseensä uskovia ja yhteistyökykyisiä kansalaisia muuttuvaan maailmaan.

Lukio toteuttaa tehtäväänsä yhdessä muiden toisen asteen oppilaitosten, korkeasteen oppilaitosten, elinkeinoelämän ja muun ympäristön kanssa. Raahen lukio on yleislukio.

Lukiokoulutuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan ja kulttuuriperintöön, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Keskeisiä arvoja ovat elämän ja toisen ihmisen kunnioittaminen ja pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rehellisyyteen.

Arvopohja on koulun opetuksen ja toiminnan perusta. Raahen lukion arvoperusta syntyy oppilaiden, henkilökunnan ja vanhempien vuorovaikutuksesta. Koulun arvopohja ja aihekokonaisuudet näkyvät eri oppiaineissa ja koulun toimintakulttuurissa.

Koulun toiminta perustuu rehellisyyteen, tasa-arvoisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Opiskelijat ja henkilökunta kantavat yhteisvastuuta ja tukevat terveen itsetunnon, suvaitsevaisuuden ja hyvinvoinnin kehittymistä. Opiskelijaa kannustetaan terveeseen kriittisyyteen ja yksilölliseen ajatteluun. Opetuksessa vahvistetaan ympäristön arvostamista ja käsitellään paikallista ja kansainvälistä kulttuuriperintöä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista. Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot ovat opiskelijalle valinnaisia. Valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Raahen lukiossa on myös koulukohtaisia opintojaksoja eri oppiaineissa.

Raahen lukiossa on tarjolla myös eheyttäviä soveltavia opintojaksoja, jotka sisältävät aineksia useista eri oppiaineista. Kokonaisvaltaista oppimista, oppiainerajojen ylittämistä ja ilmiöpohjaisuutta opiskellaan mm. tiedeleirikoulussa. Lukiodiplomeita on mahdollista suorittaa lukiossamme kuvataiteessa, liikunnassa, mediassa ja musiikissa. Opiskelija voi suorittaa opintojaksoja myös muissa toisen asteen oppilaitoksissa, kesäyliopistossa ja korkeakouluissa (luku 3.6).

Oppiaineen opintojen suoristusjärjestykset löytyvät oppiaineiden kuvausten yhteydestä. Opiskelijan tulee noudattaa merkittyä suoritusjärjestystä. Poikkeuksista on neuvoteltava opinto-ohjaajan kanssa.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat

oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Lukio-opetuksen lähtökohtana on se, että opiskelijat saavat suoritettua lukio-opintonsa kolmessa vuodessa.

Lukio laatii vuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman, johon kirjataan opetuksen yleinen järjestäminen, opetustunnit ja opetuksen yhteydessä järjestettävä muu toiminta, työajat, yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, koulutuksen hankkiminen muulta koulutuksen järjestäjältä, muulta yhteisöltä tai säätiöltä sekä muut tarpeelliset opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää

osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Opiskeluympäristöt

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus fyysisesti ja henkisesti turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskeluympäristö järjestetään niin, että opiskelijoiden erilaisuus, yksilölliset opiskelutaidot ja oppimistyylit otetaan huomioon.

Opetussuunnitelman perusteena oleva oppimiskäsitys korostaa opiskelijan omaa aktiivista tiedonrakentamisprosessia, jonka mukaan opiskelijoita ohjataan ylhäältä itsenäisyyteen ja yhteistoiminnallisiin kykyjen kehittämiseen, toisaalta tiedon luotettavuuden arviointiin. Raahen lukion laaja kurssitarjotin antaa opiskelijoille mahdollisuuden asettaa itselleen tavoitteita omien vahvuuksien mukaisesti. Itsenäiset valinnat tukevat opiskelijan tervettä itsetuntoa ja ohjaavat häntä vastuunottamiseen tekemistään valinnoista. Vastuullisuus on myös olennainen osa yhteistoiminnallisuudessa, joka ohjaa opiskelijoita lisäksi suvaitsevaisuuteen.

Raahen lukion tieto- ja viestintätekninen varustelu tarjoaa tehokkaita kanavia tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin.

Raahen lukion sisäisen kehittämisen painopistealueita ovat erilaiset yhteiset tapahtumat, jotka edistävät sosiaalistumista ja parantavat yhteishenkeä. Tavoitteena on myös tehostaa sisäistä ja ulkoista tiedottamista. Raahea kaupunki-, kulttuuri-, tuotanto- ja luontoympäristönä pyritään käyttämään hyväksi luotaessa opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa oppimaansa myös opiskelutilanteiden ulkopuolella. Tämä tukee samalla oman lähiympäristön tuntemista ja arvostamista. Kansainvälisyys on myös kanava opitun soveltamiseen.

Toimivan ja turvallisen opiskeluympäristön takaamiseksi koulussa on oltava järjestyssäännöt. Ne on liitetty tämän asiakirjan loppuun samoin kuin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Raahen lukion pelastussuunnitelmassa on menettelyohjeet normaaliajan vahinkojen ja vaaratilanteiden varalta.

Itsenäinen opiskelu

Itsenäinen opiskelu on lukioon sopiva työtapa, jota voidaan käyttää erityisesti silloin, kun kurssia ei ole tarjolla tai opiskellaan kahta kurssia yhtä aikaa tai opiskelija haluaa nopeuttaa opintojaan. Itsenäinen opiskelu edellyttää opiskelijalta erityisesti vastuun ottamista omasta toiminnastaan. Hyvään oppimisprosessiin kuuluu itseohjautuvuus, jota voidaan kehittää itsenäisen opiskelun ja oman toiminnan arvioinnin avulla.

Opintojakso tai sen osa voidaan suorittaa myös itsenäisesti osallistumatta opetukseen. Luvan itsenäiseen opiskeluun antaa rehtori kuultuaan ao. aineen opettajaa. Opiskelijan on osallistuttava muun opiskelijaryhmän kanssa kokeeseen, jonka lisäksi on suoritettava sovitut opiskelutehtävät.

Aineenopettaja antaa itsenäiseen opiskeluun yksityiskohtaiset ohjeet. Jos opiskelija ei suorita opiskelutehtäviä ja koetta opettajan kanssa sovitussa ajassa, suoritukset raukeavat.

Opiskelija voi suorittaa opintoja myös verkko-opintoina tai online-opetuksena. Näin voidaan esimerkiksi laajentaa opintotarjontaa tilanteissa, missä opintojakso ei toteudu lähiopetuksena.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin

toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Koulussa annetaan yo-tutkintoon valmistavaa opetusta myös muiden keskiasteen oppilaitosten oppilaille. Koulu toimii viisijaksoperiaatteella.

Opiskelijaksi hyväksymisen keskiarvoraja on seitsemän, josta erityistapauksessa voidaan poiketa rehtorin päätöksellä. Raahen lukion opiskelijamäärä mahdollistaa laajan, joustavan ja yksilölliset tarpeet huomioivan kurssitarjonnan.

Raahen lukion toimintakulttuuri rakentuu arvopohjalle, jonka peruspilarit ovat rehellisyys, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Ystävällisyys, reiluus ja molemminpuolinen työn ja ihmisenä olemisen kunnioitus kuuluvat kaikkiin kouluarjen toimintoihin. Tiedot ja taidot karttuvat luontevassa, turvallisessa ja avoimessa kanssakäymisessä opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan välillä. Koulun ovet ovat avoinna vierailijoille läheltä ja kaukaa.

Opiskelijoita kannustetaan ja ohjataan suunnittelemaan opinto-ohjelmansa järkevästi ja jatko-opintotietoisesti ja hoitamaan opiskelu ahkerasti ja vastuullisesti. Jos ongelmia esiintyy, niihin puututaan nopeasti aineenopettajien, ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien, erityisopettajan ja muun henkilökunnan aktiivisella yhteistyöllä. Ahkeruutta, tavoitteellisuutta, itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta opetetaan myös pääomaksi aikuiselämää varten. Palautetta tavoitteiden saavuttamisesta annetaan järjestelmällisesti, ja sen on oltava yksilölliset edellytykset huomioivaa ja rohkaisevaa. Opiskelijoiden erityisosaamista rohkaistaan ja tuetaan ja myös koulun ulkopuoliset onnistumiset ja saavutukset huomioidaan.

Nuorten yhteistoimintataitojen kehittymiselle tarjotaan tilaisuuksia kaikkien aineiden oppitunneilla, ryhmänohjaustilanteissa, projekteissa, opiskelijakuntatoiminnassa ja koulun yhteisissä tilaisuuksissa. Opiskelijoita rohkaistaan demokratian ja päätöksenteon harjoitteluun antamalla heille tilaisuuksia osallistua opintojaksojen suunnitteluun, yhteisiin työryhmiin opettajien kanssa, opiskelijakuntatoimintaan, opiskelijakuntavaaleihin, tutor-toimintaan ja koulun yhteisten tilaisuuksien suunnitteluun ja suhtaudutaan myönteisesti myös koulun ulkopuoliseen osallistuvaan toimintaan.

Opiskelijoiden mielipiteen ilmaisua ja suullista esitystä rohkaistaan monipuolisesti tarjoamalla siihen tilaisuuksia eri aineiden oppitunneilla oppiaineen luonne ja sisällöt huomioiden. Opiskelijoita kannustetaan valitsemaan itsetuntemusta edistäviä opintojaksoja.

Kaikissa aineissa tarjotaan tilaisuuksia myös itsenäiseen tiedonhankintaan ja opastetaan välineiden käyttöön, tiedonhankinnan menetelmiin, kriittiseen lukutapaan ja kriittiseen ajatteluun ylipäätään. Medialukutaidon opetuksessa ohjataan opiskelijoita tiedostamaan myös ajankäyttöään eri medioiden parissa ja tunnistamaan riippuvuusoireet. Oppiainekohtaisesti kiinnitetään opiskelijoiden huomio ajankohtaisiin asioihin ja rohkaistaan opiskelijoita seuramaan maailmantapahtumia. Opiskelijoiden tulee seurata koulun sisäistä tiedottamista säännöllisesti ja oma-aloitteisesti.

Kansainvälisyys on luonteva osa koulun arkea. Erilaisten projektien puitteissa pyritään järjestämään vastavuoroisia vierailuja yhteistyökumppanimaihin. Raahen lukio ottaa vastaan vaihto-opiskelijoita vuosittain, ja yleensä opiskelijoita myös lähtee vaihtoon ulkomaille.

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki lukiolaiset ja sen toiminnan tulisi palvella kaikkia opiskelijoita ja koko koulua. Toimintaa ohjaa ja koordinoi hallitus. Opiskelijakunnan hallitus valitaan vuosittain vaaleilla, joissa jokaisella Raahen lukion opiskelijalla on äänioikeus.

Opiskelijakunnan tehtävänä on tuoda opiskelijoiden näkökulma esiin heitä koskevissa asioissa ja pyrkiä yhteistoiminnallaan kaikkien tahojen kanssa lisäämään koulun yhteishenkeä ja toimintakykyä. Koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi nuorisovaltuusto ja kaupungin yrittäjät sekä päättäjät. Tärkeää on tehdä yhteistyötä myös muiden koulujen oppilaskuntien sekä Suomen Lukiolaisten Liiton kanssa.

Opiskelijakunnalla on valtaa, mutta myös vastuuta. Opiskelijakunnan tarkoituksena on parantaa opiskelijoiden viihtyvyyttä koulussa. Opiskelijoita koskevia asioita käsiteltäessä opiskelijakunnan edustajat voivat osallistua opettajainkokouksiin ja koulun työryhmiin. Rahavarojen salliessa opiskelijakunta voi tukea opiskelijoiden virkistystoimintaa sekä kouluun liittyviä projekteja, esimerkiksi kansainvälisyysteemoja ja matkoja jatko-opiskelupaikkojen järjestämille Abipäiville.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Kodin ja koulun yhteistyön keskeisin tavoite on tukea opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta opiskelijayhteisössä sekä lisätä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyön tulisi olla avointa ja molemminpuolista ja sen tulisi pohjautua yhdenvertaiselle vuorovaikutukselle ja keskinäiselle kunnioitukselle. Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta.

Yhteisissä vanhemmille järjestetyissä tilaisuuksissa käsitellään lukio-opiskeluun ja ylioppilastutkintoon liittyviä ajankohtaisia asioita. Näissä tilaisuuksissa huoltajilla on mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti ryhmänohjaajan ja oppilaitoksen opettajien kanssa. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä yhdessä opiskelijan kanssa ja toimii ensisijaisena yhteydenpitäjänä huoltajiin. Raahen lukiolla toimii Vanhempainyhdistys Vantti Ry, jonka hallituksen tarkoitus on toimia yhdistävänä ja opintoja edistävänä tekijänä opiskelijoiden, kotien ja koulun välillä.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan

opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan,

yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakouluyhteistyön toteuttaminen Raahen lukiossa

Raahen lukiossa pyritään hyödyntämään lähialueiden korkeakoulutarjontaa ja yhteistyömahdollisuuksia mahdollisimman paljon. Opiskelijalla on kuitenkin mahdollisuus myös itse valita korkeakoulu, jossa opintoja suorittaa. Ennen korkeakouluopintoihin hakeutumista opiskelijan tulee kuitenkin käydä ohjauskeskustelu asiasta opinto-ohjaajan ja/ tai korkeakouluopinnoista vastaavien opettajien kanssa. Ilmoittautumisen korkeakouluopintoihin opiskelija hoitaa pääsääntöisesti itse korkeakoulujen ilmoittamalla tavalla.

Opiskelijoille esitellään lähialueiden korkeakoulujen toiselle asteelle suunnattua opintotarjontaa sekä niiden toteutustapoja. Opiskelijat saavat tietoa korkeakouluopintojen suorittamisesta ja mahdollisuuksista jo ensimmäisen opintovuoden opinto-ohjauksen opintojaksolla. Pidemmällä oleville opiskelijoille tietoa jaetaan opinto-ohjauksen oppituntien lisäksi oppilaitoksen eri tiedotuskanavia hyödyntämällä. Korkeakouluopintojen suorittamiseen voidaan ohjata myös henkilökohtaisessa ja pienryhmäohjauksessa. Opettajakunnasta nimetään vastuuopettajia, jotka toimivat yhdyshenkilöinä sekä tutor-opettajina opiskelijoiden suorittaessa korkeakouluopintoja. Pienryhmäohjauksesta vastaavat opinto-ohjaajat ja/tai korkeakouluopinnoista vastaavat opettajat. Tavoitteena on saada vuosittain riittävä määrä korkeakouluopintoja suorittavia opiskelijoita, jotta työjärjestykseen voidaan varata korkeakouluopinnoille oma aika. Tämä mahdollistaa korkeakouluopintojen suorittamisen opiskelupäivän aikana.

Korkeakouluopintoja suorittamalla opiskelija pääsee tutustumaan eri jatko-opintovaihtoehtoihin ja korkeakouluopiskeluun sekä kehittää samalla akateemisia opiskelutaitojaan. Samalla opiskelija kartuttaa niiden avulla lukion opintopisteitään. Lukioaikana suoritetut korkeakouluopinnot voidaan hyväksilukea korkeakoulututkintoon myöhemmässä vaiheessa, mikäli korkeakoulu näin päättää.

Yhteistyö korkeakoulujen kanssa voi olla mm. vierailuja oppitunneille, pajatoimintaa, yhteisiä projekteja, tapahtumia, verkko-opintoja sekä yhteisten polkuopintojen suunnittelua ja toteutusta, jotka mahdollistavat jatko-opintopaikan erillishaussa. Yhteistyötä voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.

Seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuvat korkeakouluyhteistyössä:

- hyvinvointiosaaminen: sinnikkyys
- vuorovaikutusosaaminen: monilukutaito
- monitieteinen ja luova osaaminen: korkeakoulumainen tapa opiskella, yhteys työelämään, monilukutaito, monitieteisyys
- yhteiskunnallinen osaaminen: kehittävä ja uudistava ote jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin, uudistumiskyky muuttuvassa maailmassa
- globaali- ja kulttuuriosaaminen: opiskelija on osa moninaista yhteisöä, opettelee taitoja, joilla pärjää kansainvälisessä ja globaalisssa maailmassa ,osaa toimia eettisesti median ja teknologian maailmassa

Työelämävalmiudet

Eri oppiaineiden opintojaksoissa saadaan tietoa kyseisen oppiaineen tarjoamista työelämän mahdollisuuksista ja kehityssuunnista.

Opiskelijoilla on myös mahdollisuus tutustua työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin temaattisten opintojen yrittäjyys-, nuori yrittäjä- ja bisnesosaamisen opintojaksoissa.

Temaattisten opintojen urheilu- ja tapahtumatoimitsija opintojaksossa opiskelija tekee yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijoiden lisäksi opiskelijan on mahdollista tehdä yhteistyöstä myös julkisen sektorin kanssa temaattisten opintojen vapaaehtoistyön opintojaksossa.

Yllä mainituissa tapauksissa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus,

kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot Raahen lukiossa

Kansainvälisen osaamisen tavoitteena on paitsi syventää ja lisätä opiskelijan osaamista yhdessä tai useammassa oppiaineessa, kehittää hänen kielitaitoaan, kielitietoisuuttaan ja yhteistyötaitojaan sekä hänen kykyään eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Ymmärrys erilaisia kulttuureja kohtaan lisää yksilön toimintavalmiuksia erilaisissa ympäristöissä ja samalla ratkaisukeskeisten toimintatapojen kehittämisen kyky kasvaa. Raahen lukiolla on oma kansainvälisyystyöryhmä, joka huolehtii KV-suunnitelman toteutuksesta ja sen arvioinnista ja päivityksestä kolmen vuoden välein. Työryhmän jäseniä ovat kulloinkin ryhmään valitut lukion opettajat.

Raahen lukiossa kansainvälisyys on jatkuvasti osa koulun arkea. Opiskelijavaihdon lisäksi kansainvälisiä osaamista voidaan kartuttaa eri oppiaineiden puitteissa esimerkiksi opintomatkoilla, kansainvälisyysteemapäivillä, projekteilla ja vierailijoilla. Opintomatkasta voidaan saada kokonainen yhden tai useamman oppiaineen yhteinen opintojakso. Erilaiset projektit, joissa osallistujia voi olla useammista maista, ovat myös mahdollisia kansainvälisen toiminnan toteutusmuotoja ja niillä kartutetaan myös lukio-opintosuorituksia. Kansainvälisyyttä voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.

Raahen lukion kansainvälisen toiminnan pohjana on lukion oma kansainvälisyyssuunnitelma. Sen kehyksenä ovat LOPS 2021 Perusteet sekä Raahen kaupungin opetustoimen KV-strategia.

Lukion kansainvälisyyssuunnitelman arvopohjana on suvaitsevaisuus, kulttuurien monimuotoisuuden arvostus, ihmisoikeudet, kestävä kehitys, globaalitietous, globaali vastuu, kehitysyhteistyö, kulttuurienvälinen ymmärrys ja opiskelijoiden välinen tasa-arvo: kaikilla opiskelijoilla on oikeus nauttia kansainvälisyydestä.

Opiskelijan kansainvälisen osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti Agenda 2030:n tavoite 4.7, jossa kuvataan maailmankansalaisuuden piirteitä.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea- asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Raahen lukion yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Siirtymävaiheen yhteistyö

Nivelvaiheen ohjaus peruskoulun opinto-ohjauksessa sisältää lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon tutustumisen. Lukion opinto-ohjaaja ja tutor-opiskelijat esittelevät syksyn aikana peruskoulun päättäville Raahen lukiossa opiskelua, lukion opintotarjontaa sekä lukion tarjoamia mahdollisuuksia ura- ja jatko-opintoihin liittyen.

Yhdeksäsluokkalaisille järjestetään mahdollisuus tutustua Raahen lukioon. Mikäli tutustumispäivän toteuttaminen on mahdollista, se järjestetään. Tutustumispäivässä eri aineryhmien opettajat ja opiskelijat esittelevät omia oppiaineitaan ja järjestävät toiminnallisia tehtäviä. Opiskelijat osallistetaan päivän toteutukseen siten, että oppilaskunnanhallitus suunnittelee päivään oman osuutensa. Tutor-opiskelijat suunnittelevat ohjelman yhdessä markkinointityöryhmän jäsenten kanssa ja osallistuvat käytännön järjestelyihin. Tarvittaessa lukion opinto-ohjaaja järjestää yhdessä yläkoulujen opinto-ohjaajan kanssa erillisen tutustumisen muutamalle oppilaalle kerrallaan. Oppilas saa mahdollisuuden keskustella lukion opinto-ohjaajan ja/tai rehtorin kanssa tulevista opinnoistaan. Oppilaat pääsevät seuraamaan opetusta eri oppiaineissa.

Keväällä lukion opinto-ohjaaja ohjaa tulevia opiskelijoita ainevalinnoissa. Mahdollisuuksien mukaan aineenopettajat osallistuvat ainevalintainfoihin. Peruskoulun oppilaanohjaaja ja lukion opinto-ohjaaja tekevät yhteistyötä oppilaiden valintoihin liittyen. Lukion opinto-ohjaaja osallistuvat kutsuttaessa peruskoulun tiedonsiirto- ja suunnittelupalavereihin yksittäisten opiskelijoiden osalta. Ainevalintojen tarkistamisessa lukion opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä yläkoulujen oppilaanohjaajien kanssa.

Opiskelijan harkitessa lukiosta eroamista, opinto-ohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa eri koulutusvaihtoehdoista. Opiskelijaa ohjataan toiseen oppilaitokseen hakeutumisessa ja varmistetaan opiskelijan aloittaminen uudessa oppilaitoksessa.

Oppivelvollisuuden laajentuessa toiselle asteelle, Raahen lukio tulee ottamaan käyttöön seutukunnan yhteiset käytänteet siirtymävaiheen osalta.

Mikäli lukion oppimäärän suorittanut opiskelija ei saa jatko-opiskelupaikkaa, hänellä on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitteluun liittyvää ohjausta valmistumisen jälkeisenä vuonna.

Korkeakoulut

Ohjaukseen sisältyy yhteistyö korkeakoulujen kanssa. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus suorittaa korkeakouluopintoja lukioaikana. Korkeakoulujen tarjoamia opintoja tarjotaan pääsääntöisesti toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Tiedottaminen tapahtuu eri kanavien kautta sekä pienryhmäohjauksessa. Kehitetään opiskelijoiden mahdollisuuksia suorittaa korkeakouluopintoja opiskelupäivän aikana. Korkeakouluyhteistyö voi olla esimerkiksi orientoivia opintoja (kurkistuskursseja), vaihtoehtoisia väyliä korkeakouluopintoihin tai eri oppiaineiden työpajoja yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Opiskelijoita ohjataan korkeakoulujen tarjoamille

verkkkokursseille vahvistamaan omaa osaamistaan eri oppiaineissa. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa työelämään tutustumisjakso korkeakoulussa.

Lukiolla vierailee oppilaitoksemme entisiä opiskelijoita ja muita eri alojen esittelijöitä esittelemässä omaa korkeakouluaan ja sen koulutustarjontaa. Kaikki lukion opiskelijat osallistuvat vuosittain järjestettävään Opo-aamupäivään, johon kootaan esittelijöitä eri korkeakouluista ja aloilta. Päivän tavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietoisuutta jatko-opintomahdollisuuksista ja madaltaa kynnystä korkeakouluopintoihin. Opinto-ohjaaja vastaa Opo-aamupäivän käytännön järjestelyistä ja siitä tiedottamisesta.

Opintojen loppuvaiheessa opiskelijat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan korkeakoulujen järjestämiin hakijoille suunnattuihin tapahtumiin.

Muut oppilaitokset

Seutukunnallinen yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa on tiivistä. Opinto-ohjaajat kokoontuvat säännöllisesti. Tapaamisissa suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan ohjaustoimintaa Raahen seutukunnassa. Yhteistyössä laaditaan ohjauksen materiaalia ja kehitetään käytänteitä. Yhteistyötä tehdään etenkin nivelvaiheissa ja opiskelijan vielä pohtiessa omaa jatko-opiskelupaikkaansa. Opiskelijan keskeyttäessä lukio-opinnot, hänet ohjataan toiseen oppilaitokseen ja huolehditaan, että oppilaitoksen vaihto on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Raahessa toteutettavista lukion jälkeisistä jatko-opintomahdollisuuksista tiedotetaan vierailijoiden ja muun markkinoinnin avulla. Kansanopistojen kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa. Kansanopistojen mahdollisuuksista tiedotetaan etenkin opintojen päättymisvaiheessa ja vierailijoita pyydetään mahdollisuuksien mukaan.

Yhteistyötä tehdään paikallisen vapaan sivistystyön kanssa mahdollisuuksien mukaan. Opintoja voidaan hyväksilukea lukion oppimäärään. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa työelämään tutustumisjakso muissa toisen asteen oppilaitoksissa.

Alueellinen yhteistyö työelämän kanssa

Alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Esimerkiksi nuorisotoimen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmäytymisessä. Vierailuja toteutetaan vastavuoroisesti mahdollisuuksien mukaan. Paikallisia palveluita esitellään ja tuodaan opiskelijoille tutuksi.

Opinto-ohjaukseen sisältyy työelämä-, kansainvälisyys- ja yrittäjyysosaamista kehittäviä sisältöjä, joita syvennetään vierailijoilla ja tutustumisilla mahdollisuuksien mukaan. Työelämäyhteistyötä toteutetaan tutustumisjaksoilla ja koulutus- ja työelämämessuille osallistumalla. Näiden avulla opiskelijoiden tietoisuus työelämä-, kansainvälisyys- ja yrittäjyysosaamisesta kasvaa.

Paikallisten Rotaryklubien kanssa tehdään yhteistyötä vaihto-opiskeluun liittyen. Myös monet järjestöt markkinoivat valmistuville omia vaihtoehtojaan esimerkiksi ulkomailla työskentelyyn tai vapaaehtoistyöhön liittyen. Opiskelijan hakeutuessa ulkomaille opiskelemaan, yhteistyötä voidaan tehdä seutukunnan kv-koordinaattorin kanssa. Yritysten kanssa tehtävä yhteistyö on joko yritysvierailuja tai työelämän edustajien vierailuja lukiolla.

Opinto-ohjaajat tiedottavat opiskelijoita kesätyönhausta ja siihen liittyvistä käytänteistä.

Raahen lukion ohjaussuunnitelma löytyy opetussuunnitelman liitteistä.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille

monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio--opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa eritysopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen

vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi

oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on

oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi*
- *tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen*
- *tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *erityisopetuksen päätös*
- *opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

- Erityisopettaja ja opinto-ohjaaja kertovat lukion tukitoimista, erityisopetuksesta ja opiskelijan oikeuksista heti lukuvuoden alettua opiskelijoiden aloitusinfossa, 1. vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa sekä Opo1-opintojaksolla. Lisäksi oppimisen tuesta tehdään tiedote opinto-oppaaseen ja Wilmaan sekä tiedotetaan aktiivisesti koulun somekanavilla ja ryhmänohjaustuokioissa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

- Uusien opiskelijoiden tukitoimien ja erityisopetuksen tarve arvioidaan perusopetuksesta ja terveydenhuollosta saatujen asiakirjojen ja nivelvaiheen tiedonsiirron perusteella opintojen alkuvaiheessa. Arviointiin osallistuvat opiskelija, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa rehtori, huoltajat ja koulun ulkopuoliset yhteistyötahot. Tarvittaessa hyödynnetään koulupsykologin tekemiä tutkimusyhteenvetoja.
- Nivelvaiheen tiedonsiirrossa on mukana perusopetuksen oppilaanohjaaja ja tarvittaessa perusopetuksen erityisopettaja. Erityisopettaja tai opinto-ohjaaja siirtää nivelvaihepalavereista saadun olennaisen tiedon ryhmänohjaajille.
- Jokaiselle opiskelijalle tehdään 1.opiskeluvuoden syksyllä Digilukiseula, jota hyödynnetään tuen tarpeen arvioinnissa. Digilukiseulan perusteella opiskelija voi ohjautua yksilölukitestaukseen. Opiskelijan pyynnöstä tuki kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.
- Matematiikan ensimmäisessä opintojaksossa opiskelijat tekevät matematiikan lähtötasotestin. Tästä mahdollisesti nousseet huolenaiheet ilmoitetaan opiskelijalle ja huoltajalle ja tiedotetaan tukiopetuksen mahdollisuudesta ja ohjataan matematiikkapajaan.
- Ryhmänohjaajat haastattelevat opiskelijat 1. opiskeluvuoden aikana. Mikäli haastatteluissa nousee esille tuen tarpeeseen liittyviä asioita, tuovat ryhmänohjaajat ne tiedoksi erityisopettajalle, aineenopettajille ja opinto-ohjaajalle.
- Opintojen aikana tukitoimien ja erityisopetuksen tarvetta arvioidaan säännöllisesti, tietoa saadaan sekä havainnoimalla että arviointiyhteenvedoista. Tukitoimien tarvetta arvioidaan myös haettaessa erityisjärjestelyjä Ylioppilastutkintolautakunnalta.Yhteisöllisessä opiskelijahuollossa tarkastellaan opintojen edistymistä ryhmätasolla.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

- Tukitoimet ja mahdollinen erityisopetusta koskeva päätös kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Kirjauksia tekevät erityisopettaja, ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja. Myös tarjottujen tukitoimien toteutumista seurataan (esim. aineenopettaja tarjotusta tukiopetuksesta ja sen vastaanottamisesta).

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

- Tukiopetusta annetaan erilaisissa pajoissa, joihin kaikki opiskelijat voivat osallistua. Lisäksi oppilaan pyynnöstä tai aineenopettajan aloitteesta järjestetään yksilökohtaista tukiopetusta.
- Erityisopettaja voi toimia rinnakkaisopettajana ryhmässä, opettaa pienryhmässä tai yksilökohtaisesti. Lähtökohtaisesti erityisopettajan tuki on tarjolla kaikille opiskelijoille, jolloin tuki suunnitellaan ryhmän tarpeita ajatellen. Opiskelijoille, joilla on erityisopetuksen päätös, suunnitellaan tuki yksilökohtaisesti.
- Aineenopettajan tarjoama tuki voi toteutua myös samanaikaisopetuksena, jolloin opettajat voivat eriyttää opetustaan ryhmän tarpeiden mukaisesti.
- Aineenopettajan tulee ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

- Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä sekä arvioi tuen tarvetta yhdessä aineenopettajien, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Mikäli huolta ilmenee mm. poissaolojen tai opintomenestyksen suhteen, on ryhmänohjaaja yhteydessä opiskelijaan, huoltajiin, koulun henkilöstöön ja tarvittaessa opiskeluhuollon ammattilaisiin.
- Opiskeluhuoltoryhmän kokouksissa seurataan ryhmätasolla opiskelijoiden opintojen etenemistä.
- Yleisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä ryhmänohjaajan, aineenopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa.
- Opiskelijalle tehdään tarvittaessa hallinnollinen päätös erityisopetuksesta, tällöin erityisopettaja vastaa toteutumisen seurannasta yhdessä opiskelijan kanssa.

Erityisopetuksen päätös

- Päätös erityisopetuksesta tehdään tarpeen ilmetessä tai opiskelijan/alaikäisen opiskelijan huoltajan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella.
- Erityisopetuksen päätöksen valmistelu aloitetaan kutsumalla opiskelija ja/tai huoltaja kuulemista varten palaveriin. Kutsun lähettää erityisopettaja tai sovitusti muu koulun opetushenkilöstöön kuuluva. Kutsu lähetetään Wilman kautta kaksi viikkoa ennen suunniteltua palaveriaikaa. Koulun henkilöstöstä kuulemisessa on paikalla erityisopettaja sekä tarpeen mukaan ryhmänohjaaja, aineenopettaja, opinto-ohjaaja tai rehtori. Myös opiskelijahuollon henkilöstöä voi olla mukana kuulemisessa.
- Kuulemisesta laaditaan muistio, mihin kirjataan toteutetut tukitoimet sekä opiskelijan/huoltajan ja tukitoimien toteuttamisesta vastaavien tahojen näkemys erityisopetuksen tarpeellisuudesta perusteluineen. Kuulemisen jälkeen erityisopettaja valmistelee asiakirjan. Rehtori tarkistaa asiakirjan ja lähettää sen opetusvirastolle ja opetus- ja kasvatusjohtaja tekee erityisopetuksesta hallinnollisen päätöksen.
- Erityisopetuksen päätös voi olla myönteinen tai kielteinen ja se voidaan tehdä joko toistaiseksi tai määräajaksi.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

Raahen lukiossa toimii oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, tarvittaessa apulaisrehtori, erityisopettaja, opo, kuraattori, terveydenhoitaja ja koulupsykologi. Ryhmä kokoontuu muutaman kerran lukuvuodessa, tarvittaessa useammin. Opiskelijakunnan edustaja voi osallistua kokouksiin pyydettäessä tai halutessaan.

Opiskeluhuoltoryhmän tavoitteena on tukea opiskelijoiden hyvinvointia ja oppimista sekä parantaa viihtyvyyttä. Työssä huomioidaan opiskelijoilta saatu palaute, jota saadaan arkikohtaamisissa ja erilaisten kyselyiden avulla. Myös yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa esiin tulleet ajankohtaiset asiat ovat työskentelyn pohjana. Opiskeluhuoltoryhmä käsittelee esille tulleita ajankohtaisia teemoja sekä suunnittelee ja toteuttaa erilaisia toimia niihin liittyen.

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten

tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 §).

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- *oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)*
- *koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).*

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).*
- *yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 19 §)*
- *opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)*
- *tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)*
- *opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*

4) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)*
- *lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 11 §)*

5) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa hyödynnetään uusimpia saatavilla olevia kouluterveyskyselyn tuloksia. Muitakin kyselyjä voidaan hyödyntää. Lisäksi opiskelijoilta saatua suoraa palautetta hyödynnetään.

Opiskelijoita tiedotetaan opintojen alkaessa mahdollisuudesta osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimien suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteistyötä tehdään oppilaskunnan hallituksen kanssa.

Vanhempainyhdistystä kuullaan esimerkiksi oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisessa. Vanhempainyhdistyksen kautta kerätään huoltajien mielipiteitä ja toiveita opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja oppimisen tukemiseksi.

Opiskelijoiden viihtymiseen ja hyvinvointiin kiinnitetään huomiota ylläpitämällä viihtyisiä opiskelu- ja oleskelutiloja, joissa on mahdollisuus erilaisiin toimintoihin.

Aloittavien opiskelijoiden ryhmäytymiseen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille järjestetään opintojen alkaessa ryhmäytymistä tukevaa toimintaa yhteistyössä tutor-opiskelijoiden ja mahdollisesti opiskeluhuollon henkilöstön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Tutor-opiskelijat esittelevät lukion tilat ja toimivat uusien opiskelijoiden apuna erityisesti ensimmäisten viikkojen aikana. Lisäksi he osallistuvat ryhmäytymistä tukevaan toimintaan ryhmänohjaajan apuna.

Raahen lukiossa noudatetaan laadittua suunnitelmaa opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Raahen lukion yksilökohtaisen opiskeluhuollon palvelut; opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut löytyvät Raahen lukion tiloista.

Kuraattorin työn tavoitteena on tukea opintojen suorittamista, opiskelijan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja myönteistä kokonaiskehitystä. Työ on opiskelijan tukemista ja yhteistyötä huoltajien, opettajien ja opiskelijan muun sosiaalisen verkoston kanssa. Kuraattori vierailee jokaisessa aloittavassa ryhmässä. Kuraattori työskentelee lukiolla keskimäärin kaksi päivää viikossa ja lisäksi sopimuksen mukaan. Kuraattorille voi varata ajan opiskelija, huoltaja, ryhmänohjaaja tai koulun muu henkilökuntaan kuuluva opiskelijan suostumuksella.

Opiskelijalle pitää järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kiireellisyyden arvioinnin tekee kuraattori tai psykologi.

Koulupsykologin työhön kuuluu opiskelijoiden kokonaisvaltainen tukeminen, psyykkisiin vaikeuksiin ja sosiaaliseen selviytymiseen vaikuttaminen sekä ennaltaehkäisevä työ. Koulupsykologi vierailee lukion 1.vuoden opiskelijoiden OPO-tunnilla kertoen mm. oppimiseen ja jaksamiseen liittyvistä asioista. Psykologin työhön kuuluvat myös opiskelijoiden oppimisvaikeuksien tutkiminen ja tukitoimien suunnittelu sekä opiskelijoiden mielenterveysongelmien arviointi, hoito sekä tarvittaessa jatkohoitoon ohjaaminen. Hoitotyössä pyritään painottamaan erityisesti opiskeluun liittyviä ongelmia. Työtä tehdään yhteistyössä opiskelijan, hänen vanhempiensa, opettajien sekä tarvittaessa myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulupsykologin työhön kuuluu myös opetus- ja opiskeluhuoltohenkilöstön konsultointi. Opiskelijat ohjautuvat koulupsykologin vastaanotolle pääsääntöisesti koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan, erityisopettajan tai opinto-ohjaajan kautta tai opiskelija hakeutuu itse koulupsykologin palveluihin.

Opiskeluterveydenhuollossa opiskelijalle tarjotaan ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan tarkastus ja ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna lääkärintarkastus. Terveystarkastuksessa pyritään hoidettavissa olevien poikkeamien aikaiseen toteamiseen, arvioidaan jatkotutkimusten, tuen ja hoidon tarve sekä ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon. Tärkeää on kiinnittää huomiota opiskelijan mielipiteiden ja kokemusten kuulemiseen. Terveystarkastuksista poisjäävien opiskelijoiden tilanne ja mahdollinen tuen tarve selvitetään. Terveydenhoitajalla on päivittäiset vastaanottoajat. Muina aikoina terveydenhoitajalle pääsee ajanvarauksella. Ajan voi varata opiskelija, huoltaja, ryhmänohjaaja tai muu henkilökuntaan kuuluva opiskelijan suostumuksella. Terveydenhoitaja osallistuu jokaisen aloittavan ryhmän ryhmänohjaustuokioon syyslukukauden aikana.

Opiskeluhuollon henkilöstö tekee yhteistyötä kaupungin sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden kanssa opiskelijoiden tuen järjestämiseksi.

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Raahen kaupungissa toimii oppilashuollon ohjausryhmä, jonka tehtävänä on opiskeluhuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi. Raahen lukiossa toimii oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, tarvittaessa apulaisrehtori, erityisopettaja, opo, kuraattori, terveydenhoitaja ja koulupsykologi. Ryhmä kokoontuu muutaman kerran lukuvuodessa, tarvittaessa useammin. Opiskelijakunnan edustaja voi osallistua kokouksiin pyydettäessä tai halutessaan.

Monialainen asiantuntijaryhmä voidaan kutsua koolle opiskelijan, huoltajan, oppilashuollon henkilöstön, erityis- tai aineenopettajan, ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan tai rehtorin aloitteesta. Ryhmän koolle kutsumiseksi on oltava opiskelijan kirjallinen lupa. Koollekutsuja on henkilö, jolle se työtehtävänsä puolesta kuuluu tai kenellä huoli tilanteesta on herännyt. Kutsuttavat henkilöt sovitaan opiskelijan kanssa yhteistyössä. Lukiolla käytetään Raahen kaupungissa käytössä olevaa lupalomaketta. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontuminen on osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta laaditaan muistio, joka on salassapidettävä.

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- *Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.*
- *Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.*

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitokeinot

- *Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.*
- *Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan*

käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

4.4.1. JÄRJESTYSSÄÄNNÖT JA SUUNNITELMA KURINPITOKEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ

(Lukiolaki 40 – 48 §)

Järjestyssäännöt

1. Oppitunneille on saavuttava täsmällisesti.

2. Kaikilla opiskelijoilla on velvollisuus osallistua koulun yhteisiin tilaisuuksiin.

3. Koulun ulkopuolisilla henkilöillä ei ole oikeutta oleskella koulun tiloissa tai koulun alueella ilman, että asiasta on sovittu koulun henkilökunnan kanssa.

4. Kouluruokailu tapahtuu hyviä tapoja noudattaen. Ulkovaatteita ja päähineitä ei tuoda ruokalaan, ellei asiasta ole sovittu erikseen ryhmänohjaajan kanssa.

5. Opiskelijoiden on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että koulu ja sen ympäristö pysyvät siistinä. Kaikkea koulun ja opiskelijakunnan omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti, sille tapahtuneesta vahingosta on ilmoitettava rehtorille, opettajalle tai muulle koulun henkilökunnalle.

6. Oppitunneilla on oltava mukana opiskeluun tarvittava välineistö

7. Opiskelijoiden on palautettava koulun tietokoneet ja muu välineistö niiden säilytyspaikalle.

8. Polkupyörät on pidettävä niille varatuilla paikoilla. Autot muut moottoriajoneuvot on sijoitettava yleisille pysäköintipaikoille. Lämmityspaikat on varattu koulun henkilökunnalle.

9. Tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja huumausaineiden käyttäminen, on kielletty koulussa, opintomatkoilla ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

10. Oppilas saa vapaasti oleskella kouluaikana koulun tiloissa siten, että ei aiheuta häiriötä muiden opiskelulle. Portaissa istuminen on kielletty tapaturmavaaran vuoksi.

11. Oppilas saa käyttää harrastuksiinsa koulun tiloja ja välineistöä annettujen ohjeiden mukaan.

12. Elektronisia laitteita saa oppitunneilla pitää esillä ja käyttää vain opettajan luvalla.

13. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä (Lukiolaki 40 §).

14. Luvaton kuvaaminen ja materiaalin julkaiseminen on kielletty oppitunneilla, koulun tapahtumissa ja koulun tiloissa/alueella.

Kurinpito

Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallisen ilmapiirin ylläpitämiseksi käyttäydytään ystävällisesti ja toiset huomioon ottaen. Yleinen kasvatus- ja valvontavastuu kuuluu koko opettaja- ja henkilökunnalle. Tarvittaessa voidaan sopia erillisistä valvontatehtävistä esim. koulun tapahtumien yhteydessä.

Ongelmat pyritään ensisijaisesti selvittämään keskustellen yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja tarvittaessa opiskelijahuollon henkilöstön kanssa. Ryhmänohjaajalla on keskeinen rooli opintojen etenemisen seurannan lisäksi myös kurinpidollisten asioiden selvittämisessä ja tiedottamisessa.

1) Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat toimia em. tilanteissa yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

2) Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta em. tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

3) Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta.

Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva.

Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.

Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseen osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Rehtori tai apulaisrehtori vastaa haltuun otettujen esineiden luovuttamisesta.

4) Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Päätöksen tekee rehtori.

Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

5) Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Päätöksen tekee Tulevaisuuslautakunta.

Päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päätä.

Ennen päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Opetuksen epäämisestä tarvittaessa ilmoitettava oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

6) Tieto opetuksen epäämisen kohteeksi joutuneesta opiskelijasta saatetaan häntä opettaville aineenopettajille. Tiedon välittää ryhmänohjaaja. Opiskelijalle tarjotaan tukea oppimiseen sähköisillä alustoilla opetuksen epäämisen aikana. Tukea antavat häntä opettavat aineenopettajat ja tarvittaessa erityisopettaja. Opiskelijan palatessa opetukseen epäämistilanteen jälkeen hänelle tarjotaan tarvittaessa aineenopettajien antamaa tukiopetusta ja/tai erityisopettajan tukea.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*

- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio- opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu-

ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen

viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan.

Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan.

Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti. Arviointipalautetta voidaan antaa opintojakson aikana esimerkiksi erilaista tehtävistä ja tuotoksista sekä opintojakson päätteeksi pidettävästä kokeesta.

Arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ja opiskelijan huoltajalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista lukion aikana ja sen päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja jatko-opintojen järjestäjille ja työelämää varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja seuraavat opintojen etenemistä yhteistyössä vanhempien kanssa.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Lukio-opinnot jakaantuvat opintojaksoihin, joiden laajuus on keskimäärin 2 opintopistettä. Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana. Opiskelijan opintojaksosta annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön kuten esimerkiksi töihin ja kokeisiin, erilaisiin tuotoksiin, aktiiviseen työskentelyyn, opettajan ja opiskelijan välisiin keskusteluihin sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointiin. Aiheettomat poissaolot voivat vaikuttaa arviointiin jatkuvan näytön kautta.

Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot, eikä se kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson arviointitapa määritellään opetussuunnitelmassa oppiaineiden yhteydessä. Opintojaksojen arviointiperiaatteet selvitetään opiskelijalle opintojakson alkaessa. Arvioinnin yksityiskohdista sovitaan silloin.

Sairaudet, vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet (kielelliset, matemaattiset, motoriset tai tarkkaavaisuuden häiriöt), jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojaksoja koskevat yksityiskohtaisemmat arvioinnin ohjeet ja uusimisten tarkat ohjeet löytyvät vuosittain laadittavasta opinto-oppaasta.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Hyväksyttyjen ja hylättyjen opintojaksojen uusintamahdollisuus järjestetään useamman kerran lukuvuoden aikana. Uusimisten tarkat ohjeet löytyvät vuosittain laadittavasta opinto-oppaasta ja työ- ja loma-ajoista. Mikäli opiskelija ei uusintakuulustelussa saa hyväksyttyä arvosanaa, on suositeltavaa opiskella opintojakso uudelleen.

Kesken oleva opintojakso merkitään J-merkinnällä (on jätetty arvostelematta perustellusta syystä). J-merkintä voidaan täydentää suoritukseksi kahden seuraavan jakson aikana uusintakuulustelu mukaan lukien. Täydentämisaikaa voidaan jatkaa perustellusta syystä tapauskohtaisesti. Täydentäminen tehdään aineenopettajan osoittamalla tavalla. Ellei J-merkintää täydennetä ajoissa, se muutetaan K-merkinnäksi. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa. K-merkinnän saatuaan opiskelijan on opiskeltava opintojakso uudelleen saadakseen opintojaksosta arvioinnin.

Suositukset kurssien suoritusjärjestyksestä löytyvät valintaoppaasta lukion verkkosivuilta.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Opiskelija voi opiskella opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti osallistumatta opetukseen. Opiskelija voi suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja (valtakunnallisia pakollisia- ja valinnaisia opintojaksoja sekä koulukohtaisia opintojaksoja) perustellusta syystä opiskelijan osaamistaso huomioiden. Luvan opintojakson itsenäiseen opiskeluun antaa rehtori kuultuaan ensin ao. aineen opettajaa.

Aineen opettaja sopii opiskelijan kanssa tehtävistä ja kuulusteluista, jotka kuuluvat opintojakson opiskelemiseen. Itsenäisesti opiskeltu opintojakso on suoritettava hyväksytysti kahden seuraavan jakson aikana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti opintojakson kokonaisuuden kannalta.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Huoltaja seuraa opintosuorituksia sähköisen järjestelmän kautta. Tarvittaessa huoltajalle voidaan toimittaa paperinen jaksotodistus.

Mikäli opiskelija saa oppiaineen kahdesta peräkkäin opiskelemastaan opintojaksosta arvosanaksi 4 (hylätty), on hänen jälkimmäisen arvosanan 4 (neljä) saatuaan keskusteltava ryhmänohjaajan tai aineenopettajan kanssa. Ryhmänohjaajan tulee seurata ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tarvittaessa ohjata opiskelija aineenopettajan ja/tai opinto-ohjaajan luokse. Tarvittavat opinto-ohjelman muutokset tehdään opinto-ohjaajan luona. Mikäli opiskelija ei uusintakuulustelussa saa hyväksyttyä arvosanaa, on suositeltavaa opiskella opintojakso uudelleen.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijan tulee anoa hyväksilukemista. Päätöksen hyväksilukemisesta tekee rehtori kuultuaan ensin opinto-ohjaajaa ja/tai ao. aineen opettajaa.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Pyyntö arvosanan muuttamisesta suoritusmerkinnäksi on esitettävä kirjallisesti toukokuun 10. päivään mennessä kevätlukukauden lopussa annettavaa todistusta varten ja muuna aikana vähintään viikko ennen päättöarviointia.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, Lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen Lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta*
6. *oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Jos opiskelija on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua aluehallintovirastolta (AVI). Aluehallintovirasto voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin, määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi tai määrätä, mikä arvosana on opiskelijalle annettava.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen

valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja siihen liittyvät käytänteet on esitelty edeltävissä arviointia koskevissa luvuissa. Yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan keskustelemalla niistä aineryhmissä ja yhteisesti opettajainkokouksissa. Myös muihin yllä oleviin asioihin löytyy paikallinen tarkennus aiemmista arviointiin liittyvistä luvuista sekä oppiaineitten opintojaksojen arviointia kuvaavista kohdista.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Lukion opetuksen tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Opetus:

- vahvistaa tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan
- ohjaa ymmärtämään kestävän elämäntavan välttämättömyyden
- kannustaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä
- rohkaisee vaikuttamaan oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja maailman puolesta
- vahvistaa monilukutaitoa
- ohjaa ymmärrystä tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään niitä vastuullisesti
- rakentaa hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja
- kannustaa taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen
- terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden perusedellytyksiksi
- auttaa tunnistamaan opiskelustrategioita ja kehittymään niissä
- lujittaa identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen
- antaa tietoja koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä
- vahvistaa mahdollisuuksia tehdä tulevaisuutta koskevia valintoja

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen

yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät

rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laaja-alainen osaaminen näkyy Raahen lukiossa jokaisen oppiaineen opintojaksoilla. Mahdollisuuksien mukaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan käsitellä myös esimerkiksi opiskelijakunnan ja vanhempainyhdistyksen tapahtumissa, Raahen lukion teemapäivinä tai yhteistyökumppaneiden kanssa. Lukioaikana opiskelija tutustuu luontevasti laaja-alaisen osaamisen alueisiin esim. kansainvälisissä projekteissa, vaalipaneeleja ja kunnallisia toimielimiä seuraamalla ja yritys- ja asiantuntijavierailuihin osallistuen.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaine ja tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

*Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

*Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä**, **ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

*Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

Osaamisen arviointi

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaine ja tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuuden aikana opiskelija lukee tietokirjan, joka voi olla esimerkiksi myös elämäkerta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojaksossa vuorovaikutusosaaminen kehittyy kirjallisten vuorovaikutustaitojen lisääntyessä.
- Myös yhdessä tuotettavien tekstien laatiminen lisää vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy niin ikään kirjoitusviestintätaitoja harjoitettaessa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija kehittyy sekä tekstien tuottajana että tulkitsijana, mikä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.
- Myös vuorovaikutustaitojen kehittyminen edistää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.

- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin. Opintojakson aikana opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Kieli, teksti ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI0203)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintojakson aikana yhden teoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutusosaaminen paitsi karttuu myös monipuolistuu opintojakson aikana.
- Omien vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisen lisäksi vuorovaikutusosaamista lisäävät vuorovaikutustilanteiden analysointitaidot ja kielitietoisuus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Keskeisistä sisällöistä kieli- ja tekstitietoisuus vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja ymmärrystä.
- Myös vuorovaikutusosaaminen kohentaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus vahvistuu ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen lisääntyy opintojakson aikana, jolloin myös globaali- ja kulttuuriosaaminen karttuu.

Hyvinvointiosaaminen

- Hyvinvointiosaamisessa opintojakossa korostuvat erityisesti omien vahvuuksien tunnistaminen ja identiteetin rakentaminen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on yhdistetty moduuleista ÄI2 ja ÄI3. Moduuli ÄI2 keskittyy kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Lisäksi moduulissa perehdytään erilaisiin kielikäsityksiin ja kielipolitiikkaan sekä kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan tekstikäsitykseen sekä tekstilajin käsitteeseen. Moduulissa ÄI3 opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitojaan. Moduulissa opiskellaan myös vuorovaikutustilanteiden analyysia ja nonverbaalin viestinnän ilmiöitä sekä pohditaan kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua.

Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintokokonaisuuden aikana kaksi teosta. Luettaviin teoksiin voi sisältyä esimerkiksi novellikokoelma, runokokoelma ja/tai näytelmä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Kaunokirjallisuuden lukeminen ja käsitteleminen mahdollistaa muun muassa empatian lisääntymisen, arvopohdinnat ja eettisyyden puntaroinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen auttaa ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja eettistä toimijuutta.
- Kirjallisuuden sekä sen lajien ja ilmaisutapojen tunteminen on merkittävä osa kulttuuriperinnön tuntemusta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti.

Monilukutaito ja vaikuttamisen keinot, 2 op (ÄI05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija lukee yhden teoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Vaikuttamisen ja argmentoinnin keinojen hallinta ovat keskeisiä demokratiataitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojaksoon sisältyy muun muassa lähdekritiikkiä ja kriittistä lukutaitoa. Lähdekrittisyys kuuluu monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutusosaamista lisäävät erityisesti kantaa ottavien ja vaikuttavien, kirjoitettujen ja puhuttujen tekstien tuottaminen ja analysointi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana sekä sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Kirjoittaminen ja viestintätaidot, 2 op (ÄI0607)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*

- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintokokonaisuuden aikana yhden teoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana harjaantuvat sekä suulliset että kirjalliset viestintätaidot.
- Vuorovaikutusosaamisen alueista muun muassa rakentavan viestinnän taito vahvistuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Globaalista- ja kulttuuriosaamisesta opintojakson aikana korostuu eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Suullisen ja kirjallisen viestinnän taidot vahvistavat luovaa osaamista.

Hyvinvointiosaaminen

- Omien vahvuuksien hyödyntäminen ja tukeminen lisäävät opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on yhdistetty moduuleista ÄI6 ja ÄI7. Moduulissa ÄI6 syvennetään kirjoitusprosessin hallinnan taitoja, harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista, opiskellaan tekstien pohjalta kirjoittamista sekä kielen- ja tekstinhuoltoa ja haetaan omaa ilmaisutapaa sanataideharjoituksin. Käsiteltävänä ovat myös tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutavan vaikutukset tekstin merkitykseen. Moduulissa ÄI7 harjaannutetaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta ja -jännitystä, tuotetaan puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä,

syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhetta ja audiovisuaalista viestintää sekä opiskellaan vuorovaikutustaitoja ja -etiikkaa eri viestikanavissa, kuten sosiaalisessa mediassa.

Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintokokonaisuuden aikana kaksi teosta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus toteutuu opintojaksossa muun muassa kirjallisuuden ja sen ilmöiden tuntemuksen kautta.
- Tekstien tarkastelu eri näkökulmista antaa avaimia moninaisuuden ymmärtämiseen ja eettiseen toimijuuteen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojaksoon kuuluu keskeisenä sisältönä tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta. Se auttaa omien vahvuuksien tunnistamista ja identiteetin rakentamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.

- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia konteksteja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaaliset taidot monipuolistuvat ja vahvistuvat.
- Myös tunne- ja empatiataidot lisääntyvät.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa edellyttää opintijakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden hallintaa.

- Vuorovaikutustaitojen kulttuuristen piirteiden ymmärtäminen kuuluu kansainvälisyysvalmiuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Vuorovakutusetiikka ja ongelmanratkaisutaidot lukeutuvat arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Hyvinvointiosaaminen

- Hyvinvointiosaamisessa korostuu huolenpito itsestä ja muista opiskelussa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutustaitojen lisääntyminen ja vuorovaikutusetiikan myötä.
- Keskeisistä sisällöistä oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen ohjaa omien vahvuuksien käyttämiseen ja siten lisää hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt. Suulliset taidot ja niiden kehittyminen painottuvat arvioinnissa, mutta myös kirjalliset ja muut mahdolliset tuotokset voivat vaikuttaa arviointiin.
- Myös PUHVI-koe voidaan huomioida arvioinnissa, jos niin sovitaan, mutta PUHVI-kokeen suorittaminen on vapaaehtoista.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään pakollisissa vuorovaikutusmoduuleissa opittuja tietoja ja taitoja. Sisältö painottuu jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutustaitojen opiskeluun. Esiin tulevat niin vaativat vuorovaikutustilanteet kuin kulttuuriset erot. Moduulissa varmennetaan myös argumentoivan puheenvuoron esittämistä. Opiskeluun voidaan liittää toisen asteen puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen osallistuminen.

Kirjoitustaidon kertaus, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana korostuvat etenkin kirjalliset vuorovaikutustaidot.
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taidot kasvattavat vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisen ilmaisukyvyn kehittäminen kohentaa vaikuttamisosaamista ja demokratiataitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteisestä ja luovasta osaamisesta opintojakson aikana korostuvat lähdekrittisyys sekä merkitysten etsiminen ja yhdisteleminen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset. Kirjalliset taidot painottuvat arvioinnissa.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään omaäänisen pohtivan tai kantaa ottavan tekstin laatimista aineistojen pohjalta ja harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso sopii erityisesti kertausopinnoiksi äidinkielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon ylioppilaskoetta varten.

Lukutaidon kertaus, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monilukutaito on olennainen osa opintojaksoa ja sen taitoa. Erityisesti valmiudet monilukutaitoon digiajassa saavat vahvistusta.
- Myös lähdekriittisyys lisääntyy, kun tutustutaan erilaisiin tapoihin tulkita tekstejä, sijoitetaan tekstejä tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa ja monimuotoisten tekstien tapoihin rakentaa merkityksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon syventäminen tukee kulttuurista ymmärrystä ja luo kansainvälisyysvalmiuksia.
- Asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten ja kaunokirjallisten tekstien tulkinta johdattaa kohti kulttuuriperinnön tuntemusta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset. Kirjalliset taidot painottuvat arvioinnissa.
- Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työskentelytaidot, kuten aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valinta.
- Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös itse- ja vertaisarviointia.
- Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso sopii erityisesti kertausopinnoiksi äidinkielen ja kirjallisuuden lukutaidon ylioppilaskoetta varten.

Luova kirjoittaminen 1, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa vapaasti kokeilla erilaista kirjoittamista.
- Opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja pääsee harjoittelemaan niitä.
- Opiskelija tutustuu kaunokirjallisten tekstien keinoihin.
- Etsitään omaa persoonallista kirjoitustyyliä.
- Opiskelijan kirjalliset viestintä ja vuorovaikutustaidot kehittyvät ja monipuolistuvat.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoitetaan paljon erilaisia, lähinnä kuvitteellisia tekstejä.
- Tutustutaan esim. proosan, runon ja draamatekstin ilmaisukeinoihin.
- Tehdään monipuolisia kirjoitusharjoituksia ja kokeillaan erilaisia tyylejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Luovaan kirjoittamiseen on sisään kirjoitettu uteliaisuus ja jatkuva kehittyminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen monipuolistuminen tarjoaa valmiuksia laajentaa vaikuttamistaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana lisääntyvät erityisesti kirjoitusviestinnän vuorovaikutustaidot.

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallinen itseilmaisu ja luovuustaitojen käyttäminen antavat valmiuksia muun muassa sinnikkyyteen muutosten ja yllätysten maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, pääasiassa kirjalliset näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia. Arviointia voidaan täydentää sanallisella arviolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa tilaa kirjoittajan omalle äänelle, luovuudelle ja mielikuvitukselle, silllä sen aikana kirjoitetaan monipuolisesti fiktiivisiä tekstejä ja harjoitellaan sanataiteen ilmaisutapoja. Opintojakso antaa eväitä myös asiakirjoittamiseen, sillä opintojakson aikana voidaan tuottaa myös asia- ja mediatekstejä, minkä lisäksi luovat kirjoitusharjoitukset tukevat ja tehostavat kirjallista

ilmaisua kaikilla kirjoitusviestinnän osa-alueilla. Opintojakso harjaannuttaa monenlaiseen kirjoittamiseen ja kehittää kirjoitustaitoja monipuolisesti, ja kirjallisen itseilmaisun kehitys luo valmiuksia itsetuntemukseen. Opintojakson aikana lisääntyvät erityisesti kirjoitusviestinnän vuorovaikutustaidot, ja kirjallisten viestintätaitojen monipuolistuminen tarjoaakin valmiuksia laajentaa vaikuttamistaitoja.

Luova kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opintojakson Luova kirjoittaminen 1 taitoja.
- Opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja niitä harjoittelemalla kehittyy kirjoittajana.
- Oma kirjoitustyyli vahvistuu, mutta myös muut tyylit tulevat tutuiksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kokeillaan monenlaista kirjoittamista fiktiivisistä teksteistä asia- ja mediateksteihin.
- Vahvistetaan omaa persoonallista kirjoitustyyliä, mutta kokeillaan myös erilaisia tyylejä.
- Tutustutaan sekä kaunokirjallisten tekstien että asia- ja mediatekstien tyyleihin ja harjoitellaan niitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Luovaan kirjoittamiseen on sisään kirjoitettuna luovuus, uteliaisuus ja halu kehittyä.

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallinen itseilmaisu ja luovuustaitojen käyttäminen antavat valmiuksia muun muassa sinnikkyyteen muutosten ja yllätysen maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen monipuolistuminen tarjoaa valmiuksia laajentaa vaikuttamistaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana lisääntyvät erityisesti kirjoitusviestinnän vuorovaikutustaidot.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, pääasiassa kirjalliset näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson *Luova kirjoittaminen 2* aikana opiskelija saa kokeilla monenlaista kirjoittamista fiktiivisistä teksteistä asia- ja mediateksteihin. Opintojakson aikana kirjoitetaan paljon erilaisia tekstejä ja vahvistetaan omaa persoonallista kirjoitustyyliä, mutta myös kokeillaan erilaisia tyylejä. Samalla opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja pääsee harjoittelemaan niitä käytänössä ja kehittyy kirjoittajana. Opiskelija tutustuu paitsi kaunokirjallisten tekstien keinoihin myös asia- ja mediatekstien keinoihin.

Mediataitoja, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään medialukutaitoa.
- Opitaan tuottamaan sisältöä mediaan.
- Mediataitoja kartutetaan sekä sisällöntuottajana että kuluttajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan niin printtimediaan kuin sähköisiin medioihinkin esimerkiksi itse tehden ja vierailuja hyödyntäen.
- Opintojakson aikana tuotetaan sisältöä erilaisiin medioihin, niin sähköiseen mediaan kuin printtimediaankin.
- Toteutetaan mediaseurantaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakso kartuttaa sekä kirjallisia että suullisia vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Toimintataidot mediamaailmassa ovat osa globaali- ja kulttuuriosaamista. Ne synnyttävät myös kansainvälisyysvalmiuksia
- Opintojakson sivutuotteena kulttuuriperinnön tuntemus kasvaa ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen lisääntyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Digiajan monilukutaito harjaantuu, kun erilaisiin mediaympäristöihin tutustutaan sekä kuluttajina että tuottajina.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, niin suulliset kuin kirjallisetkin näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään medialukutaitoa ja opitaan tuottamaan sisältöä mediaan. Opintojakson mittaan tutustutaan niin printtimediaan kuin sähköisiin medioihinkin sekä sisällöntuottajan että kuluttajan näkökulmasta itse tehden sekä vierailuja ja mediaseurantaa hyödyntäen.

Kielenhuollon kertausta, 1 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Suunnataan kohti tekstiä, jossa kielenhuolto on kunnossa ja jonka viesti välittyy hyvin tai vähintäänkin vaivattomasti.
- Pyritään kohti tekstiä, jossa sanasto ja sanavalinnat sopivat tekstin tavoitteiseen ja tarkoitukseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yleiskielen keskeisten normien kertaaminen.
- Tyylin hiominen.
- Peruskieliopin kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Kirjalliset vuorovaikutustaidot saavat tukea opintojakson aikana.
- Myös kielitietoisuus lisääntyy.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen kohentuessa myös demokratiataidot ja vaikuttamiskeinot paranevat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan hyvä yleiskielen normien mukaista kirjallista ilmaisua. Lisäksi pyritään eroon keskeisistä kielenhuollon ongelmakohdista, hiotaan tyyliä ja kerrataan peruskielioppi. Opintojakson aikana voidaan harjoitella muun muassa lause- ja virkerakenteita, välimerkkejä, alkukirjamia, yhdyssanoja ja tyylivalintoja.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy kaunokirjallisuuden lukijana ja tulkitsijana.
- Opiskelija laajentaa ja monipuolistaa kirjallisuuden tuntemustaan.
- Opiskelija oppii syventämään lukukokemustaan.
- Opiskelija oppii erilaisia tapoja käsitellä lukemaansa kirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan 10 maailmankirjallisuuden tai Suomen kirjallisuuden (merkki)teokseen.
- Harjoitellaan käsittelemään luettua sekä suullisesti että kirjallisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kirjallisuuden lukeminen monipuolisesti sekä luetun analysointi ja käsittely tukevat suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemuksen kehittymistä sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat erityisesti teosten sisältövalinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Lukeminen lisää tunne- ja empatiataitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Lukemisen hyvää tekevän vaikutuksen lisäksi tunne- ja empatiataitojen lisääntyminen antaa valmiuksia hyvinvointiosaamiseen, kuten huolenpitoon itsestä ja muista.
- Itsetuntemuksen lisääntyminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen antavat aineksia identiteetin rakentamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä sekä muita mahdollisia tuotoksia. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös itse- tai vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Luetaan itsenäisesti kaikkiaan kymmenen (10) maailmankirjallisuuden ja Suomen kirjallisuuden (merkki)teosta ja tentitään ne suullisesti opettajalle. Lisäksi luetusta tehdään pienimuotoisia kirjallisia töitä.
- Vaihtoehtoisesti kurssin voi suorittaa osallistumalla erilaisiin kirjallisuustilaisuuksiin.
- Suoritustavat voi myös yhdistää.

- Suoritusaikaa on koko lukio-opintojen ajan, joten luettavat teokset voi jakaa eri opintovuosille.

Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua, 2 op (ÄI17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman ilmaisun vapauttaminen ja monipuolistaminen.
- Perusdraamaharjoituksiin tutustuminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luovan toiminnan, draaman, improvisoinnin ja teatteri-ilmaisun harjoituksia.
- Hengitys-, puhe-, äänenkäyttö-, aisti-, liikeilmaisu- ja rentoutusharjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson aikana toteutuvat uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* pääpaino on opiskelijan oman ilmaisun vapauttamisessa ja monipuolistamisessa.
- Opintojaksoon sisältyy muun muassa luovan toiminnan, draaman, improvisoinnin ja teatteri-ilmaisun harjoituksia. Sen lisäksi tehdään hengitys-, puhe-, äänenkäyttö-, aisti-, liikeilmaisu- ja rentoutusharjoituksia.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaito-, draama- tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, mikäli ryhmää ei muodostu. Tällöin opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan aina yhdessä opettajan kanssa.

Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta, 2 op (ÄI18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa valmiuksia esitysten tekemiseen ja teatteritaiteen ymmärtämiseen.
- Opiskelija harjaantuu esiintymään luontevasti eri tilanteissa ja kartuttaa esiintymisrohkeuttaan.
- Draaman esteettisiä tavoitteita ovat muun muassa taiteen keinoin oppiminen, taiteellisen tajun kehittyminen ja esiintymistaitojen kehittyminen
- Draaman sosiaalisiin tavoitteisiin kuuluu muun muassa muiden huomioonottaminen, ryhmän toimintaan sitoutuminen, empatiataidot, ilmiöiden tutkiminen draaman avulla sekä yhteishengen kehittyminen ja kyky neuvotellen ratkaista konflikteja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opintojaksolla "Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua" opittuja taitoja yksin ja ryhmissä.
- Syvennetään draama- ja roolityöskentelyn taitoja muun muassa improvisoitujen ja valmisteltujen esitysten muodossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson aikana toteutuvat uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Luonteva ja rohkea esiintyminen eri tilainteissa on paitsi demokratiataito myös osaamisen käyttämistä sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson aikana syvennetään yksin ja ryhmissä opintojakson *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* aikana opittuja taitoja.
- Opintojakso muun muassa antaa valmiuksia esitysten tekemiseen ja teatteritaiteen ymmärtämiseen ja opettaa esiintymään luontevasti eri tilanteissa. Opintojakso voidaan toteuttaa osittain itsenäisenä (verkko-)opiskeluna ja osittain opintojakson *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* yhteydessä, mikäli omaa ryhmää ei muodostu.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaito-, draama- tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, jos ryhmää ei muodostu. Opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan näissä tapauksissa aina yhdessä opettajan kanssa.

Ilmaisutaito 3 - draaman monet mahdollisuudet, 2 op (ÄI19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso syventää opiskelijan draamallisen ilmaisun taitoja eri osa-alueilla.
- Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä draaman mahdollisuuksista ilmaisullisena, toiminnallisena, kokemuksellisena ja elämyksellisenä tapana käsitellä asioita ja tunteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan esimerkiksi näyttelijäntyöhön, lavastamiseen, puvustamiseen, tekstin dramatisointiin ja/tai valo- ja äänisuunnitteluun.
- Voidaan tutustua myös teatterihistoriaan ja nykyteatteriin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakso antaa eväitä suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnöön tuntemukseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Teatteritaiteen eri osa-alueisiin tutustuminen lisää työelämävalmiuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Tavoitteena on syventää draamallisen ilmaisun taitoja eri osa-alueilla (esim. näyttelijäntyö, lavastaminen, puvustus, valo- ja äänisuunnittelu, tekstin dramatisoiminen).
- Opintojakson aikana voidaan myös vahvistaa tietoutta teatterista ja teatterihistoriasta.
- Opintojakso voidaan toteuttaa myös osittain itsenäisenä (verkko-)opiskeluna ja osittain opintojaksojen *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* ja *Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta* yhteydessä, mikäli omaa valinnaisryhmää ei muodostu.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaidon, draaman tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, jos ryhmää ei muodostu. Opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan tällöin aina yhdessä opettajan kanssa.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaine ja tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojaksossa vuorovaikutusosaaminen kehittyy kirjallisten vuorovaikutustaitojen lisääntyessä.
- Myös yhdessä tuotettavien tekstien laatiminen lisää vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy niin ikään kirjoitusviestintätaitoja harjoitettaessa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija kehittyy sekä tekstien tuottajana että tulkitsijana, mikä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.
- Myös vuorovaikutustaitojen kehittyminen edistää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin. Opintojakson aikana opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Kieli, teksti ja vuorovaikutus, 2 op (S20203)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintojakson aikana kokonaisteoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus vahvistuu ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen lisääntyy opintojakson aikana, jolloin myös globaali- ja kulttuuriosaaminen karttuu.

Hyvinvointiosaaminen

- Hyvinvointiosaamisessa opintojakossa korostuvat erityisesti omien vahvuuksien tunnistaminen ja identiteetin rakentaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutusosaaminen paitsi karttuu myös monipuolistuu opintojakson aikana.
- Omien vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisen lisäksi vuorovaikutusosaamista lisäävät vuorovaikutustilanteiden analysointitaidot ja kielitietoisuus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Keskeisistä sisällöistä kieli- ja tekstitietoisuus vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja ymmärrystä.

- Myös vuorovaikutusosaaminen kohentaa yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on yhdistetty moduuleista S22 ja S23. Moduuli S22 keskittyy kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Lisäksi moduulissa perehdytään erilaisiin kielikäsityksiin ja kielipolitiikkaan sekä kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan tekstikäsitykseen sekä tekstilajin käsitteeseen. Moduulissa S23 opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitojaan. Moduulissa opiskellaan myös vuorovaikutustilanteiden analyysia ja nonverbaalin viestinnän ilmiöitä sekä pohditaan kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua.

Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (S204)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen auttaa ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja eettistä toimijuutta.

- Kirjallisuuden sekä sen lajien ja ilmaisutapojen tunteminen on merkittävä osa kulttuuriperinnön tuntemusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen ja käsitteleminen mahdollistaa muun muassa empatian lisääntymisen, arvopohdinnat ja eettisyyden puntaroinnin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti.

Monilukutaito ja vaikuttamisen keinot, 2 op (S205)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutusosaamista lisäävät erityisesti kantaa ottavien ja vaikuttavien, kirjoitettujen ja puhuttujen tekstien tuottaminen ja analysointi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Vaikuttamisen ja argmentoinnin keinojen hallinta ovat keskeisiä demokratiataitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojaksoon sisältyy muun muassa lähdekritiikkiä ja kriittistä lukutaitoa. Lähdekrittisyys kuuluu monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Kirjoittaminen ja viestintätaidot, 2 op (S20607)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee opintokokonaisuuden aikana kokonaisteoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Globaalista- ja kulttuuriosaamisesta opintojakson aikana korostuu eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Hyvinvointiosaaminen

- Omien vahvuuksien hyödyntäminen ja tukeminen lisäävät opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana harjaantuvat sekä suulliset että kirjalliset viestintätaidot.
- Vuorovaikutusosaamisen alueista muun muassa rakentavan viestinnän taito vahvistuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Suullisen ja kirjallisen viestinnän taidot vahvistavat luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on yhdistetty moduuleista S26 ja S27. Moduulissa S26 syvennetään kirjoitusprosessin hallinnan taitoja, harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista, opiskellaan tekstien pohjalta kirjoittamista sekä kielen- ja tekstinhuoltoa ja haetaan omaa ilmaisutapaa sanataideharjoituksin. Käsiteltävänä ovat myös tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutavan vaikutukset tekstin merkitykseen. Moduulissa S27 harjaannutetaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta ja -jännitystä, tuotetaan puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä, syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhetta ja audiovisuaalista viestintää sekä opiskellaan vuorovaikutustaitoja ja -etiikkaa eri viestikanavissa, kuten sosiaalisessa mediassa.

Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S208)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus toteutuu opintojaksossa muun muassa kirjallisuuden ja sen ilmöiden tuntemuksen kautta.
- Tekstien tarkastelu eri näkökulmista antaa avaimia moninaisuuden ymmärtämiseen ja eettiseen toimijuuteen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojaksoon kuuluu keskeisenä sisältönä tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta. Se auttaa omien vahvuuksien tunnistamista ja identiteetin rakentamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S209)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologiamaailmassa edellyttää opintijakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden hallintaa.

- Vuorovaikutustaitojen kulttuuristen piirteiden ymmärtäminen kuuluu kansainvälisyysvalmiuksiin.

Hyvinvointiosaaminen

- Hyvinvointiosaamisessa korostuu huolenpito itsestä ja muista opiskelussa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutustaitojen lisääntyminen ja vuorovaikutusetiikan myötä.
- Keskeisistä sisällöistä oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen ohjaa omien vahvuuksien käyttämiseen ja siten lisää hyvinvointiosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Vuorovakutusetiikka ja ongelmanratkaisutaidot lukeutuvat arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuolinen näyttö ja aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Suulliset taidot ja niiden kehittyminen painottuvat arvioinnissa, mutta myös kirjalliset ja muut mahdolliset tuotokset voivat vaikuttaa arviointiin. Arvioinnissa voidaan lisäksi hyödyntää myös itse- ja vertaisarviointia. Myös PUHVI-koe voidaan huomioida arvioinnissa, jos niin sovitaan, mutta PUHVI-kokeen suorittaminen on vapaaehtoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään pakollisissa vuorovaikutusmoduuleissa opittuja tietoja ja taitoja. Sisältö painottuu jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavien vuorovaikutustaitojen opiskeluun. Esiin tulevat niin vaativat vuorovaikutustilanteet kuin kulttuuriset erot. Moduulissa varmennetaan myös argumentoivan puheenvuoron esittämistä. Opiskeluun voidaan liittää toisen asteen puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen osallistuminen.

Kirjoitustaidon kertaus, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*

- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana korostuvat etenkin kirjalliset vuorovaikutustaidot.
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taidot kasvattavat vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisen ilmaisukyvyn kehittäminen kohentaa vaikuttamisosaamista ja demokratiataitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteisestä ja luovasta osaamisesta opintojakson aikana korostuvat lähdekrittisyys sekä merkitysten etsiminen ja yhdisteleminen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Kirjalliset taidot painottuvat arvioinnissa. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään omaäänisen pohtivan tai kantaa ottavan tekstin laatimista aineistojen pohjalta ja harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso sopii erityisesti kertausopinnoiksi oppimäärän suomi toisena kielenä ja kirjallisuus ylioppilaskokeen kirjoittamisen tehtäviä varten.

Lukutaidon kertaus, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon syventäminen tukee kulttuurista ymmärrystä ja luo kansainvälisyysvalmiuksia.
- Asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten ja kaunokirjallisten tekstien tulkinta johdattaa kohti kulttuuriperinnön tuntemusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monilukutaito on olennainen osa opintojaksoa ja sen taitoa. Erityisesti valmiudet monilukutaitoon digiajassa saavat vahvistusta.
- Myös lähdekriittisyys lisääntyy, kun tutustutaan erilaisiiin tapoihin tulkita tekstejä, sijoitetaan tekstejä tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa ja monimuotoisten tekstien tapoihin rakentaa merkityksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja muut mahdolliset tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Kirjalliset taidot painottuvat arvioinnissa. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sopii erityisesti kertausopinnoiksi oppimäärän suomen kieli toisena kielenä ja kirjallisuus ylioppilaskokeen kuuntelemisen ja luetun ymmärtämisen tehtäviä varten.

Luova kirjoittaminen 1, 2 op (S212)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa vapaasti kokeilla erilaista kirjoittamista.
- Opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja pääsee harjoittelemaan niitä.
- Opiskelija tutustuu kaunokirjallisen tekstin keinoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoitetaan paljon erilaisia, lähinnä kuvitteellisia tekstejä.
- Tutustutaan esim. proosan, runon ja näytelmän ilmaisukeinoihin.
- Etsitään omaa persoonallista kirjoitustyyliä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Luovaan kirjoittamiseen on sisään kirjoitettu uteliaisuus ja jatkuva kehittyminen.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana lisääntyvät erityisesti kirjoitusviestinnän vuorovaikutustaidot.

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallinen itseilmaisu ja luovuustaitojen käyttäminen antavat valmiuksia muun muassa sinnikkyyteen muutosten ja yllätysten maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen monipuolistuminen tarjoaa valmiuksia laajentaa vaikuttamistaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, pääasiassa kirjalliset näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kirjoitetaan monipuolisesti fiktiivisiä tekstejä ja harjoitellaan sanataiteen ilmaisutapoja. Kurssilla voidaan tuotaa myös asia- ja mediatekstejä.

Luova kirjoittaminen 2, 2 op (S213)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opintojakson Luova kirjoittaminen 1 taitoja.
- Opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja niitä harjoittelemalla kehittyy kirjoittajana.
- Oma kirjoitustyyli vahvistuu, mutta myös muut tyylit tulevat tutuiksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kokeillaan monenlaista kirjoittamista fiktiivisistä teksteistä asia- ja mediateksteihin.
- Vahvistetaan omaa persoonallista kirjoitustyyliä, mutta kokeillaan myös erilaisia tyylejä.
- Tutustutaan sekä kaunokirjallisten tekstien että asia- ja mediatekstien tyyleihin ja harjoitellaan niitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Luovaan kirjoittamiseen on sisään kirjoitettuna luovuus, uteliaisuus ja halu kehittyä.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson aikana lisääntyvät erityisesti kirjoitusviestinnän vuorovaikutustaidot.

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallinen itseilmaisu ja luovuustaitojen käyttäminen antavat valmiuksia muun muassa sinnikkyyteen muutosten ja yllätysen maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen monipuolistuminen tarjoaa valmiuksia laajentaa vaikuttamistaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, pääasiassa kirjalliset näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson *Luova kirjoittaminen 2* aikana opiskelija saa kokeilla monelaista kirjoittamista fiktiivisistä teksteistä asia- ja mediateksteihin. Opintojakson aikana kirjoitetaan paljon erilaisia tekstejä ja vahvistetaan omaa persoonallista kirjoitustyyliä, mutta myös kokeillaan erilaisia tyylejä. Samalla opiskelija oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja pääsee harjoittelemaan niitä käytänössä ja kehittyy kirjoittajana. Opiskelija tutustuu paitsi kaunokirjallisten tekstien keinoihin myös asia- ja mediatekstien keinoihin.

Mediataitoja, 2 op (S214)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään medialukutaitoa.
- Opitaan tuottamaan sisältöä mediaan.
- Mediataitoja kartutetaan sekä sisällöntuottajana että kuluttajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan niin printtimediaan kuin sähköisiin medioihinkin esimerkiksi itse tehden ja vierailuja hyödyntäen.
- Opintojakson aikana tuotetaan sisältöä erilaisiin medioihin, niin sähköiseen mediaan kuin printtimediaankin.
- Toteutetaan mediaseurantaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakso kartuttaa sekä kirjallisia että suullisia vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Toimintataidot mediamaailmassa ovat osa globaali- ja kulttuuriosaamista. Ne synnyttävät myös kansainvälisyysvalmiuksia
- Opintojakson sivutuotteena kulttuuriperinnön tuntemus kasvaa ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen lisääntyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Digiajan monilukutaito harjaantuu, kun erilaisiin mediaympäristöihin tutustutaan sekä kuluttajina että tuottajina.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset, niin suulliset kuin kirjallisetkin näytöt, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään medialukutaitoa ja opitaan tuottamaan sisältöä mediaan. Opintojakson mittaan tutustutaan niin printtimediaan kuin sähköisiin medioihinkin sekä sisällöntuottajan että kuluttajan näkökulmasta itse tehden sekä vierailuja ja mediaseurantaa hyödyntäen.

Kielenhuollon kertausta, 1 op (S215)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Suunnataan kohti tekstiä, jossa kielenhuolto on kunnossa ja jonka viesti välittyy hyvin tai vähintäänkin vaivattomasti. Pyritään kohti tekstiä, jossa sanasto ja sanavalinnat sopivat tekstin tavoitteiseen ja tarkoitukseen.
- Pyritään kohti tekstiä, jossa sanasto ja sanavalinnat sopivat tekstin tavoitteiseen ja tarkoitukseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yleiskielen keskeisten normien kertaaminen.
- Tyylin hiominen.
- Peruskieliopin kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kirjallisten viestintätaitojen kohentuessa myös demokratiataidot ja vaikuttamiskeinot paranevat.

Vuorovaikutusosaaminen

- Kirjalliset vuorovaikutustaidot saavat tukea opintojakson aikana.
- Myös kielitietoisuus lisääntyy.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan hyvä yleiskielen normien mukaista kirjallista ilmaisua. Lisäksi pyritään eroon keskeisistä kielenhuollon ongelmakohdista, hiotaan tyyliä ja kerrataan peruskielioppi. Opintojakson aikana voidaan harjoitella muun muassa lause- ja virkerakenteita, välimerkkejä, alkukirjamia, yhdyssanoja ja tyylivalintoja.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (S216)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy kaunokirjallisuuden lukijana ja tulkitsijana.
- Opiskelija laajentaa ja monipuolistaa kirjallisuuden tuntemustaan.
- Opiskelija oppii syventämään lukukokemustaan.
- Opiskelija oppii erilaisia tapoja käsitellä lukemaansa kirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan yhteensä 10 maailmankirjallisuuden tai kotimaisen kirjallisuuden (merkki)teokseen.
- Harjoitellaan käsittelemään luettua sekä suullisesti että kirjallisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kirjallisuuden lukeminen monipuolisesti sekä luetun analysointi ja käsittely tukevat suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemuksen kehittymistä sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Hyvinvointiosaaminen

- Lukemisen hyvää tekevän vaikutuksen lisäksi tunne- ja empatiataitojen lisääntyminen antaa valmiuksia hyvinvointiosaamiseen, kuten huolenpitoon itsestä ja muista.
- Itsetuntemuksen lisääntyminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen antavat aineksia identiteetin rakentamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat erityisesti teosten sisältövalinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Lukeminen lisää tunne- ja empatiataitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä sekä muita mahdollisia tuotoksia. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös itse- tai vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Luetaan itsenäisesti kaikkiaan kymmenen (10) maailmankirjallisuuden ja Suomen kirjallisuuden (merkki)teosta ja tentitään ne suullisesti opettajalle. Lisäksi luetusta tehdään pienimuotoisia kirjallisia töitä.
- Vaihtoehtoisesti kurssin voi suorittaa osallistumalla erilaisiin kirjallisuustilaisuuksiin.
- Suoritustavat voi myös yhdistää.
- Suoritusaikaa on koko lukio-opintojen ajan, joten luettavat teokset voi jakaa eri opintovuosille.

Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua, 2 op (S217)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman ilmaisun vapauttaminen ja monipuolistaminen.
- Perusdraamaharjoituksiin tutustuminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luovan toiminnan, draaman, improvisoinnin ja teatteri-ilmaisun harjoituksia.
- Hengitys-, puhe-, äänenkäyttö-, aisti-, liikeilmaisu- ja rentoutusharjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson aikana toteutuvat uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* pääpaino on opiskelijan oman ilmaisun vapauttamisessa ja monipuolistamisessa.
- Opintojaksoon sisältyy muun muassa luovan toiminnan, draaman, improvisoinnin ja teatteri-ilmaisun harjoituksia. Sen lisäksi tehdään hengitys-, puhe-, äänenkäyttö-, aisti-, liikeilmaisu- ja rentoutusharjoituksia.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaito-, draama- tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, mikäli ryhmää ei muodostu. Tällöin opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan aina yhdessä opettajan kanssa.

Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta, 2 op (S218)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa valmiuksia esitysten tekemiseen ja teatteritaiteen ymmärtämiseen.
- Opiskelija harjaantuu esiintymään luontevasti eri tilanteissa ja kartuttaa esiintymisrohkeuttaan.
- Draaman esteettisiä tavoitteita ovat muun muassa taiteen keinoin oppiminen, taiteellisen tajun kehittyminen ja esiintymistaitojen kehittyminen
- Draaman sosiaalisiin tavoitteisiin kuuluu muun muassa muiden huomioonottaminen, ryhmän toimintaan sitoutuminen, empatiataidot, ilmiöiden tutkiminen draaman avulla sekä yhteishengen kehittyminen ja kyky neuvotellen ratkaista konflikteja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opintojaksolla Ilmaisutaito 1 - draamataitoja iloista ilmaisua opittuja taitoja yksin ja ryhmissä
- Syvennetään draama- ja roolityöskentelyn taitoja muun muassa improvisoitujen ja valmisteltujen esitysten muodossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Luonteva ja rohkea esiintyminen eri tilainteissa on paitsi demokratiataito myös osaamisen käyttämistä sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson aikana toteutuvat uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojakson aikana syvennetään yksin ja ryhmissä opintojakson *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* aikana opittuja taitoja.
- Opintojakso muun muassa antaa valmiuksia esitysten tekemiseen ja teatteritaiteen ymmärtämiseen ja opettaa esiintymään luontevasti eri tilanteissa. Opintojakso voidaan toteuttaa osittain itsenäisenä (verkko-)opiskeluna ja osittain opintojakson *Imaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* yhteydessä, mikäli omaa ryhmää ei muodostu.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaito-, draama- tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, jos ryhmää ei muodostu. Opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan näissä tapauksissa aina yhdessä opettajan kanssa.

Ilmaisutaito 3 - draaman monet mahdollisuudet, 2 op (S219)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso syventää opiskelijan draamallisen ilmaisun taitoja eri osa-alueilla.
- Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä draaman mahdollisuuksista ilmaisullisena, toiminnallisena, kokemuksellisena ja elämyksellisenä tapana käsitellä asioita ja tunteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan esimerkiksi näyttelijäntyöhön, lavastamiseen, puvustamiseen, tekstin dramatisointiin ja/tai valo- ja äänisuunnitteluun.
- Voidaan tutustua myös teatterihistoriaan ja nykyteatteriin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakso antaa eväitä suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnöön tuntemukseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Hyvinvointiosaaminen

- Ilmaisutaito auttaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä identiteetin rakentamisessa ja etsimisessä.
- Ilmaisutaito antaa eväitä pärjätä muutosten ja yllätysten maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Teatteritaiteen eri osa-alueisiin tutustuminen lisää työelämävalmiuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ilmaisutaito lisää tunne- ja empatiataitoja.
- Myös sosiaaliset taidot sekä yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot karttuvat.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty). Opintojakson arviointiin vaikuttaa etenkin aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää lisäksi itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Tavoitteena on syventää draamallisen ilmaisun taitoja eri osa-alueilla (esim. näyttelijäntyö, lavastaminen, puvustus, valo- ja äänisuunnittelu, tekstin dramatisoiminen).
- Opintojakson aikana voidaan myös vahvistaa tietoutta teatterista ja teatterihistoriasta.
- Opintojakso voidaan toteuttaa myös osittain itsenäisenä (verkko-)opiskeluna ja osittain opintojaksojen *Ilmaisutaito 1 - draamataitoja ja iloista ilmaisua* ja *Ilmaisutaito 2 - rohkeutta draamasta* yhteydessä, mikäli omaa valinnaisryhmää ei muodostu.
- Opintojakson voi suorittaa myös osallistumalla ilmaisutaidon, draaman tai teatterikerhoon tai harrastajateatterin näytelmätoimintaan, jos ryhmää ei muodostu. Opintojakson laajuus ja sisältö sovitaan tällöin aina yhdessä opettajan kanssa.

7.2. Ruotsi (TKRU)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään

monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

RUB0102 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB011-012)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*

- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin (4-10). Opintojakso koostuu kahdesta moduulista, joista annetaan opintojakson päätteeksi yksi arvosana. Opiskelijan tietoja, taitoja ja työskentelyä pyritään arvioimaan koko jakson ajan monipuolisin menetelmin ja jakson päätteeksi pidetään laajempi koe opintojakson keskeisimmistä sisällöistä.

RUB03 Kulttuuri ja mediat, 2 op (Rub013)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin (4-10). Opiskelijan tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan jakson aikana mahdollisimman monipuolisesti ja jakson lopuksi pidetään laajempi koe opintojakson keskeisimmistä sisällöistä.

RUB04 Ympäristömme, 2 op (RUB014)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla sekä erilaisten pari- ja ryhmätehtävien kautta. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin (4-10). Opiskelijan tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan jakson aikana mahdollisimman monipuolisesti ja jakson lopuksi pidetään laajempi koe opintojakson keskeisimmistä sisällöistä.

RUB05 Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB015)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten sekä erilaisten pari- ja ryhmätöiden avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin (4-10). Opiskelijan tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan jakson aikana mahdollisimman monipuolisesti ja jakson lopuksi pidetään laajempi koe opintojakson keskeisimmistä sisällöistä.

RUB06 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB016)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Toteutetaan erilaisten oppituntien aikana tehtävien pari- ja ryhmätöiden avulla. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kehittyy, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen oppijana suullisten ja kirjallisten pari- ja ryhmätöiden avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointia suoritetaan koko jakson ajan suullisten pari- ja ryhmätöiden kautta. Opintojakson suorittamiseen voi sisältyä myös kirjallisia tehtäviä. Opintojakson lopussa opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti. Opiskelija saa suullisen kielitaidon kokeeseen osallistumisesta erillisen todistuksen.

RUB07 Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB017)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Pyritään kehittämään käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietoja ja taitoja arvioidaan monipuolisesti koko jakson ajan, opintojakson päätteeksi pidetään mahdollisuuksien mukaan joko preliminäärikoe tai lyhyempi koe.

RUB08 Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op (RUB018)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa opiskelijoita yo-tutkintoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla harjoitellaan kuullun ja tekstin ymmärtämistä sekä muita yo-koetehtävätyyppejä. Kurssilla kerrataan myös sanastoa ja keskeisiä kielioppiasioita. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän edellytyksenä on aktiivinen tuntityöskentely sekä opintojakson aikana tehtävien kirjallisten töiden palauttaminen opettajalle suunnitellun aikataulun mukaisesti.

RUB09 Perusasiat haltuun, 1 op (RUB019)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja asioita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruskieliopin kertausta, kuuntelu- ja tekstinymmärtämisharjoitusta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on aktiivinen tuntityöskentely ja mahdollisten kirjallisten töiden palauttaminen opettajalle.

7.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien,*

kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

*Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Kieli ja oppimäärä	*Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	*Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, A-oppimäärä	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, A-oppimäärä	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, B1-oppimäärä	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, B2-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, B2-oppimäärä	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, B3-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.3.1. Ranskan kieli (RAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Opintojaksot

Nuoren arkielämää, 2 op (RAB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Meillä ja muualla, 2 op (RAB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (RAB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kiehtova kulttuuri, 2 op (RAB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoituksien kautta. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (RAB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Maailma ympärilläni, 2 op (RAB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja

yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista pyritään kehittämään käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (RAB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (RAB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä

ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarvioinit (4-10).

Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB209)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla. Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit sekä ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (S).

7.3.2. Ranskan kieli (RAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hauska tutustua, 2 op (RAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Arkielämää, 2 op (RAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Koulussa ja vapaalla, 2 op (RAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Meillä ja muualla, 2 op (RAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (RAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kiehtova kulttuuri, 2 op (RAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (RAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Maailma ympärilläni, 2 op (RAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään monitieteistä ja luovaa osaamista käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä tarjoamalla myös riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa taitotason A2.1 kaikilla kielen eri osa-alueilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla. Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit sekä ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (S)

7.3.3. Saksan kieli (SAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (SAB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuvat opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (SAB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (SAB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kiehtova kulttuuri, 2 op (SAB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (SAB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Koulussa ja vapaalla, 2 op (SAB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Maailma ympärilläni, 2 op (SAB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Meillä ja muualla, 2 op (SAB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB209)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla. Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit sekä ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu yhdestä samannimisestä moduulista, jossa valmistaudutaan saksan yo-kokeeseen: harjoitellaan yo-kokeen erilaisia tehtävätyyppejä, kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa, kirjoitetaan monipuolisesti erilaisia kirjoitelmia, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä sekä kerrataan tarvittaessa kielioppia. Moduuli on yhteinen SAB309:n kanssa.

Starttijakso: Kertaamalla eteenpäin!, 2 op (SAB210)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu peruskoulussa saksaa opiskelleille. Kerrataan aikaisemmin opittua ja valmistaudutaan jatkamaan saksan opiskelua SAB303:n ryhmässä. Opintojakso suoritetaan 1. opiskeluvuoden alussa.

7.3.4. Saksan kieli (SAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hauska tutustua, 2 op (SAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Arkielämää, 2 op (SAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*

- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Koulussa ja vapaalla, 2 op (SAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Meillä ja muualla, 2 op (SAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kiehtova kulttuuri, 2 op (SAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (SAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (SAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Maailma ympärilläni, 2 op (SAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuvat opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10)

Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB309)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla. Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit sekä ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan saksan yo-kokeeseen: harjoitellaan yo-kokeen erilaisia tehtävätyyppejä, kerrataan ja laajennetaan keskeistä sanastoa, kirjoitetaan monipuolisesti erilaisia kirjoitelmia, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä sekä kerrataan tarvittaessa kielioppia.

7.3.5. Venäjän kieli (VEB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä osaamistaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäinenkin kielitaito mahdollistaa monipuolisen tutustumisen tavoitekieliseen kulttuuriin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Opintojaksot

Nuoren arkielämää, 2 op (VEB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Meillä ja muualla, 2 op (VEB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (VEB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kiehtova kulttuuri, 2 op (VEB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (VEB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Luonto ja kestävä kehitys, 2 op (VEB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Maailma ympärilläni, 2 op (VEB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään monitieteistä ja luovaa osaamista käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä tarjoamalla myös riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kansainvälinen yhteistyö, 2 op (VEB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*

- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB209)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa taitotason A2.1 kaikilla kielen eri osa-alueilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla. Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

7.3.6. Venäjän kieli (VEB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Arkielämää, 2 op (VEB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja.Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Meillä ja muualla, 2 op (VEB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Hyvinvoiva ja tunteva nuori, 2 op (VEB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kiehtova kulttuuri, 2 op (VEB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Opiskelu ja tulevaisuus, 2 op (VEB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toteutuu opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Maailma ympärilläni, 2 op (VEB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään monitieteistä ja luovaa osaamista käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä tarjoamalla myös riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Hauska tutustua!, 2 op (VEB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Koulussa ja vapaalla, 2 op (VEB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi (4-10).

Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa taitotason A2.1 kaikilla kielen eri osa-alueilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin aikana opiskelija valmistautuu lyhyen vieraan kielen ylioppilaskokeeseen. Hän syventää kielitaitoaan kohdekielen eri osa-alueilla.Huomiota kiinnitetään erityisesti sanaston laajentamiseen, kuullun ymmärtämiseen ja kirjalliseen tuottamiseen.
- Ajankohtaiset aiheet talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät aihepiirit ympäristö ja kestävä kehitys ovat moduulin keskeisiä aihepiirejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

7.3.7. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

ENA0102 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti maailmankielenä, moduulit 1-2, 4 op (ENA0102)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10. Opintojakson lopullinen arvosana muodostuu vasta sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut molemmat moduulit 1-2. Moduuli 1 kestää noin puoli jaksoa, sen jälkeen aloitetaan moduuli 2 opiskelu, josta opiskellaan ensimmäisen moduulin jälkeen noin 1/3. Molemmat voidaan arvoida omina kokonaisuuksinaan, painotusarvot esim. 0,25. Moduuli 2 jatkuu seuraavassa mahdollisessa jaksossa niin, että moduulit eivät välttämättä ole peräkkäisissä jaksoissa. Moduuli 2 kestää kokonaisen jakson ja se voidaan arvioida esim. kertoimella 0,5.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin ensimmäinen opintojakso koostuu kahdesta moduulista, ENA1 ja ENA2. Ne niveltyvät toisiinsa sillä tavoin, että ENA1 moduulin opiskelusta siirrytään suoraan ENA2 moduulin ensimmäiseen kolmannekseen ja samalla näkökulma omasta suhteesta englanninkieleen ja sen opiskeluun laajenee englannin tarkasteluun maailmankielenä. ENA2 moduuli (noin 2/3 oppiaineksesta) opiskellaan loppuun erillisenä osana ja sen aiheena on mm. englannin kielen rooli ja käyttö globaalissa viestinnässä .

ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri luovassa ilmaisussa, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Toteutetaan opintojaksossa aihepiiriin sopivien tekstien ja harjoitusten avulla. Kiinnitetään huomiota eri kulttuurien merkitykseen niin opiskelijan omassa elämässä kuin laajemminkin maailmassa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta unohtamatta suomalaista kulttuuriperintöä ja vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisyysvalmiuksia, joissa vieraiden kielten osaamisella on hyvin suuri merkitys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroin asteikolla 4-10.

ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10.

ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista pyritään kehittämään käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla riittävän haastavia tehtäviä. Harjoitellaan tiedonhakua, tekstien tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista. Kehitetään opiskelijan kriittistä monilukutaitoa käyttäen apuna myös tieto-ja viestintäteknologiaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10.

ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*

- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista toteutetaan opintojaksossa käsiteltävien aihepiiriin liittyvien tekstien avulla. Kiinnitetään huomiota myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja siihen, miten vieras kieli lisää esim. työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10.

ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuvat opintojaksossa monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla niin, että opiskelija pohtii myös omaa rooliaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tarkastellaan ajankohtaisia luontoon ja ilmastoon liittyviä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10.

ENA08 Viesti ja vaikuta englanniksi puhuen, 2 op (ENA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja

yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroilla 4-10. Opintojakson arvioinnissa korostuvat tuntiaktiivisuus, joka yhdessä jakson lopussa pidettävän puhekokeen kanssa muodostaa opintojakson arvosanan. Tuntiaktiivisuuteen kuuluu sekä opiskelijan osallistuminen erilaisiin puheviestinnän harjoituksiin oppitunneilla että jakson aikana suoritettavat erilaiset puheviestinnän ja kirjalliset tehtävät, kuten sanastotehtävät tai sanastotestit.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA8 opintojakso keskittyy vankentamaan opiskelijan englanninkielen suullisen ilmaisun taitoja. Opintojakso kertaa lukion aiempien opintojaksojen keskeiset sanasto- ja aihepiirisisällöt vahvistaen opiskelijan sanavarastoa ja rohkaisten käyttämään kieltä erilaisissa puheviestinnän tilanteissa. Laaja-alaisen osaamisen alueet voivat toteutua opetuksessa vuosittain vaihtelevin painotuksin.

ENA09 Englannin kurssien aktivoivaa kertausta, 2 op (ENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vankentaa englannin taitojaan kielen eri osa-alueilla. Näitä osa-alueita ovat esim. rakenteet, kuullunymmärtäminen, luetunymmärtäminen, tekstin tuottaminen ja keskeinen sanavarasto.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkintä edellyttää, että opiskelija suoriutuu opettajan antamista harjoituksista, on läsnä ja osallistuu aktiivisesti ja päämäärätietoisesti kurssilla työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu pääasiassa toisen vuoden opiskelijoille, jotka tarvitsevat lisäharjoitusta kaikilla tai joillakin seuraavista kielen osa-alueista opinnoissaan edetäkseen: rakenteet, sanasto, kuullunymmärtäminen, luetunymmärtäminen ja kielen tuottaminen. Opintojakson opettaja laatii ohjelman opintojaksoon osallistuvien opiskelijoiden tarpeiden ja tavoitteiden mukaan.

ENA10 Viesti ja vaikuta englanniksi 3. vsk:n opiskelijoille, sanaston vankentaminen ja viestintä (2 op), 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa ja tukea aiemmissa opintojaksoissa opittua englannin sanastoa sekä laajentaa opiskelijan sanavarastoa erilaisissa arjen viestintätilanteissa sekä puhuen, kuunnellen, lukien että kirjoittaen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojakson aikana erilaisten vaihtelevien suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tämä laajentaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja lisää rakentavia vuorovaikutustaitoja. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen vuorovaikutuksen ylläpitäjä, joka arvostaa monipuolista kielitaitoa ja ymmärtää kielitaidon merkityksen myös lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa opintojakson aikana, kun opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan vieraan kielen suullisten ja kirjallisten pari-ja ryhmäharjoitusten avulla. Pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja tukemaan häntä hänelle itselle sopivien kieltenoppimisstrategioiden löytämisessä. Kehitetään opiskelijan itse- ja vertaisarviointitaitoja. Vahvistetaan opiskelijan uskoa ja luottamusta itseensä kielen opiskelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkintä edellyttää, että opiskelija suoriutuu opettajan antamista harjoituksista, on läsnä ja osallistuu aktiivisesti ja päämäärätietoisesti kurssilla työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson sisältö sivuaa aihepiireiltään pääosin ENA08 opintojaksoa. Se on suunnattu ensisijaisesti toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille vankentamaan pakollisilla englannin kursseilla hankittua kielitaidon perustaa lähestyviä yo-kirjoituksia varten.

Opintojaksossa keskitytään aktivoimaan, vahvistamaan ja laajentamaan lähinnä pakollisten opintojaksojen 1-5 aihepiirien, rakenteiden ja sanaston hallintaa erilaisin tehtävin. Harjoituksia tehdään vaihtelevasti kuunnellen, lukien, keskustellen ja kirjoittaen.

ENA11 Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan englannin yo-kokeeseen autenttisella harjoitusmateriaalilla (viime vuosien englannin yo-kokeet) sekä kielen perusrakenteiden ja sanaston kertaamisella.
- Vankennetaan opiskelijan englanninkielen taitoa kaikilla kielitaidon osa-alueilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkintä edellyttää, että opiskelija suoriutuu opettajan antamista harjoituksista, on läsnä ja osallistuu aktiivisesti ja päämäärätietoisesti kurssilla työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso valmentaa ylioppilastutkinnon englannin kokeeseen ja se on suunnattu ensisijaisesti niille opiskelijoille, jotka tavoittelevat arvosanoja A-C. Jaksossa harjoitellaan monipuolisesti kuullun ymmärtämistä, luetun ymmärtämistä, kirjoittamista, sekä kerrataan sanastoa ja rakenteita. Käsitellään yo-kokeen erilaisia tehtävätyyppejä.

ENA12 Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan englannin yo-kokeeseen autenttisella harjoitusmateriaalilla (viime vuosien englannin yo-kokeet) sekä kielen rakenteiden ja sanaston kertaamisella.
- Hiotaan ja vankennetaan opiskelijan englanninkielen taitoa kaikilla kielitaidon osa-alueilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

ENA1-7

Hyvinvointiosaaminen

ENA1-7

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

ENA3

Yhteiskunnallinen osaaminen

ENA4

Monitieteinen ja luova osaaminen

ENA5-7

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

ENA5-7

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkintä edellyttää, että opiskelija suoriutuu opettajan antamista harjoituksista, on läsnä ja osallistuu aktiivisesti ja päämäärätietoisesti kurssilla työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso valmentaa ylioppilastutkinnon englannin kokeeseen ja se on suunnattu ensisijaisesti niille opiskelijoille, joilla on tavoitteena korkeimmat arvosanat E tai L. Jaksossa harjoitellaan monipuolisesti kuullun ymmärtämistä, luetun ymmärtämistä, kirjoittamista, sekä kerrataan sanastoa ja rakenteita. Käsitellään yo-kokeen erilaisia tehtävätyyppejä.

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaine ja tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pohditaan matematiikan merkitystä yhteiskunnassa, arjessa ja opiskelijan tulevaisuuden työelämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä ja vahvistetaan näin opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja polynomi-, rationaali- ja juurifunktion tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöihin ja funktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Syvemmälle pitkään matematiikkaan, 8 op (MAA040506)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen
- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja käyräparven tai trigonometristen funktioiden kertoimien vaikutuksen havainnollistamiseen liukusäätimellä, trigonometristen sekä itseisarvo-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemiseen, yksikköympyrän tutkimiseen, vektoreiden piirtämiseen, funktion kulun tutkimiseen sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämiseen sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, integroimisvakion C vaikutuksen tutkimisessa integraalifunktion kuvaajaan liukusäätimen avulla, tehtävänannon mukaisen pinta- alan piirtämisessä, pyörähdyskappaleiden havainnollistamisessa, pinta-alan arvioimisessa dynaamisesti ylä- ja alasumman avulla, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu, kun opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Taloumatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

· oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan

· soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa

· oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot ja vahvistaa näin oman elämänsä taloustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa ja osaa hyödyntää ohjelmistoja ääriarvosovelluksissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii toteuttamaan yksinketaisia algoritmeja ohjelmoimalla esimeriksi Pythonilla, osaa ratkaista ohjelmoimalla esimerkiksi neliöjuuren likiarvon, funktion nollakohdan puolitusmenetelmällä, yhtälön Newtonin menetelmällä tai alkulukututkimuksen Monte Carlo -menetelmällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä, oppii piirtämään paloittain määritellyn funktion, osaa tutkia funktioiden jatkuvuutta ja derivoituvuutta kuvaajan avulla ja laskennallisesti, osaa määrittää raja-arvoja, oppii määrittämään käänteisfunktion ja sen määrittelyjoukon, oppii piirtämään normaalijakaumakuvaajia ja määrittämään normaalijakaumaan liittyviä todennäköisyyksiä ja ratkaisemaan käänteisen tilanteen sekä ratkaisemaan tuntemattoman odotusarvon tai keskihajonnan symbolisesti tilanteissa, jotka eivät vaadi normittamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Pitkän matematiikan hajautettu kertaus, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso valmentaa matematiikan ylioppilaskokeeseen ja se suoritetaan hajautetusti jaksojen 1 - 3 aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittyy matematiikan ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan ohjelmistotaitoja, jotta opiskelija kykenisi esittämään ratkaisunsa annettuun ongelmaan loogisesti ja selkeästi perustellen eri representaatioiden avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan pitkän matematiikan pakollisten opintojaksojen sisältö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan matemaattista osaamista ja kykyä käyttää matemaattisia taitoja arkielämän ongelmanratkaisukeinona.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijan luovaa osaamista ongelmanratkaisussa matemaattisin keinoin. Lisäksi tavoitteena on parantaa opiskelijan tietoteknisiä valmiuksia matematiikassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Sähköiset työvälineet, 2 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietoteknisiä taitoja ja oppia perusteet tärkeimmistä lukio-opintoihin liittyvistä sähköisistä ohjelmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan lukio-opinnoissa sekä sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia tietoteknisiä taitoja, kuten toimisto-ohjelmistojen, matemaattisten aineiden ohjelmistojen sekä kuvankäsittelyn perusteita. Opiskellaan samassa ryhmässä MAB11-opintojakson opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietoteknisiä taitoja ja oppia perusteet tärkeimmistä lukio-opintoihin liittyvistä sähköisistä ohjelmista ja niiden hyödyntämisestä eri oppiaineissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteean on, että osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla ja tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä
- arvioida lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tehdä ennusteita mallien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu, kun opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja

- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB0607)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*

- *valuutat*

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot ja vahvistaa näin oman elämänsä taloustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteean on, että opiskelija osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteean on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*

- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu normaalijakaumaan ja jakauman normittamisen käsitteisiin (odotusarvo ja keskihajonta) osana yhteiskunnallisen osaamisen vahvistamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa matemaattista osaamista ja valmistautua ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan lyhyen matematiikan pakollisten opintojaksojen keskeinen sisältö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan matemaattista osaamista ja kykyä käyttää matemaattisia taitoja arkielämän ongelmanratkaisukeinona.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijan luovaa osaamista ongelmanratkaisussa matemaattisin keinoin. Lisäksi tavoitteena on parantaa opiskelijan tietoteknisiä valmiuksia matematiikassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Sähköiset työvälineet, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietoteknisiä taitoja ja oppia perusteet tärkeimmistä lukio-opintoihin liittyvistä sähköisistä ohjelmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan lukio-opinnoissa sekä sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia tietoteknisiä taitoja, kuten toimisto-ohjelmistojen, matemaattisten aineiden ohjelmistojen sekä kuvankäsittelyn perusteita. Opiskellaan samassa ryhmässä MAA15-opintojakson opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietoteknisiä taitoja ja oppia perusteet tärkeimmistä lukio-opintoihin liittyvistä sähköisistä ohjelmista ja niiden hyödyntämisestä eri oppiaineissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.5. Biologia (BI)

Oppiaine ja tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa*

oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*

- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään paikalliselta tasolta kansainväliselle tasolle. BI01 -opintojaksossa tutustutaan näihin eri biologian tieteenaloihin ja niiden tutkimusmenetelmiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään monipuolisilla työskentelymenetelmillä, kuten tiimityöskentelyissä.

Hyvinvointiosaaminen

BI01 -opintojaksossa on tärkeää ymmärtää perusteet, kuten alleelien synty mutaatioiden kautta sekä suvullisen lisääntymisen merkitys perinnöllisen muuntelun synnyssä. Alleeleja tosin tarkastellaan tarkemmin moduulissa 4. Muuntelua voidaan tutkia esimerkiksi tietyssä yksilöjoukossa (esim. pituutta tai muita kvantitatiivisia piirteitä opiskelijajoukossa tai vaikkapa kasvin siementen koon muuntelua). Yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus biologisine taustoineen antaa opiskelijoille työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen, mikä on biologian lähtökohta hyvinvointiosaamisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

BI01 -opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista mm. siten, että opintojaksossa tutustutaan erilaisiin ympäristön tutkimusmenetelmiin. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat mm. luonnon monimuotoisuus, jossa korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Nämä auttavat opiskelijaa soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa valinnoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat voivat tutustua siihen, millaisilla aloilla biologista osaamista ja tietoa tarvitaan. He voivat tutustua myös biologian alan uutisiin ja pohtia, mitä biologian alaa ne edustavat. Opiskelijat voivat tutustua tai muotoilla itse tutkimuskysymyksiä ja hypoteeseja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvoiodaan numeroin.

Ekologian perusteet Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin, 4 op (BI0203)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson pääaiheina opiskelija tutustuu ekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan. Monimuotoisuuden erilaiset tasot ja niiden merkitys korostuvat sisällössä. Ihmisen vaikutusta omaan ympäristöön ja erilaisiin ympäristöongelmiin analysoidaan opintojaksossa. Tutustutaan myös positiivisiin esimerkkeihin ihmisen vaikutuksesta. Myös erilaiset ympäristöongelmien ratkaisumahdollisuudet ovat pohdinnan aiheina. Kestävä kehitys on ekologiselta osuudeltaan tutustumisen aiheena.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri alojen tutkimukset ovat tiedonlähteinä opintojakson yhteydessä. Opiskelija voi myös tuottaa oman tutkimuksen ekologiaan ja ympäristöön liittyvästä aihepiiristä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Solujen rakenteisiin ja toimintaan sekä perinnöllisyyteen liittyy jatkuvasti uusia tutkimuksia joihin tutustutaan opiskelun aikana. Monitieteisyyttä opintojakson aikana tulee erityisesti kemian opintojen kanssa. Opiskelussa osaan aiheista tutustutaan myös laboratoriossa tehtävien tutkimusten avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu ihmisen keskeisiin elimistön rakenteisiin ja niiden toimintaperiaatteisiin. Homeostasian ymmärtäminen ja sitä uhkaavien tekijöiden käsittely sisältyy opintojaksoon. Omaa hyvinvointia uhkaavia sairauksia (esim. syöpä) ja toimintahäiriöitä tutkitaan eri aiheiden yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aiheina ovat mikrobien hyödyntäminen ja biotekniikka. Nämä sisältävät paljon erilaisia uusia innovaatioita joilla on hyvin laaja merkitys myös yhteiskunnan kannalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin biotekniikan mahdollisuuksiin ja myös niiden riskeihin sekä tutustuu myös niihin liittyviin eettiseen pohdintaan. Biotekniikan ympäristösuojeluun liittyvät uusimmat sovellukset ovat tutustumisen aiheina opintojaksolla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Luonnontuntemus, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tehtävien tutkimusten ja vierailujen avulla syvennetään sekä konkeretisoidaan lukiokurssien teoriaosuutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällössä voidaan hyödyntää opiskelijoiden biologian eri aloihin liittyvää harrastuneisuutta. Harrastuneisuus voi liittyvä eri eliölajeihin kuten kasveihin, lintuihin, nisäkkäisiin tai hyönteisiin. Opintojaksolla voidaan hyödyntää ajankohtaisia biologisia ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan oman ympäristön luontoon erilaisten retkien avulla. Oman kiinnostuksen mukaan opiskelija toteuttaa pieniä tutkimuksia, joiden laatimiseen käytetään uusimpia taustatutkimuksia

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää lähiluonnon monimuotoisuuden ymmärtämistä ja yksilön vastuuta ympäristönsuojelussa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan lähiympäristön luontokohteisiin ja laaditaan pienimuotoinen ympäristötutkimus. Samalla syvennetään lajistotuntemusta.

Biologian kokonaisuus, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Biologian kokonaisuus -opintojakso on kertausta ja täydennystä niille, jotka aikovat kirjoittaa biologian reaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaine ja tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa

*opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*

- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Maantieteen merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa**. Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja, myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ovat mahdollisia.
- **Maantieteellisen osaamisen monipuolinen tarve eri aloilla.** Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), maantieteen tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan maantieteellistä osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta.
- **Yhteiskunnalliset ja ympäristökysymykset.** Maantieteellisen tietämyksen avulla opiskelija kykenee mediakriittisyyteen, mitä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja -analyysien kautta. Tärkeää on havainnoida suomalaisen uutisvirran alueellista jakautumista: Mitkä ja mihin sijoittuvat tapahtumat ylittävät uutiskynnyksen? Miksi? Miten media vaikuttaa maailmankuvamme muodostumiseen?

Vuorovaikutusosaaminen

- **Työskentely pareittain ja pienryhmissä.** Yhteistyöhön perustuvaa työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi pienimuotoisen kokeellisen työn tutkimusaineiston hankkimisessa, analysoinnissa ja tulkitsemisessa. Pienryhmissä yhteisesti ideoiden ja suunnitellen vahvistetaan vuorovaikutusosaamista, mikä vaatii onnistuakseen opettajalta ohjausta ryhmätyöskentelyn eri vaiheissa.
- **Tuotosten esittäminen.** Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.
- **Vaikuttamisen keinot.** Moduulin teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, posterit ja muiden vaikuttamisen keinojen hyödyntäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.
- **Alue-esimerkit opetuksen tukena.** Maantieteen opetuksen oleellinen osa on myös maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediaa. Tällä tavalla opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.
- **Geomedian käyttö.** Maantiede on tilaa tutkiva tiede. Tilaa voidaan havainnollistaa, ymmärtää ja tutkia eri tavoin. Keskeistä maantieteessä ovat geomediataidot, kuten karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden sekä kirjallisten lähteiden tarkoituksenmukaiset tulkinta- ja käyttötaidot. Näitä taitoja tulee harjaannuttaa maantieteen opinnoissa.
- **Luonnonmaantieteellisen ja ihmismaantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, maantieteellisiä sovelluksia). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden havainnointi ja tulkinta. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- **Maantieteellisten tutkimusten tekeminen ja hyödyntäminen kansainvälisesti.** Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että monet ilmiöt tapahtuvat sekä lokaalisti että globaalisti. Kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja innovaatioihin tutustutaan esimerkiksi esitelmien ja uutisseurannan avulla.
- **Agenda 2030.** YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita pohditaan maantieteen näkökulmasta. Agenda 2030:n tavoitteisiin tutustutaan alueellisista ja ajallisista näkökulmista. Opetuksessa pyritään ymmärtämään eri Agenda 2030 -tavoitteiden keskinäisriippuvuus ja ilmiöiden ylirajallisuus eli globaalinäkökulma, mikä kasvattaa globaalia ymmärrystä.
- **Globaaliymmärrys.** Esimerkiksi ilmastonmuutos, hyvinvoinnin jakautuminen tai kestävän kehityksen sitoumukset näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa, ja niihin suhtaudutaan eri tavalla kulttuurista riippuen. Opetuksessa voidaan esitellä ympäristön ja ihmiskunnan muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja eri alueilla hyödyntäen geomediaa, kansainvälisiä uutis- ja tiedesivustoja, virtuaalivierailuja, dokumentteja, elokuvia tai vaikka kirjallisuutta. Globaaliymmärrys kehittyy ajattelu kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- **Lähtökohtana luonnontieteellisten perusteiden ymmärrys.** Nykyisen ilmastonmuutoksen tarkastelussa opiskelijan on välttämätöntä ymmärtää sen luonnontieteellinen perusta, jotta hän voi ymmärtää muutosten alueellista ja ajallista vaihtelua. Opiskelija hahmottaa tämän ajan viheliäisiä ongelmia, kuten kuivuutta ja tulvia tai puhtaan veden puutetta ja nälänhätää sekä niiden riippuvuussuhteita, ja oppii toimimaan kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.

- **Eettiset pohdinnat.** Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan mm. luontoympäristön merkityksen ja ihmisten moninaisuuden ymmärtämiselle, näiden itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Hyvinvointiosaaminen

- **Moninaisuuden ymmärtäminen.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Maantieteessä korostuu alueiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä toisaalta niiden samankaltaisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla erilaisiin alueisiin geomedian avulla, kuten karttojen, satelliittikuvien, kuvien tai videoiden avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla.
- **Puhdas elinympäristö.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä puhtaan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa tilastojen, valokuvien, videoiden tai kertomusten avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- **Lähtökohtana luonnontieteellisten perusteiden ymmärrys.** Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja prosessin ymmärtäminen on perusta maantieteen opiskelulle. Luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä voidaan havainnollistaa geomedian keinoin. Tämän hetken viheliäisten ongelmien tarkastelussa on välttämätöntä hallita niiden luonnonmaantieteellinen perusta, jotta opiskelija voi ymmärtää muutosten alueellista ja ajallista vaihtelua sekä niiden riippuvuussuhteita. Ymmärrys luonnonmaantieteellisten ilmiöiden syy-seuraussuhteista kehittää samalla opiskelijan ympäristöosaamista. Näin opiskelija saa myös työkaluja kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.
- **Eettiset pohdinnat.** Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan mm. luontoympäristön merkityksen ymmärtämiselle, tämän itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään luonnonmaantieteen käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä (esim. Alias, Pictionary) tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.
- **Alue-esimerkit opetuksen tukena.** Maantieteen opetuksen oleellinen osa on maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediaa. Näin opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.
- **Geomedian käyttö.** Geomediataitoja voidaan harjaannuttaa esimerkiksi satelliittikuvatulkintojen ja erilaisten interaktiivisten paikkatietoaineistojen avulla.
- **Luonnonmaantieteellinen aluetyö.** Moduulin aikana voidaan laatia luonnonmaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan moduulissa opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti Maan planetaarisuudesta kasvillisuusalueisiin. Kun opittua sovelletaan omaan tutkittavaan alueeseen, vahvistetaan myös luovaa ajattelua. Tätä aluetyötä voi hyödyntää GE3 Yhteinen maailma -moduulissa laajentamalla tutkittavaan alueeseen ihmismaantieteellisen näkökulman ja muodostamalla jatkumon aluetyössä sekä opiskeltavien moduulien välille.
- **Luonnonmaantieteellisen ja ihmismaantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat

näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, maantieteellisiä sovelluksia). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään monipuolisilla työskentelymenetelmillä, kuten tiimityöskentelyissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskeltavat ihmismaantieteelliset asiasisällöt, kuten kultturipiirien sisällöt, lisäävät opiskelijan ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta eri aluetasoilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- **Globaalit ilmiöt.** Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että monet ilmiöt tapahtuvat globaalisti, oli kyse sitten muuttoliikkeistä, ravinnontuotannosta tai teollisuudesta. Elämme verkostoituneessa globaalitaloudessa. Globalisaation ja muiden globaalien ilmiöiden kannalta keskeistä on ymmärtää valintojemme vaikutus, riippuvuussuhteet eri aluetasoilla ja vastuullisuuden näkökulmat. Globaalia osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi (virtuaali)vierailujen ja dokumenttien avulla tai havainnollistamalla kulutustuotteiden, kuten vaatteiden ja elintarvikkeiden tuotantoketjuja ja valmistusmaita.
- **Globaali ymmärrys ja kotikansainvälisyys.** Esimerkiksi kulttuurien moninaisuus, kaupunkien rakenteet tai ravinnontuotannon resurssit näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa. Opetuksessa esitellään esimerkiksi ihmistoiminnan (esim. väestö) muutoksia, tuotannon alueellisia piirteitä ja näihin liittyviä riskejä sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä. Opetuksessa pyritään monipuolistamaan opiskelijan kokemusmaailmaa kansainvälisyydestä ja vahvistamaan globaalia ymmärrystä. Tätä voidaan toteuttaa kotikansainvälisyyden, kuten (virtuaali)vierailujen, projektien, elokuvien, kirjallisuuden tai draamapedagogiikan keinoin. Globaaliymmärrys kehittyy ajattelun kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista. Kotikansainvälisyys vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Maantieteen merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa**. Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja, myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ovat mahdollisia.

- **Maantieteellisen osaamisen monipuolinen tarve eri aloilla.** Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), maantieteen tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan maantieteellistä osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta.
- **Ihmismaantieteellinen aluetyö.** Moduulin aikana voidaan laatia ihmismaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan moduulissa opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti väestöstä innovaatioiden alueelliseen leviämiseen. Työ voi pohjautua GE2 Sininen planeetta -moduulin aluetyöhön, mikä sitoo opiskeltavien moduulien aihepiirit yhteen ja/tai jatkumoksi. Ihmismaantieteellinen aluetyö luo pohjan yhteiskunnallisten ilmiöiden ja vuorovaikutusten ymmärtämiselle.
- **Yhteiskunnalliset kysymykset.** Ihmismaantieteelliseen tutkimukseen pohjautuen yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa ja ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää ihmismaantieteellistä tutkimusaineistoa pohtien samalla siihen liittyviä yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.
- **Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttaminen.** Ihmismaantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Tätä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja uutisanalyysien kautta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin ja osallistumalla päätöksentekoprosesseihin sekä esimerkiksi väittelyiden ja esitelmien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään monipuolisilla työskentelymenetelmillä, kuten tiimityöskentelyissä.

Hyvinvointiosaaminen

- **Moninaisuuden ymmärtäminen.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Maantieteessä korostuu ihmistoiminnan alueellisuus ja moninaisuus sekä toisaalta sen samankaltaisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja ihmisyyden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla erilaisiin alueisiin ja ihmisiin geomedian, kuten karttojen, kuvien, kirjallisuuden tai videoiden avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla: Mitkä ovat ihmisten perustarpeet? Millaisia ovat ihmisten haaveet ja toiveet?
- **Yhteisöjen hyvinvointi.** Opetuksessa käsitellään muun muassa paikkojen kokemista, alueellista identiteettiä ja ihmisoikeuksien toteutumista, kuten alkuperäiskansojen asemaa. Alueellista identiteettiä voidaan lähestyä omakohtaisten kokemusten kautta keskustellen ja pohtien sen merkitystä ihmisten ja yhteisöjen hyvinvoinnille ja sen rakentumiselle.
- **Puhdas elinympäristö.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä puhtaan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa tilastojen, valokuvien, videoiden tai kertomusten avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Geomedian käyttö.** Keskeistä tässä moduulissa on geomediataitojen oppiminen (esim. kartat, paikkatieto, diagrammit, kuvat, videot). Opetuksessa huomioidaan, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, yhteiskunnan eri aloilla ja omassa arjessa, sekä nostetaan siitä erilaisia konkreettisia esimerkkejä.
- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Maantieteellisen tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin käsittelyssä tulee kiinnittää huomioita käsitteiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

- **Luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta.** Moduulissa tulkitaan geomedian, kuten kuvien ja karttojen avulla luonnon- ja kulttuurimaisemia. Opiskelija hyödyntää aiemmissa maantieteen opinnoissa kerrytettyjä tietoja ja taitoja, mikä vaatii soveltamista ja luovuutta.
- **Maantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Maantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Maantieteellinen tutkielma.** Opiskelijat havainnollistavat osaamistaan tekemällä maantieteellisen tutkielman. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja graafinen esittäminen tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman tutkielman suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Maantieteellinen tutkielma voi olla myös aluemaantieteellinen tutkielma, joka pohjautuu GE2- ja GE3-moduulien aluetöiden pohjalle aihetta syventäen ja laajentaen. Muita tutkielman aiheita on esimerkinomaisesti esitelty Opetushallituksen oppaassa *Maantieteen tukimateriaalia – Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 moduulien sisältöjen tarkastelua*.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita), tekemällä vierailuja yliopistoihin, yrityksiin tai aluesuunnitteluvirastoihin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Yhteiskunnalliset kysymykset.** Maantieteelliseen tutkimukseen perehtymällä yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa ja ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää aluemaantieteellistä tietoa pohtien samalla yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.
- **Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttaminen.** Maantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella suunnittelemalla ja toteuttamalla osallistumis- ja vaikuttamisprojekti. Projektissa keskeistä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa myös laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin sekä osallistumalla esimerkiksi aluesuunnittelun päätöksentekoprosesseihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson alueellisten kehittyneisyyserojen opetus syventää opiskelijan globasali- ja kulttuuriosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään monipuolisilla työskentelymenetelmillä, kuten tiimityöskentelyissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kaupunkimaantiede, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kaupunkimaantieen opinnoissa tavoitteena on syventää kaupunkimaantieteen oppisisältöjä kehittämällä opiskelijan maantieteellistä ajattelua, tietoja ja taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kaupunkimaantieteen opinnoissa tutustutaan kaupunkien rakenteeseen, syntyyn ja toimintaan sekä maankäytön suunnitteluun kuten kaavoitukseen. Tarkastelun kohteena on myös kaupunkiympäristön kokeminen, kaupunkiluonto ja kaupungit osana suomalaista aluerakennetta ja sen kehitystä. Opinnoissa painotetaan yhdessä tekemistä ja oppimista; tehdään tutkimuksia, analysoidaan tilasto- ja karttamateriaalia, hyödynnetään geomediaa, paikatiedon sovellutuksia ja tehdään vierailuja. Opintojen aikana voidaan tehdä yhteistyötä muiden oppiaineiden ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opinnoissa painotetaan yhdessä tekemistä ja oppimista, mikä lisää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tehtävä pienimuotoinen tutkimus tai tuksimukest haarjaannuttavat opiskeijaa tutkimuksellisuuteen ja perehdyttää opiskelijaa maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opinnoissa harjaannutetaan myös geomedian käyttöön ja tulkintaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Maantieteen kokonaisuus, 2 op (GE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija osaa koota maantieteen moduuleiden keskeisimmät sisällöt ja osaa valmistautua ylioppilaskirjoitusten maantieteen ainereaaliin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opinnoissa käydään pakollisen ja syventävien moduuleiden keskeiset sisällöt. Opintojakso sisältää erilaisia kertaavia tehtäviä. Materiaalina käytetään myös aiempien ylioppilaskirjoitusten tehtäviä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään esimerkiksi tiimityöskentelyissä. Opintojakson kertaavan luonteensa vuoksi muitakin laaja-alaisen osaamisen osa-alueita toteutuu kerrattaessa oppiaineen eri opintojaksoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaine ja tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija

*kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

*Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**, **globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.*

*Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan perusteet, 2 op (FY0102)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*

- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteen on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana perehdytään energiantuotannon vaikutukseen ympäristöön ja ilmastonmuutokseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: vesi- ja tuulivoima, liikenne sekä urheilu.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*

- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana perehdytään monitieteisesti jaksolliseen liikkeeseen ja aaltoihin esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: soittimet, akustiikka ja äänentoisto. Lisäksi jakson tavoitteena on, että opiskelija osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä sähköisiä työvälineitä hyödyntäen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa käsittelemällä keskeisiä sisältöjä esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: soittimet, akustiikka ja äänentoisto, melun haittavaikutukset ja kuulon suojaaminen sekä ultraäänikuvaus.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*

- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa ja perehtyy esimerkiksi ydinvoiman käyttöön energiantuotannossa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Fysiikan kertaus, 2 op (FY09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata fysiikan opintojaksojen sisältö ja parantaa opiskelijoiden matemaattisia valmiuksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion fysiikan kertaus. Valmentaa yo-kirjoituksen fysiikan kokeeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijan **luovaa osaamista** eli kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Lisäksi tavoitteena on parantaa opiskelijan tietoteknisiä valmiuksia kuten mittaustulosten käsittelyä ja tulkitsemista, tuotosten laatimista ja esittämistä sekä mallintamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaine ja tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

*Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi

kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*

- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemian perusteet, 2 op (KE0102)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*

- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pohditaan kemian merkitystä yhteiskunnassa ja opiskelijan tulevaisuuden työelämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan esimerkiksi laboratoriossa parityöskentelyssä ja yleisesti kokeellisessa työskentelyssä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso aikana tehdään arjen aineiden turvallisuuden arviointia ja pohditaan kemian merkitystä omassa elämässä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisestä luonnontieteissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Molekyylit ja mallit (KE3), 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan esimerkiksi laboratoriossa parityöskentelyssä ja yleisesti kokeellisessa työskentelyssä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistetaan tutustumalla arjen ja elinympäristön yksinkertaisiin molekyyleihin, kosmetiikkaan sekä lääkkeisiin, joissa hiiliyhdisteitä esiintyy.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä ja ymmärtää hiilen yhdisteiden merkityksen esimerkiksi kasvihuonekaasujen muodostumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Kemiallinen reaktio (KE4), 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan esimerkiksi laboratoriossa parityöskentelyssä ja yleisesti kokeellisessa työskentelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana voidaan käsitellä eettisyyttä ja kehittää opiskelijoiden ympäristöosaamista seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu, biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5), 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*

- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan esimerkiksi laboratoriossa parityöskentelyssä ja yleisesti kokeellisessa työskentelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen sekä tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluu luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Kemiallinen tasapaino (KE6), 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*

- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan esimerkiksi laboratoriossa parityöskentelyssä ja yleisesti kokeellisessa työskentelyssä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä sekä osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Arvosana perustuu kokeisiin ja jatkuvaan näyttöön, johon kuuluu tuntityöskentely, mahdolliset testit ja muut arvosteltavat tuotokset.

Kemian kertaus, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata kemian opintojaksojen sisältö ja parantaa opiskelijoiden matemaattisia valmiuksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion keskeisen kemian kertaus. Opintojakso valmentaa yo-kirjoitusten kemian kokeeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijan **luovaa osaamista** eli kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Lisäksi tavoitteena on parantaa opiskelijan tietoteknisiä valmiuksia kuten mittaustulosten käsittelyä ja tulkitsemista, tuotosten laatimista ja esittämistä sekä mallintamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.9. Filosofia (FI)

Oppiaine ja tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä*

kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteita.*

Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen *näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1) -moduuli tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti **vuorovaikutus** sekä **monitieteisyys** ja **luova osaaminen**. Moduuli harjaannuttaa perustelemaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkiperäistä keskustelua. Siihen kuuluu suopeuden periaatteen noudattaminen keskustelukumppanin väitteiden tulkinnassa. Moduuli luo edellytyksiä monitieteisen lähestymistavan omaksumiseen, sillä moduulissa tutustutaan tiedon ja argumentaation yhtäläisyyksiin ja eroihin eri tieteenaloilla. Tämä edesauttaa eri oppiaineiden keskeisten sisältöjen integraatiota.

- Keskustelussa harjoitellaan toisten väitteiden tulkitsemista suopeasti. Opiskelija opettelee tarkastelemaan toisten väitteitä olettamalla, että niiden alkuperäinen käyttöyhteys oli sellainen, jonka valossa väitteet olisivat mahdollisimman järkeviä ja tosia.
- Yleiset keskustelunormit: ”Sano, mitä uskot”, ”Perustele väitteesi”, ”Anna vuoro toiselle”, ”Tulkitse hänen väitteitään suopeasti”, ”Kunnioita ristiriidan lakia” ja ”Ota huomioon kaikki relevantti informaatio”.
- Edellä mainitut toteutuvat parhaiten luokkaopetuksena.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Monitieteisen lähestymistavan omaksumista voi tukea tarkastelemalla eri oppiaineissa esitettyjä väitteitä ja niiden perusteluja tutkimusmetodien näkökulmasta.
- Työskentelyn lähtökohtana voi olla esimerkiksi opiskelijoiden itse koostama lista väitteistä (esim. miten eri oppiaineet tutkivat ihmistä ja selittävät ihmisen toimintaa).
- Tavoitteena olisi löytää yhtäläisyyksiä ja eroja eri oppiaineiden välillä.
    - On hyvä huomata, ettei luonnontieteitä ja humanistisia tieteitä voida välttämättä erottaa toisistaan metodisesti: esimerkiksi kielitieteet keräävät ja analysoivat empiiristä dataa vastaavalla tavalla kuin vaikkapa kemia tai biologia. Lisäksi kaikilla tieteenaloilla datan analyysi edellyttää tulkintaa.
    - On myös hyvä erottaa (tieteellinen) teoria ja tieto käsitteellisesti toisistaan. Tieteelliset teoriat eivät välttämättä (ja ehkä edes tyypillisesti) täytä tiedon kriteereitä.
    - Filosofian rooli tieteiden joukossa: tutkii eri tieteenalojen yleisiä periaatteita.
- Luova osaaminen:
    - opiskelija harjaantuu esittämään väitteille perusteluja
    - johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti
    - filosofian työtapojen soveltaminen, kuten käsitteiden luokittelu ja määritteleminen sekä ajatuskokeiden käyttö

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu ajankohtaisissa aiheissa
- Johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- Näennäistieteellisten ja epätieteellisten väitteiden, näkemysten ja käsitysten ilmeneminen mediassa

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*

- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Etiikka on keskeinen osa filosofian opiskelua. Etiikassa jäsennetään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä. Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Etiikan opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Järkiperäinen eettinen ajattelu perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen, jota voi pitää kaiken yhteiskunnallisen ajattelun lähtökohtana. Etiikan opetus rohkaisee **yhteiskunnallisten** epäkohtien tunnistamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa näin *ympäristöosaamisen* tavoitteita. Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelee sen filosofisia perusteita. **Globaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Vuorovaikutusosaaminen

Etiikan opiskelu auttaa myös muiden laaja-alaisen tavoitteiden saavuttamista. Eettisen argumentaation harjoittelu yhdessä toisten opiskelijoiden ja opettajan kanssa harjaannuttaa **vuorovaikutus- ja tunnetaitoja**.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuminen etiikkaan edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista. Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee **hyvinvointia**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omien elämänvalintojen tarkastelu etiikan käsitteistön ja teorioiden valossa vaatii **luovuutta**. Etiikan opiskelu on luonteeltaan **monitieteistä**, koska siinä pohditaan laajalti eri elämänalueisiin

liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten fysiikan, kemian ja lääketieteen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofia (FI3) -moduulissa tarkastellaan laajasti yhteiskunnan eri puolia: yhteiskuntajärjestystä, valtaa, vapauksia, tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, oikeuksia, poliittisia ihanteita, hyvinvointia ja taloutta. Moduulissa pohditaan muun muassa, mistä mainituissa asioissa on kyse ja miten ne voitaisiin oikeuttaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduulissa käsitellään myös ajankohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi teknologian kehitykseen, sukupuoleen tai ympäristöön.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroavviointi

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus.

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa.

Hyvinvointiosaaminen

Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Monimutkaisten ongelmien käsitteleminen kehittää opiskelijoissa epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Epävarmuuden sietäminen kuuluu edellä mainittujen laaja-alaisten tavoitteiden ohella myös hyvinvointiosaamisen ytimeen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Klassinen teos ja sen tulkinta, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija voi tutustua yhteen filosofian klassikkoteokseen oman mielenkiintonsa pohjalta
- Opiskelija perehtyy tarkemmin yhden filosofin tapaan tehdä filosofiaa
- harjaantuu pitkäjänteiseen tekstin kanssa työskentelyyn
- vaihtaa ajatuksia teoksen pohjalta nousseesta tulkinnastaan
- hyödyntää filosofian tietämystään teoksen tulkinnassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- klassikkoteoksen valinta opettajan ohjauksessa
- klassikkoteoksen lukeminen ja tulkinta filosofian peruskäsitteistöä hyödyntäen
- ajatusten vaihto opettajan tai muiden opiskelijoiden kanssa teoksen pohjalta nousseista tulkinnoista
- osallistuminen filosofian tekemiseen kirjoittamalla, tekstiä tuottamalla ja keskustelemalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

suoritusmerkintä

7.10. Psykologia (PS)

Oppiaine ja tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen*

ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja.

Tätä voi tarkastella moduulissa vuorovaikutusosaamista vahvistaen käsiteltäessä eri tavoin psyykkistä, biologista, sosiaalista ja kulttuurista näkökulmaa.

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeisistä sisällöistä esimerkiksi oppimisen sosiaalisuus ja erilaisten oppimiskulttuurien tarkastelu edesauttavat vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin.

Tätä voi lähestyä monitieteistä osaamista vahvistaen esimerkiksi tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä laadullisista ja psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä.

Tavoite: Opiskelija osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta.

Moniteiteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu.

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Oppimiseen liittyvät sisällöt, kuten oppimisstrategiat, metakognitio ja erilaiset oppimiskulttuurit, auttavat saavuttamaan monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Yhteiskunnallisen osaamisen kannalta tätä tukee keskeisistä sisällöistä esimerkiksi metakognition, tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten tarkastelu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Eettistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla psykologisen tutkimuksen eettisiä periaatteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kannalta tärkeitä näkökulmia nousee esiin tarkasteltaessa esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen.

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan esimerkiksi tarkastelemalla minuutta ja minäkäsitykstä sekä tunteiden, tunnetaitojen ja tunteiden säätelyä.

Tavoite: Opiskelija perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä.

Hyvinvointiosaamista tukee moduulissa esimerkiksi sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden tarkastelu.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa.

Vuorovaikutusosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta.

Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteiden sekä temperamentin käsitteen tarkastelu.

Tavoite: Opiskelija osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun.

Monitieteiseen osaamiseen liittyviä näkökulmia voi tuoda esiin esimerkiksi tarkasteltaessa hermoston kehitystä psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana.

Tavoite: "Opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa."

Tätä tukee monitieteisen osaamisen näkökulmasta esimerkiksi tunne-elämän, vuorovaikutuksen ja kognitiivisen kehityksen tarkastelu lapsuudessa ja nuoruudessa.

Tavoite: "Opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta."

Monitieteistä ja luovaa osaamista edistää tämän osalta esimerkiksi erilaisten kehityspolkujen tarkastelu varhaislapsuudesta aikuisuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: "Opiskelija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta."

Tämä linkittyy yhteiskunnalliseen osaamiseen esimerkiksi vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkityksen käsittelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: "Opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta."

Eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyviä taitoja voi tämän osalta vahvistaa esimerkiksi tarkasteltaessa vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitystä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: "Opiskelija osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen."

Globaali- ja kulttuurisaamista vahvistetaan käsittelemällä esimerkiksi henkilökohtaisen identiteetin, sosiaalisen identiteetin, kulttuuri-identiteetin ja etnisen identiteetin teemoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*

- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä.”

Aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista nostetut esimerkit samoin kuin neuropsykologisen kuntoutuksen esitteleminen edistävät opiskelijan hyvinvointiosaamista ja valmiutta mielenterveysongelmien kohtaamiseen.*Tavoite: ”Opiskelija tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä.”*

Aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista nostetut esimerkit samoin kuin neuropsykologisen kuntoutuksen esitteleminen edistävät opiskelijan hyvinvointiosaamista ja valmiutta mielenterveysongelmien kohtaamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle.”

Vuorovaikutusosaamisen kannalta moduulin sisällöistä keskeisimpiä ovat kieleen liittyvät sisällöt, kuten kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä ja esimerkit aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.”

Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Tavoite: ”Opiskelija osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn.”

Havaitsemisen, tarkkaavaisuuden ja muistin käsittely tukevat moniteiteistä osaamista.

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana.”

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen liittyviä näkökohtia voi tässä yhteydessä nostaa esiin esimerkiksi tarkasteltaessa esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta.

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa.”

Monitieteistä ja luovaa osaamista voi tämän osalta edistää esimerkiksi käsiteltäessä kognitiivisten toimintojen hermostollista perustaa sekä tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyviä häiriöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa.”

Tämä kytkeytyy yhteiskunnallisen osaamiseen esimerkiksi tarkasteltaessa nopean ja hitaan ajattelun sisältöjä ja kognitiivisia vinoumia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.”

Kokeellisen tutkimuksen suunniteluun ja tutkimussuunnitelman arvioimiseen kuuluu eettisten näkökohtien huomioon ottaminen, mikä tukee eettistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen.”

Esimerkiksi sisäisten mallien ja havaintokehän tarkastelu tukee globaali- ja kulttuuriosaamiseen liityviä tavoitteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

avoite: "Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen."

Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resiliensseistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely.

Tavoite: "Opiskelija tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä."

Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu edistää hyvinvointiosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: "Opiskelija ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä."

Tunteiden psykologiaan liittyvät sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: "Opiskelija syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon."

Mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyyn ja hoitomuotoihin liittyvien biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen näkökulmien tarkastelu kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.”

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys-käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Tavoite: ”Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen.”

Moduulin sisältöihin kuuluvan resilienssin tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.”

Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta.”

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla esimerkiksi tunteiden universaaliutta ja kulttuurisidonnaisuutta sekä tunteiden merkitystä kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä.

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa.”

Globaali- ja kulttuuriosaamiseen linkittyy tämän osalta erityisesti sisällöt, joissa selitetään mielenterveysongelmia kulttuurisilla taustatekijöillä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa.”

Opiskelijan hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa tarkasteltaessa esimerkiksi piirreteoreettista näkökulmaa, motivaatiota ja yksilöllisiä tulkinta- ja toimintatyylejä sekä älykkyyden ja luovuuden määritelmiä.

Tavoite: ”Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen.”

Hyvinvointiosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta.”

Vuorovaikutusosaamista voidaan tukea tarkasteltaessa esimerkiksi sosiaalipsykologian tutkimusesimerkkejä sekä esimerkkiejä, jotka liittyvät kulttuurien vaikutukseen ajatteluun ja käyttäytymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa.”

Monitieteistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi käsiteltäessä perimän ja ympäristön vuorovaikutusta älykkyydessä.

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa.”

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita voidaan tukea tarkasteltaessa älykkyyteen ja luovuuteen vaikuttavia yksilöllisiä eroja esimerkiksi persoonallisuuden pysyvyyden ja muuttuvuuden sekä käyttäytymisgenetiikan perustiedon avulla. Luovuuden määritelmien ja luovuuteen liittyvien tekijöiden käsitteleminen syventää opiskelijan käsitystä luovuudesta.

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.”

Muun muassa yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista ovat moduulin sisältöjä, joiden avulla voidaan vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.”

Yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyvät tavoitteet kytkeytyvät moduulissa erityisesti seuraaviin sisältöihin: yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.”

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan.”

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta.”

Tämän osalta esimerkiksi identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisuuden tarkastelu tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa käsityksen sosiaalipsykologiasta tieteenalana
- Opiskelija perhetyy klassisiin sosiaalipsykologian kysmyksiin ja terioihin
- Opiskelija perehetyy ryhmädynamiikan keskeisiin kysymyksiin
- Opiskelija saa tietoa ja käytännön harjoitusta ryhmävaikuttamisessa ja vuorovaikutustaidoissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Minuus ja sosialisaatio
- Sosiaaliset identiteetit
- Sosiaalinen havaitseminen, status, ja asenteet
- Rakkaus, sukupuoli ja prososiaalisuus
- Vaikuttaminen
- Media identiteettien mudostajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaalipsykologia auttaa tunnistamaan vuorovaikutuksen merkitystä yksilölle ja hänen kehitykselleen. Vurovaikutustaitojen ja vaikuttamiskeinojen tarkastelu tutkimuksen näkökulmasta kehittää nuoren mahdollisuuksia viestiä ja toimia vuorovaikutuksessa osallisuutta kokien. Ryhmien välisen viestinnän ymmärtäminen auttaa myös toimimaan ennakkoluulottomasti ja konflikteja välttäen.

Hyvinvointiosaaminen

Sosiaalipsykologia lisää itsetuntemusta, sillä siinä avataan sitä miten muut ihmiset vaikuttavat yksilön kehitykseen ja miten identiteetti muodostuu suhteissa muihin ihmisiin ja eri ryhmien osallisuudessa. Itsetuntemus lisää hyvinvointia ja vahvistaa itseluottamusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sosiaalipsykologiassa tarkastellaan eri ryhmien ja kulttuurien vaikutusta yksilöön. Sosialisaatioprosessin tarkastelu tukee eri kulttuurien ymmärtämistä. Sosiaalisen havaitsemisen, asenteiden muodostumisen ja ryhmien välisten suhteiden opiskelu auttavat tunnistamaan omaa ryhmää puoltavia vääristymiä ja tekemään yhteistyötä erilaisten ryhmien ja kulttuurien kanssa. Ihmisen tarkastelu yhteisönsä jäsenenä lisää kultuurista ymmärrystä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutstutaan yksilöiden ja yksilön ja ryhmän vuorovaikutusta tarkasteleviin psykologian ja sosiaalipsykologian teorioihin ja tutkimustuloksiin. Opintojaksoon liittyy runsaasti yksilö- ja ryhmätehtäviä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, 2 op (PS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa välineitä, joilla voi tukea elämäntaitoja: kykyä arvioida itseä ja omaa toimintaa, kykyä rakentaa myönteisiä ihmissuhteita ja kykyä selviytyä vastoinkäymisistä
- lisätä tyytyväisyyttä elämään ja itseen, luottamusta itseen ja omiin kykyihinsä
- että, opiskelija osaa jakaa tunteita ja kokemuksia toisten kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- itsetuntemus: millainen minä olen, minun arvoni, mitä hyvä itsetunto on ja miten sitä voidaan tukea, omat vahvuuteni ja voimavarani
- vuorovaikutustaidot: itsensä selkeästi ilmaiseminen, toisen kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen, vakuuttavuuden kehittäminen, puolensa pitäminen, sanallinen ja sanaton kieli, ryhmässä toimiminen

- selviytymistaidot: mitä on selviytyminen, elämän vaikeat tilanteet, erilaisia selviytymistapoja, stressinhallinta, mikä on kriisi, mistä voi saada apua, toisen auttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso välittää elämäntaitoja eli tunneälyä: oman elämän ja arkiselviytymisen käsittelyä. Lähestymistapa on kognitiivinen ja ratkaisukeskeinen. Kognitiivisen psykologian mukaan ihminen rakentaa maailmankuvaansa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ihmisen toimintaa ohjaavat hänen omat tulkintansa tilanteista ja tapahtumista. Tilanteissa on mahdollista erottaa toisistaan tapahtumat, niiden herättämät ajatukset, tunteet ja toiminta. Tunteisiin ja toimintaan voidaan vaikuttaa tutkimalla omia ajatuksia ja muuttamalla niitä. Ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa keskitytään olemassa olevien voimavarojen ja toimintamallien hyödyntämiseen. Ongelmien ja epäonnistumisen sijasta pohditaan onnistumisia ja mahdollisuuksia. Kognitiivinen ja ratkaisukeskeinen lähestymistapa mahdollistavat omien toimintamallien, osaamisen ja puutteiden tunnistamisen ja kehittämisen. Työtavat aktivoivat tutkimaan itseä ja pohtimaan vaihtoehtoisia tapoja ajatella ja toimia. Kurssi koostuu erilaisten arkielämän kysymysten pohdinnasta ja pohdintaan johdattelevista toiminnallisista harjoituksista.

Johdatus psykologiseen tutkimukseen, 2 op (PS08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija opiskelija saa kuvan, millaisia asioita psykologiassa tutkitaan tällä hetkellä
- opiskelija harjaantuu tiedonhankinnassa ja tiedon analysoinnin taidoissa
- perehtyy johonkin ajankohtaiseen ja häntä kiinnostavaan psykologian tutkimusaiheeseen
- opiskelija perehtyy aihetta käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen ja vähintään yhteen aihetta käsittelevään tieteelliseen artikkeliin
- tekee tutkielman tai pienimuotoisen tutkimuksen käsittelemästään aihepiiristä
- antaa valmiuksia jatko-opiskeluun ja orientoi psykologisen tiedon moniin käyttömahdollisuuksiin eri ammattialoilla (esim. kasvatus- ja sosiaali-, terveydenhoitoalat)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luotettavan psykologisen tiedon etsintä ja tiedon arvioinnin harjoitteleminen
- mielekkään kysymyksenasettelun harjoittelu oman oppimistehtävän kohdalla
- aikaisemmilla kursseilla opitun tiedon soveltaminen oman tutkielman pohjana
- sisällön yksityiskohdat määräytyvät ajankohtaisten aiheiden ja opiskelijan oman aihevalinnan pohjalta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso johdattaa nykypsykologian erityisaloihin. Se syventää ikkunoita arkielämän ilmiöistä, jotka ovat tällä hetkellä psykologian mielenkiinnon kohteena. Samalla se tarjoaa väylän omien kokemusten pohdiskeluun. Opintojakson avulla on mahdollista tarkastella ilmiöitä tutkimusteoreettisesti useasta näkökulmasta. Opintojakson avulla voi harjoitella myös jatkoopiskelun vaatimia opiskelutaitoja.

Liikunta- ja urheilupsykologia opintojakso poistetaan ~~Liikunta- ja urheilupsykologia, 2 op (PS09)~~

~~**Tavoitteet**~~

~~Paikallinen lisäys~~

- ~~Tavoitteena on tukea nuoren kasvuprosessia urheilijana~~
- ~~Oppia käsitteellistämään ja analysoimaan urheilusuoritukseen vaikuttavia tekijöitä~~
- ~~Lisätä urheilijan itsetuntemusta ja itseluottamusta~~
- ~~Lisätä tietoisuutta liikunnan hyvintivaikutuksista~~
- ~~Kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan~~

~~**Keskeiset sisällöt**~~

~~Paikallinen lisäys~~

- ~~Omien mentaalisten vahvuuksien tunnistaminen~~
- ~~Oman urheiljapolun kartoitus ja vaikutus urheilijaidentiteettiin~~
- ~~Omien mentaalisten vahvuuksien tunnistaminen~~
- ~~Motivaation, keskittymisen, itseluottamuksen sekä tunteiden ja vuorovaikutuksen merkitys urheilusuoritukselle~~
- ~~Tutkimukset liikunnan hyvinvointivaikutuksista~~
- ~~Liikuntakokeilun toteuttaminen~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~**Laaja-alainen osaaminen**~~

~~**Vuorovaikutusosaaminen**~~

~~**Hyvinvointiosaaminen**~~

~~**Osaamisen arviointi**~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~Suoritusmerkintä~~

~~**Opintojakson vapaa kuvaus**~~

~~Kurssin voi suorittaa joko keskittyen liikunta- tai urheilupsykologiaan. Urheilupsykologian kurssi on linkitetty kiinteäksi osaksi ohjatun valmennuksen harjoittelua. Urheilupsykologian suoritus tapahtuu pääsääntöisesti yksilöllisenä ohjauksena urheilijalle. Kurssilla kartoitetaan urheilijan motivaatiota, urheilijapolukua, sekä tehdään mentaalista vahvuutta lisääviä harjoituksia. Kurssi on käytännönläheinen ja harjoitteisiin keskittyvä.~~

~~Liikuntapsykologiassa keskitytään liikkunnan hyvinvointivaikutksiin, kartoitetaan nuoren liikkumistapoja, sekä tehdään hyvinvointikokeilu.~~

Psykologian kertaus, 2 op (PS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää aikaisemmin opiskeltua
- tutustua ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen psykologian tehtäviin
- oppia analysoimaan psykologian esseevastauksia ja harjaannuttaa vastaustyyliä
- valmistaa opikelijaa ylioppilaskirjoituksiin tiedolisesti, taidollisesti ja ohjaten stressin hallintaan
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan lukion psykologian oppimäärästä (kurssit 1-6)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen psykologian tehtävien tehtävätyypit
- esseevastaaminen; vastausten analysointi, arviointikriteerit, tehtäväharjoitukset
- psykologian opintojaksojen keskeiset kohdat (opintojaksot 1-6)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

7.11. Historia (HI)

Oppiaine ja tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja*

arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*

- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa HI01 tutustutaan menneisyyden yhteiskuntiin ja niiden kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, jotka ovat vaikuttaneet ihmisyhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointiin. Opintojaksolla on mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta, oppia epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla HI01 tarkastellaan ihmisyhteisöjen kehitystä kestävän kehityksen, sosiaalisten rakenteiden ja talouden näkökulmista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla HI02 syvennetään tietoja ja ymmärrystä yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojaksolla opitaan tunnistamaan ja reflektoimaan arvoja, ihmisyhtiesöjen erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat Euroopassa ja globaalisti. Samalla harjaannutaan arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälistymistä ja globalisaatiota poliittisen historian näkökulmasta. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Opitaan tunnistamaan ja hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla HI03 opitaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Samalla harjaannutaan arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin

sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälistymistä ja globalisaatiota Suomen historian tapahtumien näkökulmasta. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*

- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla HI04 syvennetään tietoja ja ymmärrystä Eurooppalaisen yhteiskunnan kehityksen moninaisuudesta. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden vaikutuksesta kulttuuri- identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla harjaannutaan arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälistymistä ja globalisaatiota lähinnä Euroopan historian tapahtumien näkökulmasta. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Tuntee Raahen historian osalta keskeiset opintojakson teemaan liittyvät asiat

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- keskeisiä Raahen paikallishistorian sisältöjä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla HI05 opitaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Samalla harjaannutaan arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*

- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla HI06 opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja perehtymällä maailman eri kulttuuripiirien historiaan. Opiskelija oppii maailman kulttuureja tutkimalla tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Modernin ajan historia, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii syventämään kursseilla HI02 ja HI03 opiskeltujen asiakokonaisuuksien hallintaa ja hahmottamaan asioiden välisiä syy-seuraussuhteita.
- Perehdyttää opiskelijan1900-2000-lukujen ilmiöihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla syvennetään opintojaksoilla HI02 ja HI03 opiskeltuja asioita keskittyen muutamiin opintojakson alussa opiskelijoiden ja opettajan yhdessä valitsemiin asiakokonaisuuksiin. Opintojaksolla käytetään monipuolisia, opiskelijalähtöisiä opiskelutapoja
- Opintojakson alussa opiskelijat yhdessä opettajan kanssa päättävät opintojaksolla opiskeltavat opintokokonaisuudet ajankohtaiset tapahtumat huomioiden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla HI07 opitaan vuorovaikutusta yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Kielitietoisuus ja monilukutaito harjaantuvat esimerkiksi perehtymällä historian moninaiseen lähteistöön. Opintojaksolla opitaan ymmärtämään tiedon tuottamisen ja tulkinnan sekä ratkaisujen etsimisen erilaisia malleja. Opintajakso kehittää opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Opintojaksolla pyritään kehittämään kykyä käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Esimerkiksi historiapolitiikan ja maailman erilaisten toimijoiden motiivien ymmärtäminen auttavat rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla HI07 tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaannutaan käyttämään niitä. Samalla vahvistetaan kykyä arvioida tiedon luotettavuutta ja opitaan arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Opiskelijan uteliaisuus ja taito löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen kehittyy. Opintojaksolla myös pohditaan tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Historian kertauskurssi, 2 op (HI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opiskelijan tietämystä opintojaksojen HI01-HI07 sisällöistä yo-kirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan opintojaksojen HI01-HI07 sisältöjä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Koska opintojakso on luonteeltaan kertaava, sen sisällöissä hyödynnetään kaikkien historian opintojaksoissa ilmeneviä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

7.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaine ja tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*

- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa YH01 tutustutaan yhteiskuntaan, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla on edistetty yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia erityisesti suomalaisessa yhteiskunnassa. Opintojaksolla on mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta, oppia epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa YH01 opitaan vuorovaikutusta yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan perehtymällä poliittisen vaikuttamisen keinoihin ja oppivat ymmärtämään erilaisten poliittisten näkemysten merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Opintojakso kehittää opiskelijan valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen ja syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla YH01 syvennetään opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla YH02 käsitellään talouden perusasioita kestävän elämäntavan ja talouskasvun problematiikan osalta. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön.

Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*

- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Opintojaksolla YH03 harjaannutaan erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*

- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa YH04 tutustutaan yhteiskuntaan, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla on edistetty yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia erityisesti suomalaisessa yhteiskunnassa. Opintojaksolla on mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta, oppia epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan perehtymällä erilaisiin oikeudellisiin asiakirjoihin. Opintojakso kehittää opiskelijan valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen ja syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin.

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja ja motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Globaali maailma, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään ajankohtaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdyttää merkittävien ajankohtaisten asioiden pariin globaalin talouden, EU:n ja yhteiskunnallisten asioiden mediakriittisen tarkastelun kautta syventämällä aiemmilla YH01 - 03 opintojaksoilla opiskeltuja asioita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Kielitietoisuus ja monilukutaito harjaantuvat perehtymällä erilaiseen mediasisältöön. Opitaan ymmärtämään tiedon tuottamisen ja tulkinnan sekä ratkaisujen etsimisen erilaisia malleja. Opintajakso kehittää opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Opintojaksolla pyritään kehittämään kykyä käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Esimerkiksi poliittisten vaikuttimien ja maailman erilaisten toimijoiden motiivien ymmärtäminen auttavat rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla YH05 tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaannutaan käyttämään niitä. Samalla vahvistetaan kykyä arvioida tiedon luotettavuutta. Opitaan arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Opiskelijan uteliaisuus ja taito löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen kehittyy. Opintojaksolla myös pohditaan tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Yhteiskuntaopin kertauskurssi, 2 op (YH06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään opiskelijan tietämystä opintojaksojen YH01-YH05 sisällöistä yo-kirjoituksia varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan YH01-YH05 sisältöjä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Koska opintojakso on luonteeltaan kertaava, sen sisällöissä hyödynnetään kaikkien yhteiskuntaopin opintojaksoissa ilmeneviä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

7.13. Uskonto (KT)

Oppiaine ja tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia*

kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten

sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin

piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Käsiteltäessä uskonnonvapautta ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa. Moduulin sisällöt tukevat valmiuksia ymmärtää ja arvostaa itseä ja muita.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa uskontoja ja katsomuksia ilmiöinä opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltyjen sisältöjen, kuten juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin tarkastelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Perehdyttäessä uskonnon ja tieteen suhteeseen, uskonnon määrittelyyn sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia hahmottaa uskontoa eri tieteenalojen ja uskontojen itseymmäryksen näkökulmasta. Tutustuttaessa uskontojen erilaisiin tulkintatapoihin ja sisäiseen monimuotoisuuteen opiskelija harjaantuu tarkastelemaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota ja kielenkäyttöä.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä uskontoihin ja katsomuksiin ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä ja monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja oppii siten ottamaan

huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Opintojakson tavoitteita:

- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkasteltaessa uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa opiskelija oppii hahmottamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä. Samalla hän saa välineitä hahmottaa kestävän tulevaisuuden ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista ulottuvuutta sekä näiden keskinäisriippuvuuksia.

Opintojakson tavoitteita:

- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtymällä maailman uskontotilanteeseen, uskonnonvapauteen sekä juutalaisuuden ja islamin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelija saa valmiuksia toimia demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Samalla opiskelija kehittää taitojaan toimia osana katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisia työyhteisöjä.

Opintojakson tavoitteita:

- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirinä on uskontojen ja maailmankatsomusten moni-ilmeisyys sekä niiden sisäinen monimuotoisuus.Sisällöissä perehdytään uskontojen tutkimiseen sekä uskontojen asemaan nyt sekä tulevaisuudessa. Opinnoissa käsitellään uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä uskonnnonvapautta. Opintojaksolla perehdytään juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historiaan, kulttuurivaikutuksiin ja opetuksiin. Opintojakso kehittää valmiuksia tarkastella erilaisia maailmankatsomuksia ja toimia osana moniuskontoista ja monikulttuurista maailmaa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustumalla uskonnon asemaan sekä uskonnon ja valtioiden suhteisiin Euroopassa sekä kristinuskon vaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa opiskelija saa välineitä hahmottaa yksilöiden ja yhteisöjen erilaisia mahdollisuuksia ja asemaa yhteiskunnassa. Samalla hän saa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa ja edistää demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä kristinuskon monimuotoisuuteen (esim. katolinen, ortodoksinen, protestanttinen ja karismaattinen kristillisyys sekä kristillisperäiset uskonnot) sekä ekumeniaan ja uskontodialogiin opiskelija saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä sekä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Opintojakson tavoitteita:

- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Perehtymällä kristinuskon erilaisiin muotoihin ja niiden asemaan ja vuorovaikutukseen kulttuurin kanssa sekä ajankohtaisiin kristinuskoon liittyviin kysymyksiin vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää ja tulkita monenlaisia tekstejä sekä arvioida kriittisesti tiedon ja lähteiden luotettavuutta. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään erityisesti kristinuskoon liittyvän kulttuurisen ja symbolisen lukutaidon osalta.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla monipuolisesti kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa kristinuskon moninaisia ilmenemismuotoja, tulkintatapoja sekä niiden suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta. Moduulissa käsiteltyjen sisältöjen, kuten katolisen, ortodoksisen, protestanttisen ja karismaattisen kristillisyyden sekä kristillisperäisten uskontojen tarkastelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Kristinuskon eri muotojen eettisen ajattelun ja arvojen pohtiminen rakentaa lisäksi valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Opintojakson tavoitteita:

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuttaessa kristinuskon eri muotojen eettiseen ajatteluun sekä kristinuskoon liittyviin ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin kuten ympäristökysymyksiin vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson tavoitteita:

- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kristinuskon kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikutukseen eri maanosissa sekä kristinuskon merkitykseen yksilön näkökulmasta. Opintojaksossa tutustutaan kristinuskon eri suuntauksiin ja kristinuskon erilaisiin ilmenemismuotoihin. Opintojaksossa käsitellään katsomusten välistä dialogia ja ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuttaessa erilaisiin uskontoihin, sekä erityisesti niihin liittyviin elämäntapoihin ja etiikkaan, opiskelija saa valmiuksia ymmärtää katsomusten roolia osana yksilöiden ja yhteisöjen elämää. Nämä valmiudet tarjoavat työkaluja tarkastella uskonnon ja katsomuksen merkitystä niin omassa kuin muidenkin elämässä.

Moduulin tavoitteita:

- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan. Tämä luo valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Moduulin tavoitteita:

- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkasteltaessa Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja, luonnonuskontoja ja uusia uskonnollisia liikkeitä opiskelija tutustuu näihin uskontoihin liittyviin käsitteisiin, käytäntöihin, kieleen ja symboliikkaan kehittäen näin uskontoihin liittyvää monilukutaitoaan. Tutustuessaan eri uskontojen keskeisiin piirteisiin sekä uskontoperinteiden sisäiseen monimuotoisuuteen eri lähteiden kautta opiskelija kehittää kykyään analysoida ja arvioida erilaisia uskontoja koskevia tiedonlähteitä lähdekriittisesti ja eri tieteenalojen näkökulmista.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsiteltäessä esimerkiksi hindulaisuuden vaikutuksia Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, buddhalaisuuden vaikutuksia Aasian maiden kulttuureihin sekä Kiinan perinteisten uskontojen vaikutuksia Kiinan kulttuuriin ja yhteiskuntaan, opiskelija kehittää kulttuurista lukutaitoaan ja saa välineitä ymmärtää uskontojen ja katsomusten roolia osana kulttuureita ja yhteiskuntia. Tutustumalla moduulissa käsiteltyjen uskontojen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja vaikutuksiin länsimaissa, opiskelija vahvistaa valmiuksiaan toimia katsomuksellisesti moninaisissa ja globaaleissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdyttäessä hindulaisuuden, buddhalaisuuden, shintolaisuuden, sikhiläisyyden ja jainalaisuuden eettisiin piirteisiin sekä Kiinan perinteisten uskontojen keskeisiin piirteisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelija saa välineitä hahmottaa, miten uskonnot ja katsomukset voivat joko edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta. Käsiteltäessä luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteitä opiskelija saa välineitä pohtia ihmisen ja luonnon välistä suhdetta erilaisista näkökulmista käsin. Tutustuttaessa luonnonuskontoihin ja niiden levinneisyyteen, opiskelija hahmottaa syitä siihen, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnon kantokykyyn sekä saa valmiuksia pohtia ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisten yhteisöjen ja elämäntapojen kannalta.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen keskeisiin piirteisiin ja niiden rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa, opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*

- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen. Samalla hän saa valmiuksia edistää yhteisöjen hyvinvointia sekä toimia oman ja toisten turvallisuuden hyväksi. Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti, joka harjaannuttaa opiskelijan taitoja toimia hyvinvoinnin edistämisessä.

Moduulin tavoitteita:

- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä suomalaisen katsomuksellisen kentän piirteisiin kuten uskonnon ja uskonnottomuuden rooliin yksilöiden ja perheiden elämässä, uskonnon rooliin etnisten ja kulttuuristen vähemmistöjen elämässä, yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviin kysymyksiin sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin opiskelija saa valmiuksia empatiaan, yhteistyöhön ja kunnioittavaan vuoropuheluun. Samalla hän saa välineitä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Osana moduulia mahdollisesti toteutettavassa vapaaehtoistyöhön liittyvässä projektissa opiskelija pääsee kehittämään monipuolisesti vuorovaikutusosaamistaan.

Moduulin tavoitteita:

- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa opiskelija saa valmiuksia hahmottaa monipuolisesti suomalaista uskonnollista ja katsomuksellista kenttää eri tieteenalojen kuten yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen näkökulmista. Samalla hän saa välineitä uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Perehdyttäessä uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla sekä yksilöiden ja perheiden elämässä opiskelija saa valmiuksia pohtia tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristö, kulttuuri, politiikka, talous ja teknologia.

Moduulin tavoitteita:

- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa perehtymällä moduulin sisältöihin, kuten uskontoon ja uskonnollisiin yhteisöihin suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnottomuuteen, uskonnon- ja katsomuksenvapauteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviin kysymyksiin, uskonnon rooliin etnisten ja kansallisten vähemmistöjen elämässä Suomessa sekä uskonnon merkitykseen julkisella sektorilla, politiikassa, taloudessa ja työelämässä. Samalla vahvistetaan opiskelijan edellytyksiä osallisuuteen ja osallistumiseen sekä rohkaistaan häntä toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Näitä tavoitteita voidaan edistää myös toteuttamalla osana moduulia vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtymällä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Moduulin tavoitteita:

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehtymällä esimerkiksi uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa sekä uskonnollisiin yhteisöihin kolmannen sektorin toimijoina opiskelija syventää ymmärrystään siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Moduulin tavoitteita:

- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdyttäessä moduulin sisältöihin opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat yksilöiden arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Samalla hän syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta ja saa valmiuksia toimia kulttuurisen moninaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta. Moduulin sisällöt tarjoavat mahdollisuuden käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita uskonnonopetuksen tarjoamassa turvallisessa tilassa.

Moduulin tavoitteita:

- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua.
-

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*

- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä. Harjaannuttamalla taitoa havaita uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin moninaista vuorovaikutusta opiskelijalla on mahdollisuus pohtia itselleen tärkeitä elämänkysymyksiä ja kulttuurin muotoja.

Moduulin tavoitteita:

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustumalla uskonnolliseen symboliikkaan sekä siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskontojen oppeja ja kertomuksia opiskelija harjaannuttaa monilukutaitoaan ja valmiuksiaan olla kanssakäymisessä toisten kanssa yli kieli-, katsomus- ja kulttuurirajojen. Paneutuminen uskontoon liittyviin ulottuvuuksiin taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa antaa mahdollisuuden pohtia myös sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri aikoina ja eri kulttuureissa. Opiskelija saa näin valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulin taiteeseen ja populaarikulttuurin liittyvät sisällöt tukevat opiskelijan monilukutaidon kehittymistä sekä eettisten ja esteettisten arvojen pohdintaa. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu

erilaisiin informaation esittämisen tapoihin. Opetuksessa opiskelijaa rohkaistaan kehittyvien tulkitsemisen taitojensa luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Moduulin tavoitteita:

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taiteen ja uskonnon suhteeseen perehtyminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan uskontojen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja vaikutuksia. Harjaannuttamalla taitoaan havaita uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin vuorovaikutusta opiskelija lisää ymmärrystään eri katsomuksista ja saa valmiuksia myös ottaa kantaa moduulin teemoihin liittyviin yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Moduulin tavoitteita:

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustumalla taiteen ja populaarikulttuurin uskonnollisiin teemoihin sekä siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia, opiskelija harjaantuu analysoimaan myös uskonnon eettisiä ja ekologisia ulottuvuuksia ja saa mahdollisuuden pohtia omakohtaisesti näihin liittyviä arvojaan ja asenteitaan. Perehtymällä eri uskontojen näkemyksiin uskonnon ja taiteen eri muotojen suhteesta opiskelija harjaantuu pohtimaan omaa, näihin teemoihin liittyvää toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista.

Moduulin tavoitteita:

- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan opiskelija oppii osaltaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat eri kulttuureissa. Samalla opiskelija saa valmiuksia ymmärtää kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin merkitystä yksilöille ja yhteisöille. Moduulin sisällöt tukevat monipuolisesti valmiuksia toimia kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä erilaisissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Moduulin tavoitteita:

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen

- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuessaan ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen sekä uskontoon liittyviin teemoihin mediassa opiskelija pohtii erilaisten elämän- ja maailmankatsomusten myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja saa samalla välineitä tunnistaa hyvinvointia edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä sekä valmiuksia toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Uskonnon tutkimukseen perehtyminen antaa lisäksi virikkeitä opiskelijan itsetuntemuksen kehittämiseen sekä identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin perehtyminen antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan tutustumalla esimerkiksi uskonnon tutkimukseen eri tieteenaloilla sekä mediaan liittyviin ilmiöihin, kuten uskontoilmiön käsittelyyn mediassa, uskonnolliseen mediaan ja median käyttöön uskonnoissa, uskontojen mediajulkisuuteen sekä uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa. Samalla opiskelija kehittää taitojaan analysoida viestien ja merkitysten välittymistä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. Uskonnon ja median käsittelyyn liittyy luontevasti myös pohdinta sananvapauden merkityksestä ja sen vastuullisesta käytöstä. Nämä pohdinnat antavat opiskelijalle valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus, mikä tukee monipuolisesti tiedon välittämiseen ja rakentavaan vuorovaikutukseen liittyvien taitojen oppimista.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Uskonnon tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opiskelijalla on mahdollisuus harjaantua näissä taidoissa esimerkiksi tekemällä uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen tutkimus, joka voidaan toteuttaa osana moduulia. Moduulissa opiskelija vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla uskontoon liittyvän informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Lisäksi moduulin sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia elämän- ja maailmankatsomusten näkökulmasta tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Moduulin tavoitteet antavat hyvät edellytykset myös korkeakouluyhteistyölle esimerkiksi humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen kanssa.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla moduulissa tutustutaan muun muassa uskontoihin liittyviin asenteisiin ja mielikuviin, uskontokritiikkiin sekä uskontojen roolin konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, mikä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen auttaa opiskelijaa havaitsemaan uskonnon ja yhteiskunnan erilaisia suhteita eri puolilla maailmaa sekä tuottaa edellytyksiä ymmärtää ja arvostaa demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Moduulin teemoja voidaan tarkastella näkökulmista, jotka rohkaisevat opiskelijaa ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Ajankohtaisiin uskonnollisiin ilmiöihin tutustuminen tutkimuksen ja median näkökulmista antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla moduulissa on mahdollisuus tutustua uskontojen ja ympäristökysymysten suhteeseen, mikä tukee opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista. Samalla opiskelija harjaantuu hahmottamaan perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Moduulin teemat lisäävät opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Moduulissa uskonnon ja median suhteen tarkasteluun kuuluu olennaisena osana uskontoihin liittyvien eettisten kysymysten tarkastelu. Ajankohtaisen uskonnon tutkimuksen ja uskontoon liittyvien mediasisältöjen tarkastelu ohjaa opiskelijaa pohtimaan monipuolisesti uskontojen eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaisee häntä pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Kielellisesti, katsomuksellisesti ja kulttuurisesti monipuolisten lähdeaineistojen ja medioiden käyttö moduulissa vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa, kansainvälistä osaamista sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä ja muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä. Samalla opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Suomea koskeviin ajankohtaisiin uskontoon liittyviin

tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen tarjoaa mahdollisuuden käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita uskonnon opetuksen tarjoamassa turvallisessa tilassa.

Moduulin tavoitteita:

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonnon kertaus, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää aikaisemmin opiskelemaansa
- tutustuu ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen uskonnon tehtäviin
- oppii analysoimaan uskonnon esseevastauksia ja harjaannuttaa vastaustyyliään
- Valmistaa ylioppilakokeeseen tiedollisesti, taidollisesti ja stressiä vähentäen
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan lukion uskonnon oppimäärästä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen uskonnon tehtävien tehtävätyypit
- esseevastaaminen; vastausten analysointi, arviointikriteerit, tehtäväharjoitukset
- uskonnon opintojaksojen keskeiset ja ajankohtaiset teemat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan uskonnon opintojaksot painottaen keskeisiä oppisisältöjä. Käydään läpi ylioppilaskirjoitusten reaalikokeen tehtäviä ja harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. Keskustelujen avulla pohditaan uskonnon ajankohtaisia teemoja. Opintojaksoa suositellaan abeille.

7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

7.14. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaine ja tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla

esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Elämänkatsomustiedon opetuksen tärkein tavoite on tukea opiskelijaa hänen identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamisessa. Opetus perustuu oletukseen, että identiteetti ja elämänkatsomus muodostuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa ja että ne voivat muuttua yksilön elämänkokemusten ja reflektiivisen harkinnan kautta. Opetuksen yhtenä lähtökohtana ja voimavarana on se, että opiskelijat tulevat erilaisista katsomuksellisista taustoista. Opetuksen tavoitteena onkin antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Edelleen opetuksen tavoitteena on se, että opiskelija oppii kunnioittamaan ja perustelemaan periaatteita, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä ymmärrystä, globaalia oikeudenmukaisuutta ja kestävän tulevaisuuden rakentamista. Näin elämänkatsomustiedon opetuksen tulee antaa opiskelijalle myös valmiuksia arvioida, millä tavalla erilaiset katsomukset toteuttavat näitä periaatteita.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*

- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisten aatteiden ja ideologioiden arvojen sekä tiedontuottamisen toimintamekanismien tunnistaminen auttaa ymärtämään maailman moninaisuutta ja harjaannuttaa omien näkemysten perustelussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ympäröivän todellisuuden näkökulmasidonnaisuuden ymmärtäminen auttaa arvioimaan eri kulttuureja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastelunäkökulmana ihmisoikeudet, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävän tulevaisuuden perusperiaatteet.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*

- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurit (ET3) -moduulissa painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista luonnollisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Moduulissa opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään.

Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa tarkastellaan myös ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi etnosentrismi ja syrjintä. Edellä mainituista syistä moduuli kehittää myös eettistä ja yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulissa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulissa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki*
- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnot ja uskonnottomuus (ET5) -moduulissa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Moduulissa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnottomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia omaan elämänkatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Näin moduuli tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämänvalintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroavviointi

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*

- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tulevaisuus (ET6) -moduulissa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Moduuli kattaa näin kaikki elämänkatsomuksen kannalta keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä.

Moduuli auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalia, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin. Tällä tavalla moduuli edistää **kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita**.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

7.15. Terveystieto (TE)

Oppiaine ja tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata

opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu tärkeimpiin terveyttä ja elintapoja selittäviin taustatekijöihin. Myös omaan hyvinvointiin vaikuttavien taustatekijöiden tunnistaminen ovat keskeisiä aiheita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia kehitetään monipuolisilla työskentelymenetelmillä, kuten ryhmätyöskentelyinä. Mielenterveyteen liittyvien aiheiden yhteydessä opiskelija tutustuu myös erilaisiin kriisitilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Seksuaalisuuden yhtenä osana opiskelija tutustuu seksuaalioikeuksiin.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*

- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhtenä osana opintojakson sisältöön kuuluu mielihyväjärjestelmän ja erilaisten riippuvuuksien syntymekanismien tunnistaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisten tutkimusten tekemisen vaiheisiin ja tieteellisen tiedon arviointiin. Terveysviestinnän eri muotojen moninaisuuden tunnistaminen ovat myös tavoitteina. Opiskelijat voivat myös laatia oman tutkimuksen sähköisiä menetelmiä hyödyntäen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla aiheena ovat ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja niihin vaikuttavat taustatekijät. Tarkastelun aiheena on myös omien elintapojen vaikutus ympäristön terveydelle ja kokonaisuutena kestävän kehityksen periaatteet terveysvaikutuksineen.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisältöön kuuluu keskeisimpiin tarttumattomiin ja tarttuviin sairauksiin tutustuminen riskitekijöineen. Omana näkökulmana voidaan tarkastella miten näitä voidaan itse myös ennaltaehkäistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältöön kuuluu Suomen sosiaali-ja terveyspalvelujen järjestelmään tutustuminen. Tässä voidaan huomioida myös paikallinen taso esimerkkinä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu eettisen analysoinnin erilaisiin näkökulmiin. Opintojaksolla tutustutaan terveyteen liittyviin keskeisiin eettisiin ja oikeudellisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan eri kulttuurien ja eri aikakausien käsityksiin terveydestä ja sairauksista. Myös terveyden eriarvoisuus Suomessa ja myös globaalisti

Terveystiedon kokonaisuus, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kertauskurssi niille, jotka aikovat kirjoittavat terveystiedon reaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

7.16. Liikunta (LI)

Oppiaine ja tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.*

Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*

- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*

- *rentoutus ja kehonhuolto*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Vaelluskurssi, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- retkeily-, ryhmätyötaitojen opetteleminen luonnossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssi toteutetaan viikonloppu vaelluksena sekä sitä edeltävänä suunnittelupalaverina. Moduulissa tavoitteena on ryhmähengen kohottaminen ja myönteisten luontoliikuntakokemusten saavuttaminen. Järjestettävä syysvaellus suuntautuu pääsääntöisesti paikalliseen luontokohteeseen. Ajatuksena olisi että opiskelija saa reissusta kipinää jatkaa luonnossa liikkumista. .

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Wanhojen tanssit, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin sisältönä on vanhojen tanssien harjoittelu ja tansseihin liittyvät näytökset. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjoittelee ja oppii seura- ja juhlatansseja, ilmaisee itseään tanssin avulla, kokee yhdessä tekemisen iloa ja onnistumisen elämyksiä, ottaa tanssiparinsa ja muut ihmiset huomioon, sekä noudattaa ystävällisiä ja kohteliaita käytöstapoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

VALM 1, 2 op (LI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian

kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

VALM 2, 2 op (LI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian

kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 3, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 4, 2 op (LI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 5, 2 op (LI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 6, 2 op (LI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 7, 2 op (LI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

VALM 8, 2 op (LI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka ovat mukana urheiluseurojen valmennuksessa, mutta myös liikunnan lukiodiplomia suorittavat muutkin opiskelijat saavat ohjausta diplomin suorittamiseen akatemiakurssien yhteydessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

E-urheiluakatemia, 2 op (LI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. E-urheiluakatemian kurssilla opiskelija oppii urheilijan elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä sujuvasti yhdistämään tavoitteellisen kilpaurheilun ja opiskelun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat opiskelijaa toimimaan luontevasti valmentajien ja muiden urheilijoiden kanssa oman kilpaurheilu-uransa aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija oppii tunnistamaan oman lajinsa harjoittelua käsittelevien materiaalien oikeellisuuden ja osaa poimia laajasta informaatiosta omaa lajiaan tukevat materiaalit ja ohjeet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. E-urheiluakatemiatoiminnassa opiskelija tutustuu syvällisemmin omaan ja muihin lajeihin, jotka auttavat ymmärtämään yhteiskunnan monimuotoisuutta. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

E-urheiluakatemian opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä urheiluakatemian ja omien valmentajiensa kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

E-urheiluakatemian toiminnassa opiskelija kohtaa eri lajien urheilijoita yhteisissä harjoituksissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

POISTUU Urheilupsykologia, 2 op (LI17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tukea nuoren kasvuprosessia urheilijana Oppia käsitteellistämään ja analysoimaan urheilusuoritukseen vaikuttavia tekijöitä Lisätä urheilijan itsetuntemusta ja itseluottamusta Lisätä tietoisuutta liikunnan hyvintivaikutuksista Kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Omien mentaalisten vahvuuksien tunnistaminen Oman urheiljapolun kartoitus ja vaikutus urheilijaidentiteettiin Omien mentaalisten vahvuuksien tunnistaminen Motivaation, keskittymisen, itseluottamuksen sekä tunteiden ja vuorovaikutuksen merkitys urheilusuoritukselle Tutkimukset liikunnan hyvinvointivaikutuksista Liikuntakokeilun toteuttaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään hyvinvoivaan urheilijaan ja mentaaliseen vahvuutee. Opintojakso koostuu urheilupsykologian perustiedoista ja käytännön harjoittelusta, Opintojakson suorittaminen koostuu yhteisistä tapaamisista lukuvuoden aikana ja niissä sovituista seurantatehtävistä.

7.17. Musiikki (MU)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa

luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke - soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*

- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen.

Laulutunti - yes we can!, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- uskaltautuu käyttämään omaa ääntänsä yhdessä muiden kanssa
- tutustuu erilaisiin äänen käyttötapoihin ja -tekniikoihin
- laulaa eri tyylisiä kappaleita suomeksi ja muilla kielillä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmisto rakennetaan opiskelijalähtöisesti ryhmän toiveiden mukaan

- omaan äänenkäyttöön rohkaisevia tehtäviä ja harjoituksia
- myönteisen ja rohkaisevan ilmapiirin luominen - kaikki uskaltaa laulaa!

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokainen osaa laulaa; sinun tarvitsee vain löytää oma äänesi. Tarvitset ainoastaan toistoja ja mukavan porukan jossa irroitella. Tällä opintojaksolla uskaltaudut käyttämään omaa ääntäsi yhdessä muiden kanssa ja tutustut erilaisiin äänen käyttötapoihin ja -tekniikoihin, joiden avulla voit pitää äänestäsi parempaa huolta. Opintojakson aikana lauletaan laajasti eri ohjelmistoa opiskelijoiden toiveiden mukaan. Myönteisessä ja mukavassa ilmapiirissä jokainen uskaltaa laulaa!

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen.

Kitara 1 - etkot, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustuu kitaran virittämiseen
- perehtyy säestyssoitossa tarvittaviin yleisimpiin sointuihin
- syventää yhteissoittotaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmisto rakennetaan opiskelijalähtöisesti ryhmän toiveiden mukaan
- erilaiset rytmi- ja sykeharjoitukset
- yhteissoitto sekä tekniikkaharjoitukset

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Haluatko oppia soittamaan kitaraa? Tässä opintojaksossa lähdetään liikkeelle kitaransoiton perusteista. Harjoitellaan virittämään kitaraa, sekä säestämään omaa tai muiden laulua käyttämällä yleisimpiä avosointuja. Opintojakson aikana tehdään erilaisia rytmi-, syke- ja tekniikkaharjoituksia joiden kautta kehität yhteissoittotaitojasi. Opintojaksolla käytettävä ohjelmisto voidaan rakentaa opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Kitara 2 - jatkot, 2 op (Mu7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää ja täydentää MU6 aikana hankkimiaan tietoja ja taitoja
- oppii soittamaan barré -sointuja
- harjoittelee soittamaan kitaralla melodioita ja sooloja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmisto rakennetaan opiskelijalähtöisesti ryhmän toiveiden mukaan
- tutustutaan improvisaatiossa käytettäviin asteikoihin ja melodian soittamiseen
- harjoitellaan erilaisia säestystekniikoita

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla syvennät ja kasvatat MU06 opintojaksolla saamiasi taitoja. Opintojakson aikana opetellaan soittamaan barré-sointuja sekä treenataan melodioiden ja soolojen soittamista. Opintojaksolla pääset tutustumaan yleisimpiin improvisaatiossa (= keksitään itse lennossa) käytettäviin asteikkoihin ja hyödynnetään niitä musiikillisessa itseilmaisussa. Lisäksi harjoitellaan erilaisia säestystekniikoita. Ohjelmisto voidaan rakentaa opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Jamit - kaikki musisoi, 2 op (MU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- uskaltautuu yhteissoittoon jollakin soittimella tai laulaen, osana yhtyettä tai bändiä
- kokeilee erilaisia soittimia ja harjoittelee ilmaisemaan itseään musiikillisesti osana ryhmää
- kehittää ja syventää yhteissoitossa tarvittavia musiikillisia tietoja- ja taitoja
- ymmärtää ja huomaa yhteissoiton hyvinvointia kasvattavat vaikutukset

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ymmärtää ja huomaa yhteissoiton hyvinvointia kasvattavat vaikutukset
- mahdollinen esiintyminen
- voidaan toteuttaa osana aineiden välistä opintojaksoa

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Oletko aina halunnut jammailla tukka putkella muiden kanssa, mutta et koskaan ole kehdannut? Ei hätää! Tämän opintojakson jälkeen kehtaat. Tälle opintojaksolle voi ilmoittautua kuka tahansa musisoinnin taitotasosta riippumatta. Tällä opintojaksolla pääset laulamaan ja/tai kokeilemaan vapaasti erilaisia soittimia ja ilmaisemaan itseäsi musiikillisesti. Kehität ja syvennät yhteissoittotaitojasi. Tulet kokemaan musiikin hyvinvointia kasvavat vaikutukset: jammailu on luonnon oma dopamiiniruiske! Soitettavat biisit valitaan opiskelijoiden toivomusten mukaan. Opintojaksolle voi osallistua myös omalla soittimella.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Jamit - nupit kaakkoon!, 2 op (MU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää MU8-kurssin aikana kehitettyjä musiikillisia tietoja ja taitoja
- pääsee harjoittelemaan yhteissoittoa itse valitsemallaan soittimella
- suunnittelee ja toteuttaa musiikkiesityksen koulun juhlaan tai muuhun tapahtumaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kehitetään yhteissoittotaitoja oppilaiden itse valitsemilla biiseillä
- treenataan omaa soitinta
- harjoitellaan musiikkikappaleita ja esitetään ne

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso on jatkokurssi MU08 kurssille. Pidemmälle musiikkiharrastuksessa edenneet (bändikoulu, musiikkiopisto, tai oma treenaaminen) voivat valita kurssin suoraan. Opintojaksolla keskitytään treenaamaan omaa soitinta, ja hiotaan soittoporukan saundia viimeistellymmäksi. Opintojakson aikana keskitytään soittamaan yhdessä valittu ohjelmisto, joka mahdollisuuksien mukaan esitetään jossain koulun tapahtumassa (nahkajuhla, penkkarit, vappugaala..). Kurssin aikataulusta ja lopullisesta toteutustavasta sovitaan erikseen.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Biisipaja - pois pöytälaatikosta, 2 op (MU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- näkee omat vahvuutensa luovana ja ainutlaatuisena biisintekijänä
- ymmärtää taiteellisen prosessin muuttuvaa ja aaltoilevaa luonnetta
- tutustuu johonkin musiikinteko-ohjelmaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan erilaisiin sanoitus- ja sävellystapoihin
- tehdään opintojakson aikana oma biisi
- sovitetaan ja äänitetään kappaleet

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Lentääkö läppä ja ripsahteleeko riimit? Nyt sinulla on mahdollisuus päästä esittämään omia tekstejäsi musiikillisessa muodossa. Opintojakson suorittaminen edellyttää jonkin soittimen perustekniikan hallintaa. Pääset ymmärtämään taiteellisen prosessin muuttuvaa luonnetta ja tutustumaan musiikin äänittämiseen ja jälkikäsittelyyn. Opintojaksolla tutustutaan biisin tekemisen ja sanoittamisen erilaisiin tekniikoihin. Opintojakson aikana tehdään omia kappaleita yksin tai pienissä ryhmissä. Opintojakso voidaan suorittaa yhteistyönä muiden aineiden kanssa tai isompana kokonaisuutena yhdessä kurssin MU09 tai MU11 kanssa. Kurssin aikataulusta ja lopullisesta toteutustavasta sovitaan erikseen.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Extravaganza - Mieletön show!, 2 op (MU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- on osana isompaa, taiteiden välistä kokonaisuutta jonka tavoitteena on live-esiintyminen
- osallistuu omalla panoksellaan esityksen luomisprosessiin
- sitoutuu harjoituksiin ja esityksiin
- ymmärtää luovan prosessin muuttuvaa luonnetta ja oppii sietämään keskeneräisyyttä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suunnitellaan ja toteutetaan musiikkiesitys
- opintojakso voidaan toteuttaa aineidenvälisenä opintojaksona tai yhteistyössä muiden kaupungin kulttuuri-instanssien kanssa
- opintojakson suorittamisesta päätetään tapauskohtaisesti

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla osallistut laajemman mittakaavan taiteellisen projektin luomiseen. Opintojakson aikana suunnitellaan ja toteutetaan isompi esitys. Opintojaksolla pääset osaksi

isompaa taiteiden välistä spektaakkelia, sitoudut harjoituksiin ja esityksiin, opit sietämään keskeneräisyyttä sekä opit ymmärtämään taiteellisen prosessin muuttuvaa luonnetta. Opintojakso tehdään yhdessä muiden oppiaineiden ja/tai kaupungin muiden kulttuuri-instanssien kanssa. Opintojakson suunnittelusta, aikataulusta ja toteutuksesta sovitaan erikseen.

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen.

7.18. Kuvataide (KU)

Oppiaine ja tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja*

niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös ***monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

Yhteiskunnallista osaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

Globaali- ja kulttuuriosaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*

- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (Ku2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakossa huomioidaan mediamaailman eettiset ja turvalliset vuorovaikutussäännöt.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuutta toteutetaan opiskeijan omassa projektissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*

- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakossa huomioidaan mediamaailman eettiset ja turvalliset vuorovaikutussäännöt.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Elokuva ennen ja nyt, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan liikkuvan kuvan historiaan, vaikutuskeinoihin ja nykypäivään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tehdään elokuvaharjoituksia, harjoitellaan kuvaamista, kuvakerrontaa ja leikkausta. Aiempaa kokemusta ei tarvita. Harjoitusten jälkeen tehdään oma elokuva. Tutustutaan elokuvan tyylilajeihin, elokuvahistoriaan ja liikkuvan kuvan nykymuotoihin. Opintojakson aikana korostuvat tekniset taidot, luovuus, projektin hallinta ja ryhmätyöskentely. Ne ovat taitoja, joita voidaan soveltaa laajasti. Opintojaksossa voidaan tutustua myös elokuvan markkinointiin mm. elokuvajulisteisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyöskentelytaidot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakossa tutustutaan elokuvanhistoriaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakossa korostuvat tekniset taidot ja luovuus.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Arkkitehtuuri ja rakentelu, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan kolmiulotteisia rakennelmia eri materiaaleista. Tutkitaan rakennettuja ympäristöjä ennen ja nyt. Verrytellään kolmiulotteisen hahmottamisen taitoja mielikuvituksellisin ja todellisuuteen pohjautuvin harjoituksin. Tutustumme alan opiskeluun, alan ammatteihin ja oppilaitosten pääsykoetehtäviin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- arkkitehtuurin tyylipiirteet ja historia
- erilaisten rakennettujen ympäristöjen ja rakenteiden ja muotoilun tutkiminen
- harjaannutetaan tilallista hahmotuskykyä, ongelmaratkaisukykyä, yhteistyötaitoja, luovuutta ja mielikuvitusta erilaisten suunnittelutehtävien ja pienoismallien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakossa laajenetaan ja syvennettän arkkitehtuurin ja muun rakennetun ympäristön sekä muotoilun tuntemusta paikallisesti ja globaalisti. Opintojakossa lisätään ymmärrystä oman kotipaikkakunnan kulttuuriperinnön merkityksestä osana globaalia maailmaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakossa syventään ymmärrystä arkkitehtuurin ja muotoilun eettisten ja ympäristövaikutuksien merkityksistä ja niiden vaikutuksesta hyvinvointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakossa syventään ymmärrystä arkkitehtuurin ja muotoilun eettisten ja ympäristövaikutuksien merkityksistä ja niiden vaikutuksesta hyvinvointiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteista ja luovaa osaamista opiskelija harjaannuttaa soveltaessaan arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kuvia kankaisiin, 2 op (KU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan tekstiilitaiteen ja vaatesuunnittelun keskeisiin alueisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaiset kankaan värjäys- ja painomenetelmät, silkkimaalaus, mahdollisuuksien mukaan myös huovutus ja tekstiiliveistokset. Opintojakso voidaan valita uudelleen, suoritusmerkinnät kohtiin KU7 ja KU12.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakossa opiskelija tutustuu tekstiili- ja vaatesuunnitteluun globaalina ilmiönä sekä suomalaisen tekstiiliteollisuuden historiaan ja nykytilaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen merkitys tekstiiliteollisuudessa ja omien töiden valmistamisessa on opintojakossa keskeistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakossa suunnittellaan ja valmistetaan kuvioituja kankaita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Ihminen kuvassa, 2 op (KU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan eri kuvan tekemisen tekniikoilla ihmistä, medioiden ja taidehistorian ihmiskuvia. Opintojakson pääpaino on kuvallisessa työskentelyssä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kuluessa suunnitellaan, luonnostellaan, toteutetaan ja arvioidaan ihmistä tutkiva taideteos tai teossarja vapaavalintaisella tekniikalla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakossa tutkitaan ja tulkitaan miten eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteisöissä on kuvattu ihmistä. Oppimisen kohteena on myös ihminen nykytaiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa tänä päivänä .

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kuvanveisto ja keramiikka, 2 op (KU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan kolmiulotteisen työskentelyn perinteisiin menetelmiin, kuvanveistoon ja erilaisiin materiaaleihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pääasiallinen työskentelymateriaali on savi. Kurssilla voidaan tutustua kokeileviin taiteenmuotoihin (tilateokset, maataide, performanssi) tai poikkeuksellisiin materiaaleihin (esim. romutaide, lumiveistokset).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson työskentelyssä huomioidaan turvalliset ja ympäristöä säästävät menetelmät.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kuva viestii ja vaikuttaa (KU3 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ks. opintojakso KU3

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennetään KU3 kurssilla opittuja tietoja ja taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Taiteen monet maailmat (KU4 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ks. opintojakso KU4

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennetään KU4 kurssilla opittuja tietoja ja taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kuvia kankaisiin (KU7 rinnakkaisopintojakso), 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ks. opintojakso KU7

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennetään KU7-kurssilla opittuja taitoja ja tietoja. Uutena valotuskaavio mahdollisuuksien mukaan ja kankaanpainoteollisuudesta tutun raportin suunnittelu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Juhlat ja projektit, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on luoda puitteet elämyksellisiin juhlahetkiin, usein yhdessä musiikin ja ilmaisutaidon opiskelijoiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valmistetaan lavasteita, asusteita, esitteitä, julisteita koulun juhlia varten. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii luomaan puitteita elämyksellisiin juhlahetkiin huomioimalla eettisyys ja kestävän kehityksen periaatteet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakossa opiskelija oppii kulttuuristen traditioiden merkityksen elämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii ryhmässä ja vahvistaa vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Juhlien järjestäminen voimistaa hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso toteutetaan eri oppiaineiden yhteistyöprojektina.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.19. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaine ja tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- löytää ja kehittää itselleen sopivia opiskelutaitoja ja -menetelmiä
- oppii tuntemaan opiskelijoille suunnatut tukimuodot ja hyödyntää niitä rohkeasti tarvitessaan
- osaa hyödyntää ohjauksessa käytettyjä sivustoja tiedon hankkimisessa ja omien henkilökohtaisten suunnitelmien laatimisessa
- omaksuu myönteisen asenteen opintoihin ja toimii aktiivsesti lukioyhteisön hyväksi
- ymmärtää oman vastuunsa omasta hyvinvoinnistaan

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- tutustuu paikallisiin nuorille suunnattuihin palveluihin myös oppilaitoksen ulkopuolelta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaisten harjoitusten ja keskustelujen avulla pyritään auttamaan opiskelijaa kohtaamaan paremmin suuria muutoksia ja sietämään niihin liittyvää epävarmuutta. Ohjauksessa pyritään luomaan toivon näkökulmaa muutokseen ja avaamaan sen tuomia mahdollisuuksia. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia koulutus- ja uramahdollisuuksia ja kannustetaan opiskelijaa ennakkoluulottomasti rakentamaan itselleen sopivia opintopolkuja. Opiskelijaa kannustetaan uskomaan omaan selviytymiskykyynsä muuttuvassa maailmassa ja omaksumaan aktiivista, kehittävää ja uudistuvaa otetta suhteessa tulevaisuuden suunnitelmiinsa.

Turvallisen, hyväksyvän ja kannustavan yhteisön luomiseen ja kehittymiseen kiinnitetään huomiota etenkin opintojen aloitusvaiheessa. Jokaisen yhteisön jäsenen merkitystä korostetaan ja opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta ja ymmärtämään oman vaikutuksensa yhteisön kehitykseen.

Ohjauksen avulla tuetaan kaikkia yhdenvertaisesti elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Jokaista kuullaan ja opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opinto-ohjauksessa hyödynnetään monenlaisia tekstejä ja materiaaleja, joihin opiskelijat tutustuvat; blogeja, podcasteja, videoita, haastatteluja, tieteellisiä tekstejä, artikkeleita ym. Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteitään ja kuuntelemaan muita, myös eri kulttuuritaustoista tulleita opiskelijoita. Yhteisissä pienryhmä- ja luokkakeskusteluissa erilaiset näkökulmat ja mielipiteet kohtaavat. Avoimella ja keskustelevalla ilmapiirillä pyritään vähentämään ennakkoluuloja ja lisäämään ymmärrystä opiskelijoiden välillä. Toisia arvostavan ja kunnioittavan ilmapiirin luominen ja ylläpitäminen on jokaisen yhteisenä vastuuna. Rakentavan ja positiivisen palautteen avulla vahvistetaan opiskelijan käsitystä itsestään merkityksellisenä ja tärkeänä yksilönä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan omaan ajankäyttöön, hyvinvointia lisääviin ja vähentäviin tekijöihin sekä tavoitteisiin ja arvoihin.

Opintojakson aikana opiskelijalle selkeytyy motivaation merkitys omaan opiskeluun ja siihen vaikuttavat tekijät.

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan

Huolenpito itsestä ja muista

- Opiskelijaa kannustetaan sinnykkyyteen ja tuetaan kohtaamaan haastavia tilanteita sekä vahvistetaan uskoa omiin mahdollisuuksiin.
- Opiskelijaa ohjataan etsimään ja tekemään itselle sopivia mielekkäitä valintoja jotka mahdollistavat mielekkään elämän. Rohkaistaan nuorta kokeilemaan ja etsimään itselleen sopivia vaihtoehtoja.
- Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen. Opiskelijat etsivät ja nimeävät omia vahvuuksia ja hyödyntävät niitä opiskelussa ja uravalintoja tehdessään.
- Opiskelija pohtii erilaisten harjoitusten kautta omaa identtiteettiään.

Koulutasolla

- yhteisöllisyyttä luodaan ryhmäyttämistä tukevalla toiminnalla. Vanhemmat opiskelijat perehdyttävät omalta osaltaan uusia opiskelijoita osaksi oppilaitosyhteisöä.

- Opiskelijoita tiedotetaan oppilaitoksen tarjoamista opiskeluhuollon palveluista ja muista tukitoimista. Mahdollisuuksien mukaan kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja ja erityisopettaja vierailevat oppitunneilla

Globaalitaso

- Kannustetaan ja rohkaistaan tekemään itselle mieluisia valintoja ja työskentelemään sinnikkäästi muutosten ja yllätysten maailmassa.
- Tulevaisuuteen sisältyvän epävarmuuden käsitteleminen ja siihen sisältyvien mahdollisuuksien avaaminen.

Toteutustapa

Opintojaksolla tutustutaan erilaisten harjoitusten avulla omaan mm. ajankäyttöön, hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin, tavoitteisiin ja arvoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan selvittämään kansainvälisiä jatko-opintomahdollisuuksia ja hyödyntämään eri tietolähteitä. Vierailijoita kutsutaan mahdollisuuksien mukaan oppitunneille esittelemään erilaisia kansainvälisyyteen liittyviä vaihtoehtoja. Vaihdosta palanneille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus omien kokemusten jakamiseen.

Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään löytämään jokaiselle yksilöllinen opiskelu- ja urapolku. Opiskelijaa tuetaan toimimaan maailmassa rakentavasti hyvän elämän eteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjaus linkittää opiskelijan jatko-opintoihin, työelämään sekä korkeakoulumaiseen tapaan opiskella. Opintojaksolla käsitellään erilaisia opiskelutapoja ja - tekniikoita, joita opiskelija hyödyntää omassa opiskelussaan. Opiskelija oppii ymmärtämään motivaation merkityksen oppimisessa ja toimimaan sitä tukevasti. Opintojakson aikana hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vierailijoita korkeakouluista ja työelämästä. Opiskelijat saavat tietoa mahdollisuuksistaan suorittaa korkeakouluopintoja jo lukioaikana.

Opiskelijoita kannustetaan hankkimaan osaamista muualtakin kuin omasta oppilaitoksesta.

Ohjauksessa hyödynnetään monenlaisia aineistoja tiedon hankkimisessa ja sen käsittelyssä.

Opiskelijoita kannustetaan ja rohkaistaan haaveilemaan ja tuottamaan uusia tulevaisuutta koskevia ideoita koskien omaa elämäänsä.

Ohjauksella pyritään herättämään opiskelijoiden uteliaisuus eri vaihtoehtoja kohtaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ohjauksessa pohditaan omien arvojen vaikutusta omiin valintoihin ja tekoihin sekä niiden merkitykseen suhteessa luontoon, yhteisöön ja kulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Annetuista tehtävistä tulee suorittaa hyväksytysti riittävä määrä, jotta saa suoritusmerkinnän. Lukusuunnitelman laatiminen ja palauttaminen sisältyy opintojakson suoritukseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija perehdytetään lukio-opiskeluun ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelija oppii hyödyntämään erilaisia opiskelutekniikoita ja ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.

Jatko-opinnot,työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee seutukunnalliset vahvat alat
- Opiskelija oppii tuntemaan seutukunnan tarjoamia koulutus- ja työelämämahdollisuuksia

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- opiskelijat pääsevät tutustumaan seutukunnan vahvaan metalliteollisuuteen ja muihin merkittäviin yrityksiin.

- yhteistyötä korkeakoulujen kanssa tehdään erilaisten koulutusesittelyjen tai vierailuiden muodossa
- Opo-aamupäivä järjestetään vuosittain, mikäli mahdollista. Opo-aamupäivään osallistuu korkeakouluopiskelijoita ja mahdollisesti työelämän edustajia kertomaan omista aloistaan ja erilaisista jatko- opinto ja uravaihtoehdoista. Siten opiskelijat saavat apua ja tukea omien ura- ja jatko-opintosuunnitelmiensa laatimiseen .
- Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus seutukunnallisiin koulutus- ja työelämämessuille osallistumiseen, mikäli ne järjestetään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaisten harjoitusten ja keskustelujen avulla pyritään auttamaan opiskelijaa kohtaamaan paremmin suuria muutoksia ja sietämään niihin liittyvää epävarmuutta. Ohjauksessa pyritään luomaan toivon näkökulmaa muutokseen ja avaamaan sen tuomia mahdollisuuksia. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia koulutus- ja uramahdollisuuksia ja kannustetaan opiskelijaa ennakkoluulottomasti rakentamaan itselleen sopivia opinto- ja urapolkuja. Opiskelija ohjataan hakeutumaan jatko-opintoihin sekä työnhakuun. Opintojaksolla pyritään järjestämään vierailuja korkeakouluihin ja kutsumaan vierailijoita oppitunneille sekä tiedottamaan erilaisista infotilaisuuksista, joita oppilaitokset järjestävät.

Opiskelijaa kannustetaan uskomaan omaan selviytymiskykyynsä muuttuvassa maailmassa ja omaksumaan aktiivista, kehittävää ja uudistuvaa otetta suhteessa tulevaisuuden suunnitelmiinsa ja tulevaisuuden työelämään. Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta ja ymmärtämään omien valintojensa vaikutukset suhteessa tulevaisuuden suunnitelmiin.

Ohjauksen avulla tuetaan kaikkia yhdenvertaisesti elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Jokaista kuullaan ja opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opinto-ohjauksessa hyödynnetään monenlaisia tekstejä ja materiaaleja, joihin opiskelijat tutustuvat; blogeja, podcasteja, videoita, haastatteluja, tieteellisiä tekstejä, artikkeleita ym. Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteitään ja kuuntelemaan muita, myös eri kulttuuritaustoista tulleita opiskelijoita. Yhteisissä pienryhmä- ja luokkakeskusteluissa erilaiset näkökulmat ja mielipiteet kohtaavat. Avoimella ja keskustelevalla ilmapiirillä pyritään vähentämään ennakkoluuloja ja lisäämään ymmärrystä opiskelijoiden välillä. Toisia arvostavan ja kunnioittavan ilmapiirin luominen ja ylläpitäminen on jokaisen yhteisenä vastuuna. Rakentavan ja positiivisen palautteen avulla vahvistetaan opiskelijan käsitystä itsestään merkityksellisenä ja tärkeänä yksilönä.

Opiskelijat tutustuvat korkeakouluopiskeluun ja eri jatko-opintovaihtoehtoihin myös vierailijoiden avulla. Nuorten välisessä vuorovaikutuksessa lukiolainen saa tukea ja vahvistusta omien suunnitelmien laatimiseen ja arviointiin. Vierailut syventävät titetämystä eri jatko-opintovaihtoehdoista lukion jälkeen. Pääpaino on opiskelijalle mielekkään tulevaisuuden hahmottamisessa ja sitä kautta elämän merkitykselliseksi kokeminen. Opiskelija ohjataan hakeutumaan jatko-opintoihin sekä työnhakuun. Opiskelijaa kannustetaan ja tuetaan yrittäjähenkiseen asenteeseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan ja sanoittamaan vahvuuksiaan, arvojaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijaa ohjataan hakeutumaan jatko-opintoihin sekä työnhakuun sekä kannustetaan ja tuetaan yrittäjähenkiseen asenteeseen.

Opiskelijaa rohkaistaan kohtaamaan tulevaisuuteen sisältyvät epävarmuustekijät ja muutokset siten, että luottamus omaan menestymiseen ja valintoihin vahvistuu.

Opintojaksolla tutustutaan itsenäiseen elämään siirtymiseen. Teemoina ovat asuminen, toimeentulo ja työelämäpalvelut. Pääpaino on opiskelijan elämänhallintataitojen tukemisessa ja kehittämisessä.

Lukion tehtävänä on vahvistaa hyvinvointia ja antaa valmiuksia hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Opiskelijaa ohjataan oppilaitoksen tukipalveluiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan etsimään tietoa kansainvälisistä jatko-opintomahdollisuuksista ja hyödyntämään niihin liittyviä tietolähteitä. Vierailijoita kutsutaan mahdollisuuksien mukaan oppitunneille esittelemään erilaisia kansainvälisyyteen liittyviä vaihtoehtoja. Vaihdosta palanneille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus omien kokemusten jakamiseen muille opiskelijoille.

Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään löytämään jokaiselle yksilöllinen opiskelu- ja urapolku. Opiskelijaa tuetaan toimimaan maailmassa rakentavasti hyvän elämän eteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjauksessa hyödynnetään monenlaisia aineistoja tiedon hankkimisessa ja sen käsittelyssä. Ohjaus linkittää opiskelijan korkeakoulumaiseen tapaan opiskella, jatko-opintoihin sekä työelämään. Opiskelijat tutustuvat korkeakouluopiskeluun ja eri jatko-opintovaihtoehtoihin sekä hakuprosesseihin. Opintojakson aikana hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vierailijoita korkeakouluista ja työelämästä.

Opiskelijoita kannustetaan hankkimaan osaamista muualtakin kuin omasta oppilaitoksesta. **Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa korkeakouluopintoja jo lukioaikana.** Ohjauksella pyritään herättämään opiskelijoiden uteliaisuus eri vaihtoehtoja kohtaan. Opiskelijoita kannustetaan, rohkaistaan haaveilemaan ja tuottamaan uusia tulevaisuutta koskevia ideoita. Erilaisten harjoitusten ja keskustelujen avulla pyritään auttamaan opiskelijaa kohtaamaan paremmin suuria muutoksia ja sietämään niihin liittyvää epävarmuutta. Ohjauksessa pyritään luomaan toivon näkökulmaa muutokseen ja avaamaan sen tuomia mahdollisuuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ohjauksessa pohditaan omien arvojen vaikutusta valintoihin ja tekoihin sekä niiden merkitykseen suhteessa luontoon, yhteisöön ja kulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on, että annetuista tehtävistä tulee olla suoritettuna hyväksytysti riittävä määrä ja viikon mittainen työelämään tutustuminen tulee olla suoritettuna ohjaussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Lisäksi suoritukseen sisältyy opintojen loppuvaiheessa henkilökohtainen jatko-opintokeskustelu opinto-ohjaajan kanssa opiskelijan laatiman jatko-opintosuunnitelman pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan korkeakoulujen koulutustarjontaan tarkemmin ja täsmennetään omia ura- ja jatko-opintosuunnitelmia. Ylioppilaskirjoitussuunnitelma viimeistellään. Opintojaksolla käsitellään itsenäiseen elämään siirtymiseen liittyviä teemoja.

7.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Kulttuuripassi, 2 op (TO02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu monipuolisesti kulttuuritarjontaan ja pohtii omaa suhdettaan kulttuurin kuluttajana, arvottajana ja tuottajana.
- Opiskelija ymmärtää eri taiteenlajien väliset yhteydet ja osaa arvostaa kulttuurilaitosten työtä ja kulttuuria suomalaisen yhteiskunnan osana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana voidaan tutustua sekä paikalliseen kulttuuriin että valtakunnalliseen kulttuuritarjontaan.
- Opintojakson opintoihin voi sisällyttää ohjattuja ja itsenäisiä vierailuja erilaisissa kulttuurikohteissa, kuten taidenäyttelyissä, taidemuseoissa, museoissa, teattereissa, elokuvateatterissa, kirjamessuilla, konserteissa ja urheilukilpailuissa tai -tapahtumissa.
- Opintojakso voidaan toteuttaa myös opintomatkana, esimerkiksi viikonloppureissuna.
- Opintojakson päätteeksi tehdään lopputehtävä, jonka sisältö vaihtelee suoritustavan mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään suomalaisen kulttuurin ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso luo uudenlaista motivaatiota ja uteliaisuutta uuden oppimiseen ja taitoa yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla. Taiteidenvälinen opintojakso kehittää myös monilukutaitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii toimimaan vuorovaikutuksessa ja ryhmän jäsenenä pitäen huolta itsestä ja muista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana voidaan tutustua sekä paikalliseen kulttuuriin että valtakunnalliseen kulttuuritarjontaan. Opintoihin voi sisällyttää ohjattuja ja itsenäisiä vierailuja erilaisissa kulttuurikohteissa, kuten taidenäyttelyissä, taidemuseoissa, museoissa, teattereissa, elokuvateatterissa, kirjamessuilla, konserteissa ja urheilukilpailuissa tai -tapahtumissa. Opintojakso voidaan toteuttaa myös opintomatkana, esimerkiksi viikonloppureissuna. Opintojakson päätteeksi tehdään lopputehtävä, jonka sisältö vaihtelee suoritustavan mukaan.

Tiedeleirikoulu, 2 op (TO03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tiedeleirikoulu toteutetaan eri oppiaineiden yhteistyönä. Usein yhteistyötä tehdään lähiseutujen lukioiden kanssa. Kurssille valitaan vuosittain vaihtuva yhteinen teema, jota tutkitaan eri oppiaineiden näkökulmista ilmiöoppimisen keinoja soveltaen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Yrittäjyys, 2 op (TO04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään mm. vierailuja Raahen seutukunnan eri toimialan yrityksiin ja tutustutaan samalla yrittäjyyteen. Hyödyllinen myös jatko-opintojen suunnittelun kannalta, tutustut eri ammatteihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso edesauttaa opiskelijan työelämävalmiutta hänen tutustuessaan eri toimialojen yrityksiin ja yrittäjyyteen. Tässä opintojaksossa tutustutaan myös yrittäjämäiseen asenteeseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kansainvälisyys, 2 op (TO05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Raahen lukion kansainvälisyyssuunnitelman (liite) mukaisen kansainvälisyystoiminnan toteuttaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kansainvälisyysprojektien toteuttaminen eri muodoissa. Voi sisältää opiskelijavierailuja eri maiden koulujen välillä, esim. ystävyyskouluvierailut ja Erasmus-projektit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen (huolenpito itsestä ja muista, omien vahvuuksien tunnistaminen, oman identiteetin vahvistuminen)

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen (tunne-ja empatiataitojen kehittyminen, sosiaalisten taitojen kehittyminen kun toimitaan yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa, kielitietoisuuden ja viestintätaitojen kehittyminen kun pidetään yhteyttä muiden maiden opiskelijoihin)

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali-ja kulttuuriosaaminen (kansainvälisyysvalmiudet ja kulttuurien tuntemus lisääntyvät)

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä opintojakson alussa sovittujen kriteerien mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainvälisen toiminnan opintojakso, joka pohjautuu kansainvälisyyden eri tasoihin (ks. Raahen lukion kansainvälisyyssuunnitelma), joka voidaan toteuttaa oppiainerajat ylittävänä yhteistyönä tai yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Opintojakson toteuttamistapoja voivat olla esim. eTwinning, Euroscola, Erasmus-hankkeet ja opintomatkat. Opintojakso lisää kieli- ja kulttuuritietoutta ja rohkaisee opiskelijoita käyttämään vieraita kieliä.

Nuori yrittäjä, 2 op (TO05)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso kuuluu valtakunnalliseen Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan, jossa lukion opetussuunnitelman teoriatieto kytkeytyy käytäntöön aitojen tilanteiden kautta. Opintojaksossa osallistujat perustavat yksin tai ryhmässä oikealla rahalla toimivan NY-yrityksen. Ohjelma tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia työelämätaitojen syventämiseen, yrittäjämäisen asenteen kehittämiseen, yrittäjyyden ymmärtämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäviin kokonaisuuksiin. Opiskelija voi aloittaa joustavasti yrityksen toiminnan. Opintojakson voi aloittaa ensimmäisen tai toisen vuoden keväällä ja jatkaa seuraavan vuoden toukokuun loppuun asti. Opintojaksossa yritys voi osallistua vuosi yrittäjänä ohjelman järjestämään alueellisiin ja valtakunnallisiin kilpailuihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Nuori yrittäjä kurssilla opiskelija oppii elämänhallintataitoja, jotka auttavat häntä yrittäjänä jaksamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan yrittäjänä, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa. Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Opitut taidot auttavat nuorta yrittäjää toimimaan luontevasti vuorovaikutuksessa oman yrityksen muiden osallistujien kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi omassa yritystoiminnassaan. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Nuori yrittäjä opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista yhteistyössä yrityskumppaniensa ja muiden sidosryhmien kanssa. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja ottaa nämä asiat huomioon omassa yritystoiminnassaan. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Opiskelija osaa soveltaa asioita oman yrityksensä toiminnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän (S)

Bisnesosaamisen opintojaksot poistetaan

~~Bisnesosaaminen1: Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (TO06)~~

~~**Tavoitteet**~~

~~Paikallinen lisäys~~

- ~~Opiskelija tutustuu kaupallisen liiketoiminnan eri prosesseihin tuotteistamisesta varsinaiseen myyntiin.~~

~~**Keskeiset sisällöt**~~

~~Paikallinen lisäys~~

- ~~myyntitekniikat ja ratkaisumyynti~~
- ~~brändin rakentaminen~~
- ~~digitaalinen markkinointi~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~**Laaja-alainen osaaminen**~~

~~**Yhteiskunnallinen osaaminen**~~

~~Opiskelija ymmärtää paremmin kaupallisia prosesseja ja kehittyy sen avulla paremmaksi kuluttajaksi.~~

~~**Monitieteinen ja luova osaaminen**~~

~~Varsinkin uuden tuotteen/palvelun luomisessa, kehittämisessä ja markkinoinnissa vaaditaan luovuutta.~~

~~**Osaamisen arviointi**~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.~~

~~**Opintojakson vapaa kuvaus**~~

~~Kauppojen aikaansaaminen ja asiakassuhteiden luominen ovat kaiken liiketoiminnan perusta. Myynnin osalta sisällöissä keskitytään myyntitekniikoihin sekä ratkaisumyyntiin, jolla tarkoitetaan asiakkaiden tarpeisiin vastaamista luottamusta herättäen. Kaupallistamisen osalta syvennytään brändin rakentamiseen ja markkinoinnissa puolestaan digitaaliseen markkinointiin.~~

Bisneskurssien lisäksi voi tulla mahdollisuus osallistua erilaisiin piloitointeihin, elinkeinoelämän projekteihin, työpajoihin ja vastaaviin, joista voidaan myöntää työmäärää vastaava opintosuoritus.

Bisnesosaaminen 2: Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot, 2 op (T007)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa käsityksen, mitä eri seikkoja vuorovaikutustilanteissa voi ottaa huomioon ja miten ne huomioimalla voi pärjätä paremmin mm. neuvottelutilanteessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perusasiat ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta
- eri viestintätyylit
- liikeneuvottelun vaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu omaan tapaan olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja yleisesti eri viestintätyyleihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii perusasiat vuorovaikutus- ja neuvottelutaidoista ja tämä edesauttaa yhteiskunnallista vaikuttamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Asiakassuhteita ei voi hoitaa menestyksekkäästi ilman riittäviä sosiaalisia valmiuksia. Oppimateriaalissa käsitellään perusasioita ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta ja edetään erilaisten viestintätyylien tunnistamiseen ja varsinaisiin neuvottelutaitoihin osana liiketoimintaa; liikeneuvottelun erilaiset vaiheet ja vaihtoehdot hallitsemalla on mahdollista vaikuttaa valtavasti neuvottelujen lopputulokseen.

Bisneskurssien lisäksi voi tulla mahdollisuus osallistua erilaisiin piloitointeihin, elinkeinoelämän projekteihin, työpajoihin ja vastaaviin, joista voidaan myöntää työmäärää vastaava opintosuoritus.

Bisnesosaaminen3: Globaalit markkinat, 2 op (T008)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tarkastelemaan kansainvälistä kauppaa eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- globalisaation mahdollisuudet ja haasteet
- vastuullinen liiketoiminta
- talouden megatrendit
- liiketoimintakulttuurit
- kiertotalous

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu maailmanlaajuisiin ilmiöihin, joilla on kiistaton yhteiskunnallinen vaikutus, kuten globalisaatio ja megatrendit.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssilla tutustutaan vastuulliseen liiketoimintaan ja kiertotalouteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalien teemojen lisäksi syvennytään eri liiketoimintakulttuureihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppimateriaali tarkastelee kansainvälistä kauppaa eri näkökulmista. Keskiössä ovat globalisaation mahdollisuudet ja haasteet sekä talouden megatrendit. Lisäksi tutkitaan vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa. Kansainvälistymisen valmiuksia parannetaan syventymällä liiketoimintakulttuureihin. Materiaalissa tutustutaan syvällisesti myös kiertotalouteen.

Bisneskurssien lisäksi voi tulla mahdollisuus osallistua erilaisiin piloitointeihin, elinkeinoelämän projekteihin, työpajoihin ja vastaaviin, joista voidaan myöntää työmäärää vastaava opintosuoritus.

Bisnesosaaminen4: Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (TO09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu yritystoimintaan liittyviin talousasioihin ja oppii arvioimaan yrityksen toimintaa erilaisten taloudellisten tunnuslukujen ja mittareiden avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ~~sijoittaminen~~
- ~~yritystoiminta ja sen rahoitus~~
- ~~rahoittajien ja johdon laskentatoimi~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~**Laaja-alainen osaaminen**~~

~~**Yhteiskunnallinen osaaminen**~~

~~Opiskelija tulee ymmärtämään paremmin yritystoiminnan taustalla olevia asioita ja mitä seikkoja käytetään päätöksenteon pohjana.~~

~~**Osaamisen arviointi**~~

~~Paikallinen lisäys~~

~~Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.~~

~~**Opintojakson vapaa kuvaus**~~

~~Kokonaisuus on tuotettu yhteistyössä Aalto-yliopiston professorien Vesa Puttosen ja Teemu Malmin kanssa. Oppimateriaalissa tarkastellaan yritystoimintaan liittyviä talousasioita, ja teemoina ovat sijoittaminen, yritystoiminta ja sen rahoitus sekä rahoittajien ja johdon laskentatoimi. Sisältöjen avulla opitaan arvioimaan yrityksen toimintaa erilaisten taloudellisten tunnuslukujen ja mittareiden kautta.~~

~~Bisneskurssien lisäksi voi tulla mahdollisuus osallistua erilaisiin piloitointeihin, elinkeinoelämän projekteihin, työpajoihin ja vastaaviin, joista voidaan myöntää työmäärää vastaava opintosuoritus.~~

Vapaaehtoistyö, 2 op (TO10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vapaaehtoistyön opintojakso suoritetaan osallistumalla palkattomaan toimintaan erilaisissa toimintaympäristöissä. Opintojakson suorittamiseen sisältyy lyhyt perehdytys, jonka jälkeen opiskelija suorittaa opintojakson valitsemassaan paikassa. Vapaaehtoistyö voi olla esimerkiksi ystäväpalvelutoimintaa, vanhusten, lasten tai nuorten parissa tehtävää harraste- ja avustustoimintaa tai turvapaikanhakijoiden kotouttamista edistävää toimintaa. Opintojakso voidaan suorittaa myös osallistumalla erilaisiin kampanjoihin sekä toimimalla vapaaehtoisena erilaisissa tapahtumissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Tutor, 2 op (TO11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on toimia tutor-opiskelijana aloittaville ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille.
- Opintojakson aikana opiskelija kehittää omia kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä taitojaan sekä kehittyy yhteistyötaidoissaan.
- Opiskelijat toimivat kiusaamista ja syrjintää ehkäisevästi.
- Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus kehittää esiintymistaitojaan.
- Opiskelijat oppivat viestintää ja markkinointia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolle osallistuvat ohjaavat uusia opiskelijoita lukion arkeen ja lukio-opiskeluun. .
- Tutorit osallistuvat aloittavien opiskelijoiden ryhmäytymisen suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä ryhmänohjaajien kanssa.
- Tutorit järjestävät ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille tervetulojuhlan ja osallistuvat muiden oppilaitoksessa järjestettävien tapahtumien järjestelyihin.
- Tutorit toimivat opinto-ohjaajan ja markkinointityöryhmän tukena lukion markkinointiin liittyvissä tehtävissä.
- Tutorit esittelevät lukiota ja lukio-opintoja peruskoulun päättöluokkalaisille ja osallistuvat lukioon tutustumisten järjestelyihin ja toteutukseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutor-opiskelijat edistävät omalla toiminnallaan aloittavien opiskelijoiden hyvinvointia ja yhteishengen luomista. He toimivat aloittavien opiskelijoiden tukena arjessa ja opiskelun aloitukseen liittyvissä kysymyksissä. Tutorit lisäävät omalla toiminnallaan yhteisöllisyyttä ja me-henkeä.

Vuorovaikutusosaaminen

Aloittavien opiskelijoiden kanssa toimiessaan, tutorit kohtaavat hyvin erilaisia nuoria, joiden tavoitteet, toiveet ja lähtökohdat vaihtelevat. Heidän tulee pyrkiä toimimaan kaikkien kanssa sujuvasti, joustavasti ja empaattisesti. Etenkin opintojen alkuvaiheesssa kyky asettua toisen asemaan on tärkeää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijat omaksuvat yhteiskunnallisen vaikuttamisen taitoja. He oppivat ilmaisemaan omia mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä ottamaan toiset huomioon tasavertaisesti. Opintojakson aikana toimintaa suunnitellaan ja päätöksiä tehdään yhdessä. Opintojaksolla hyödynnetään opiskelijoiden kiinostuksenkohteita, vahvuuksia ja osaamista yhteisen tavoitteen toteuttamiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat ovat osa moninaista yhteisöä. Toiminnassa näkyy toisen arvostaminen ja rakentava vuorovaikutus. Tutorit vaalivat lukion perinteitä järjestämällä perinteiksi muodostuneita juhlia ja tapahtumia. Eityisesti markkinointityössä korostuu toiminnan eettisyys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritukseen sisältyy osallistuminen tutor-kokouksiin ja ryhmän välisiin keskusteluihin. Lisäksi opiskelija osallistuu oman mielenkiintonsa mukaisesti eri toimintoihin ja yhteiseen suunnitteluun. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla toimitaan tutor-opiskelijana ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille. Opintojaksolla kehitetään vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä markkinointi- ja viestintätaitoja. Tutoreilta edellytetään kohtuullista opintomenestystä ja opinnoissa edistymistä.

Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Sen jäseniä ovat kaikki koulun opiskelijat, ja sitä johtaa oppilaskunnan yhteisesti valitsema hallitus.
- Opiskelijakunta on lukion opiskelijoiden ääni. Koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijoita silloin, kun tehdään opintoihin ja opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä.
- Opiskelijakunta on olemassa vaikuttaakseen koulun asioihin ja kehittääkseen niitä. Tämä velvoittaa opiskelijakunnan toimimaan – mitä enemmän ja aktiivisemmin, sen parempi!

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunnassa opiskelijat määrittelevät itse sen toiminnan.
- Kaikkea, mihin mielikuvitus ja voimat lakien ja koulun järjestyssääntöjen puitteissa antavat mahdollisuuden, voi ja saa tehdä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Toimimalla aktiivisesti opiskelijakunnassa, opiskelija pääsee vaikuttamaan koulun toimintaan ja pääsee tutustumaan luottamustehtävässä toimimiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijakunnassa toimiminen edistää vuorovaikutustaitojen kehittymistä yhteisiä päätöksiä ja tapahtumia tekemällä. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista ja vastuullista toimintaa opiskelijakunnassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso soveltuu opiskelijakuntaan kuuluville ja siinä aktiivisesti toimiville. Opiskelijakunnan jäseniä ovat kaikki koulun opiskelijat, ja sitä johtaa opiskelijakunnan yhteisesti valitsema hallitus.

Nuorisovaltuusto, 2 op (TO13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Nuorisovaltuustotoimintaan aktiivisesti osallistuville. Tukee OPS:n valtakunnallisten perusteiden laaja-alaisen osaamisen tavoitteita .

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Urheilu- ja tapahtumatoimitsija, 2 op (TO14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eri urheilulajien kilpailutapahtumiin osallistuville toimitsijoille. Tukee OPS:n valtakunnallisten perusteiden laaja-alaisen osaamisen tavoitteita .

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Liikennekasvatus, 2 op (TO15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tarkoituksena on antaa opiskelijalle liikennekasvatuksen perusteet erityisesti moottoriajoneuvolla liikkumista ajatellen. Kurssi sisältää henkilöauton kuljettajatutkintoa varten vaadittavan teoriaopetuksen (n. 20 tuntia) ja ajotunnit. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä autokoulun kanssa. Opetus sisältää lähi- ja etäopetusta. Opintojaksoon kuuluvat teoria- ja ajotunnit ovat opiskelijoille maksuttomia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vastuullinen kuljettaja, turvallisuus, sosiaalisuus ja ekologisuus. Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kohdistuvat sekä yhteiskunnalliseen osaamiseen että ympäristöosaamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Purjehdus, 2 op (TO16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteena on tukea lukion laaja-alaisia osaamistavoitteita: yhteistyötä, vuorovaikutusta, turvallisuutta ja ympäristön havainnointia. Opintojakson tavoitteena on myös kehittää lukiolaisen matemaattista ajattelua ja paikallishistorian tuntemusta. Vuosittain vaihtuvan teeman mukaisesti purjehduskurssiin voidaan yhdistää myös muita oppiaineita, ja se mahdollistaa yhteistyön esimerkiksi Raahe-opiston kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Kurssi toteutetaan koulutuspurjehdukseen soveltuvalla aluksella, Raahen Fiialla. Opettajalta edellytä purjehduksen asiantuntemusta. Käytännön purjehduksista vastaavat koulutetut ohjaajat.

Opintojakso sisältää teoriaosuuden lisäksi harjoituspurjehduksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opiskelijan toimintaan, yhteistyöhön ja oppimisprosessiin, ei aiempaan osaamiseen. Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän (S).

7.21. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaine ja tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt

lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama

lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5)

Opintojakson moduulit

- Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5), Valinnainen

Tavoitteet

Median lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan*
- *osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä*
- *osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa*
- *osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.*

Keskeiset sisällöt

Median lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

- Jotta voi aloittaa median lukiodiplomin, opiskelijalla tulee olla suoritettuna vähintään neljä opintojaksoa seuraavista opintojaksosta: SU12/ST12, KU2, KU3, KU5, KU10, YH5.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Teatterin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on saada aikaan opiskelijan teatteritaiteellisia valmiuksia kehittävä oppimisprosessi.

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa joko yksin tai ryhmässä taiteellisen näyttötyön, jolla hän osoittaa taitojensa vahvistamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskeisiin sisältöihin kuuluvat yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteellisen prosessin eri vaiheet tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Esityksen suunnittelu ja toteuttaminen vahvistavat globaalia ja kulttuurista osaaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuuritietämys ja -kokemukset tuottajana ja kuluttajana vahvistavat hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan todistukseen suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty. Itse lukiodiplomiin tulee kuitenkin numeroarviointi.
- Lukiodiplomin arvioinnissa noudatetaan Opetushallituksen teatterin lukiodiplomille asettamia arviointikriteerejä.
- Arvioinnin muodostavat esitys, arviointikeskustelu ja prorfolio, jossa on sekä suunnitelma että prosessin dokumentointi.
- Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus. Teatterin lukiodiplomin suorittaminen edellyttää, että opintojaksot ÄI17, ÄI18 ja ÄI19 on tehty.

7.22. Tietotekniikka (ATK)

Oppiaine ja tehtävä

Tietotekniikkaa opetetaan lukiossa soveltavina kursseina. Lukion omat soveltavat kurssit arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksot

Perusteet, 2 op (AT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa perusvalmiudet tekstinkäsittelyyn, kuvien käsittelyyn, esitysgrafiikkaan, taulukkolaskentaan, Internetin ja erityisesti Google-education ympäristön käyttöön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toteuttaa yhdessä oppimisen taitoja ja kehittää niitä. Haasteita ja tehtäviä selvitetään puheviestinnän ja kirjoitetun tekstin, myös usein englanninkielisen, ohjeistuksen avulla.

Taulukkolaskenta, 2 op (AT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tällä opintojaksolla opiskellaan taulukkolaskentaohjelman käyttöä monipuolisten harjoitusten avulla. Opintojakso tukee matematiikan ja luonnontieteiden opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taulukkolaskennan opiskelu on monitieteistä opiskelua käyttäen erityisesti matematiikan osaamista.

Luovuutta opiskelija tarvitsee kerätyn datan järjestämiseksi taulukkolaskennan muotoon.

Kuvankäsittely, media ja esitysgrafiikka, 2 op (AT03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opitaan kuvankäsittelyn alkeita. Opetellaan kuvankäsittelyssä ja erilaisten mediaesitysten tekemisessä vaadittavia tieto- ja viestintätekniikkataitoja. Opitaan millainen on vaikuttava ja tarkoituksenmukainen kuva ja kuvaesitys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvankäsittelyn opintojakso koulii englannin kielen taitoa, kuvataiteiden osaamista ja tietotekniikan taitoja. Opintojakson monitieteisyys voi laajentua sisällön mukaan muihinkin osaamisen ja tieteen alueisiin.

Kotisivuja tekemään, 2 op (AT04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetellaan kotisivun ja Internet-julkaisun tekemistä editorin ja HTML-kielen avulla ja tehdään omat kotisivut

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvän kotisivun teko globaalissa maailmassa vaatii monipuolista kulttuurien tuntemusta. Toisaalta opintojakso voi tarvittaessa antaa mahdollisuuden äidinkielen taitojen lisäksi vieraiden kielten osaamisen terävöittämistä.

Ohjelmointi, 2 op (AT05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ohjelmoinnin perusrakenteita Java-kielen avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjelmoinnin opiskelu on monitieteistä opiskelua käyttäen erityisesti matematiikan menetelmiä ongelmanratkaisussa. Algoritminen ajattelu vahvistuu opintojaksossa ja kytkee sen sisällön loogisen analyysin eli filosofisen ajattelun perinteeseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson myötä ohjelmointi näyttäytyy myös eri kulttuuripiirien osallistumisena yhteisen hyvän rakentamisessa. Myös ymmärrys eri kulttuurien inhimillisen ajattelun yhteisestä arvopohjasta.

7.23. Kotitalous (KOT)

Opintojaksot

Hygieniaosaaminen, 2 op (KOT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssi sisältää elintarvike- ja ruoanvalmistusalan (esim. kahvilat, grillit, ruokakaupat ja jäätelökioskit) edellyttämä hygieniaosaaminen ja lopuksi testi, jonka selvittäneet saavat hygieniaosaamistodistuksen ja -passin.

Keskeiset sisällöt

7.24. Oppimisen tuki (OPT)

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Oppimisen tuki, 2 op (OPT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on sujuvoittaa opintopolkua ja ennalta ehkäistä opintojen keskeyttämista. Lisäksi harjoitellaan erilaisia opiskelutaitoja ja suunnittelutaitoja (lukusuunnitelma, aikataulutus ym). Jokainen etenee omien tavoitteidensa pohjalta ja myönteisten kokemusten avulla (motivaation lisääminen). Materiaaleina käytetään esimerkiksi opiskelijan omia opintomateriaaleja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaaminen kasvaa, kun opiskelija oppii tuntemaan omia vahvuuksiaan oppimisessaan ja opiskelussaan erilaisten oppimistrategioiden kautta. Hän pystyy tämän avulla jatkossa valitsemaan itseelleen sopivimmat strategiat eri aineiden opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on haasteita oppimisessa ja/tai opintojen etenemisessä (esimerkiksi lukihaaste, haasteita keskittymisessä, opintojaksojen loppuun saattamisessa tmv.) Opiskelija voi valita jakson omasta aloitteestaan tai hän voi ohjautua erityisopettajan kautta esimerkiksi opinto-ohjaajan tai ryhmänohjaan aloitteesta.

8. Liitteet

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukiolaki 714/2018, luku 7 turvallinen opiskeluympäristö, Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 luku 13

40 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä ja aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei koske aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita eikä opetussuunnitelmia. Aikuisten koulutusta varten ei tarvitse myöskään hyväksyä järjestyssääntöjä eikä muita järjestysmääräyksiä.

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apuvälineitä (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus satunnaisilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia äänteellisesti ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukeen.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja tilamauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apuvälineitä. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 **Toimiva alkeiskielitaito**	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1 **Peruskielitaidon alkuvaihe**	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilanteita.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija jaksaa tuoda pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä reagoida näihin sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ja tekstin pääajatukset tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään.		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteis ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilantees	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään tkaäyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaa kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun naiheen, ymmärtää pääasiat tuttua nsanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteis	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumpp ya mmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussä Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuks huomioon ajnoitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin äynknsöitty.iskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoi eyslseaiknielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen se lä ttä ään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumat*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoi aa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ak.uin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteis kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutusti käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärry melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteeva eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussä jsaiatoimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuks huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran äpnäöttelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollises keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisi ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija tkaäyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteis joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään sva,kiofraaseja, kuten "Tuo on vaikea kysymys" voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaar myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistää ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesi ja viestintäkumpp kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai akniirajoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriins liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalle a.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteis joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ja ratkaisuehdotuksia. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*syammärtää jonkin verran myös vieraita knielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalle a.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutuks monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteis*	*Opiskelija ottaa eleunontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija soas.aa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy peräänty mään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaa tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaise myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaise monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista sitsi eään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä smtionimutkaisist aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Raahen lukio/OPS 2021

SUUNNITELMA OPISKELIJAN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ UHKA- JA VAARATILANTEISSA.

Lukiolain 40 § mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa tulee kohdella yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Kiusaamisen ja häirinnän määrittely

Kiusaaminen on henkistä tai fyysistä väkivaltaa.

Yleisesti koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Yhtenä lähtökohtana kiusaamisen määrittelyissä voidaan pitää kiusaamisen kohteeksi joutuneen omia kokemuksia. Jokainen kokee kiusaamisen omalla tavallaan. Koulun aikuisten tehtävänä on selvittää tilanteet niin, ettei kenenkään tarvitse tuntea oloaan turvattomaksi koulussa.

Kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy

Oppilaitoksen ilmapiirillä on tärkeä merkitys kiusaamisen ennaltaehkäisyssä. Kaikki kouluyhteisön jäsenet voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa välittävän toimintakulttuurin syntymiseen.

Opettaja ei aina huomaa kiusaamista ja usein kiusaaminen tapahtuu sosiaalisessa mediassa. Opiskelija ei itse siitä välttämättä halua kertoa aikuiselle, että häntä kiusataan. Siksi opettajan tulee seurata, mitä opiskelijoiden välillä tapahtuu oppituntien alussa aikana ja välituntisin. Esimerkiksi jätetäänkö joku opiskelija jatkuvasti valitsematta ryhmiin, nauretaanko jonkun vastauksille toistuvasti, viettääkö joku opiskelija välituntinsa yksin?

Ryhmänohjaajalla on tärkeä rooli oman ryhmänsä hyvinvoinnin seurannassa. Opintojen alussa jokainen opiskelija haastatellaan. Myös terveystarkastuksessa kysytään kiusaamisesta, ja aihetta käsitellään terveystiedon oppitunneilla. Laajempaa seurantatietoa saadaan valtakunnallisesta kouluterveyskyselystä.

Opiskelijoita rohkaistaan ilmoittamaan kiusaamisesta koulun aikuisille tai tutor-opiskelijoille. Tärkeää on varhainen puuttuminen.

Vuosittain kiusaamista käsitellään myös erillisen ryhmänohjaustuokion aiheena, samoin kuin pelastussuunnitelmaa.

Kiusaamistapausten ja häirintätapausten käsittely

Jos on kyse yksittäisestä tilanteesta oppitunnilla, kurssin opettaja selvittää asian opiskelijoiden kanssa ja tiedottaa asiasta ryhmänohjaajaa ja tarvittaessa huoltajia.

Jos kiusaaminen tai häirintä on toistuvaa, ryhmänohjaaja kokoaa asiaa selvittävän moniammatillisen työryhmän. Kokonaiskuvan muodostamiseksi työryhmä kerää tietoa ja sopii menettelytavoista, esim. yksilö-ryhmähaastattelujen järjestämisestä, yhteydenotosta huoltajiin ja aikataulusta. Mikäli kyseessä on yksittäisten opiskelijoiden tai muutaman opiskelijan välisestä konfliktista, käsittelyn lopputuloksena on usein yhteinen sopiminen ja anteeksipyyntö/-antaminen, mistä voidaan tehdä myös kirjallinen sopimus. Samalla sovitaan jatkoseurannasta. Kaikille osapuolille tarjotaan myös tarvittaessa opiskelijahuollollista yksilötukea. Mikäli kiusaamisen yhteydessä epäillään tapahtuneen rikos (esim. pahoinpitely), koulu konsultoi asiasta poliisia jatkotoimenpiteitä varten.

Mikäli kyseessä on esimerkiksi negatiiviseen toimintakulttuuriin liittyvä ryhmäilmiö, opiskelijahuoltoryhmä suunnittelee ja toteuttaa korjaavat toimenpiteet.

Opettaja tai rehtori ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Suojaaminen väkivallalta ja toiminta vaaratilanteissa

Kouluyhteisössä ei sallita väkivaltaista käyttäytymistä. Jokaisella opiskelijalla on oikeus fyysiseen koskemattomuuteen.

Uhkaavasti tai väkivaltaisesti käyttäytyvää opiskelijaa kohtaan käytetään lukiolain määrittelemiä kurinpitokeinoja (määrääminen poistumaan luokkahuoneesta tai koulun tilaisuudesta, kielletyn esineen tai aineen haltuunotto, tarkastusoikeus, opetuksen epääminen, erottaminen määräajaksi, varoitus).

Erillisessä pelastussuunnitelmassa ohjeistetaan toiminta myös tilanteessa, missä koulun ulkopuolinen taho aiheuttaa vaaratilanteen. Pelastussuunnitelma käsitellään vuosittain ryhmänohjaustunnilla ja järjestetään poistumisharjoitus.

Kaikkiin koulun tilaisuuksiin määritellään valvontavastuu.

Uhka- ja vaaratilanteista tiedotetaan poliisia ja/tai pelastusviranomaisia.

Pelastussuunnitelma sisältää tiedot oppilaitoksen suojeluorganisaatiosta ja sen tehtävistä (esim. turvallisuusvalvojat), samoin kuin toimintaohjeen ylioppilastutkinnon kokeiden aikana tapahtuvasta vaaratilanteesta.

8.7. Raahen lukion oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma 2021-2022

RAAHEN KAUPUNGIN OPISKELU/OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Sofia Joentakanen, 9 vuotta

OPLA 20.9.2016 § 133

Sisällysluettelo

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut. 3

Kouluterveydenhuolto. 4

Koulupsykologin palvelut. 4

Koulukuraattorin palvelut. 4

Koulukohtainen osio: 5

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat. 5

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä. 5

Kaupungissa yhteisesti sovittuja toimintatapoja: 6

Yhteistyö huoltajien kanssa: 7

Turvallisuus ja terveys: 7

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa: 8

Oppilaiden poissaolojen kirjaukset: 8

Tupakkatuotteet, huumeet ja muut päihteet: 8

Koulukuljetukset: 9

Oppilashuolto esikoulun ja ensimmäisen luokan nivelvaiheessa: 9

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. 9

Koulukohtainen osio: 10

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen.. 11

Koulukuraattori 11

Koulupsykologi 12

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto. 12

Opinto-ohjaus. 12

Oppilashuollollisen asian käsittely. 13

Oppilas/opiskeluhuoltokertomus. 14

Kasvatuskeskustelu. 15

Oppilaiden terveyteen liittyvistä asioista sovittuja käytänteitä, joita toteutetaan kaikilla kouluilla. 15

Koulukohtainen osio: 16

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.. 16

Koulukohtainen osio: 17

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.. 17

Raahen kaupungin opiskelu/oppilashuoltosuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 13 §) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Raahessa opiskeluhuoltosuunnitelma on yhteinen esi- ja perusopetuksella sekä lukiolla. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa käytetään selkeyden vuoksi käsitteitä oppilas, oppilashuoltoryhmä, oppilashuoltoryhmä ja koulu. Näillä tarkoitetaan myös esiopetuksen lasta ja lukion opiskelijaa, oppilaitosta ja esiopetusyksikköä sekä opiskelijahuoltoryhmää. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kaikille yhteinen osuus, jota koulut/oppilaitokset täydentävät yksikkökohtaisilla osuuksilla.

Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista [(Lukiolaki 27 § (1268/2013)]. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Oppilashuollon kokonaistarve eri kouluilla ja päiväkodeilla vaihtelee vuosittain. Oppilashuollon toteuttamisessa painotetaan yhteisöllistä oppilashuoltoa ja pyritään sen hyvällä toteuttamisella vähentämään yksilökohtaisen oppilashuollon tarvetta. Raahen kaupungissa on neljä koulukuraattoria ja kaksi koulupsykologia. Vastaavana koulukuraattorina toimii toisella asteella työskentelevät koulukuraattori. Lisäksi käytössä on myös Raahen perheneuvolan psykologipalvelut ja sosiaalityöntekijöiden palvelut. Perheneuvolan toiminnasta kerrotaan lisää Raahen kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Oppilasmäärä kaupungissa on noin 3300 ja lisäksi esiopetuksessa olevia oppilaita on noin 350.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun oppilas tai muu henkilö on tätä pyytänyt. Päiväkotien esiopetuksessa otetaan yhteyttä oman alueen tai lapsen tulevan koulun koulukuraattoriin, koulupsykologiin tai perheneuvolan psykologiin. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15§). Koulukuraattori tai psykologi määrittelee, onko asia kiireellinen. Keskustelu voi tapahtua myös puhelimitse.

Kouluterveydenhuolto

Pattasten koululla on kouluterveydenhoitaja paikalla joka päivä. Muilla kouluilla kouluterveydenhoitaja käy tiettyinä päivinä ja oppilasmäärä säätelee käyntipäivien määrän. Päiväkodeilla terveydenhoitaja ei käy paikan päällä, mutta on tavoitettavissa muista toimipisteistä. Kouluterveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa päiväkotien esiopetuksen oppilaiden tiedonsiirtopalavereihin kouluun siirtymisen nivelvaiheessa. Lakisääteisesti oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään koululle. Muita tietoja voidaan siirtää huoltajan luvalla. Lakisääteiset terveystarkastukset tehdään vuosittain esi- ja perusopetuksen aikana ja lukiossa 1. opiskeluvuoden aikana. Lääkärintarkastukset pyritään tekemään 1., 5. ja 8. luokalla sekä lukiossa 1. tai 2. opiskeluvuotena. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta niinä päivinä, kun hän on koululla. Muutoin kouluterveydenhoitajalle pääsee ajanvarauksen kautta ja hän on tavoitettavissa puhelimitse. Kouluterveydenhoitajaan voi olla yhteydessä myös Wilman kautta. Kiireellistä hoitoa vaativissa tilanteissa otetaan yhteys terveyskeskuksen päivystykseen.

Koulupsykologin palvelut

Koulupsykologien työhuoneet sijaitsevat Pattasten koululla ja Raahen lukiolla ja he käyvät muilla kouluilla tarpeen mukaan. Koulupsykologien tutkimuksiin pääsee jonotuksen kautta koulussa täytetyllä tutkimuslähetteellä. Keskustelukäyntien tarvetta harkitaan tapauskohtaisesti.

Keskustelukäynneille oppilaat ja opiskelijat ohjautuvat opiskeluhuollon henkilöstön ja koulun muun henkilökunnan ohjaamana sekä huoltajien ja opiskelijoiden suoran yhteydenoton kautta. Koulupsykologi osallistuu tarvittaessa oppilashuollollisiin palavereihin ja antaa konsultaatioapua opetus- ja opiskeluhuoltohenkilöstölle. Perheneuvolapsykologit toimivat samankaltaisesti päiväkotien esiopetuksessa.

Koulukuraattorin palvelut

Koulukuraattoreiden työpisteet ovat Pattasten koululla, Merikadun koululla, Saloisten koululla, Kirkonkylän koululla ja Raahen lukiolla. Muilla kouluilla koulukuraattori käy yhteisöllisissä oppilashuoltopalavereissa, erikseen kutsuttavissa asiantuntijaryhmissä ja erilaisissa asiakastapaamisissa. Koulukuraattori osallistuu kutsuttaessa päiväkotien esiopetuksen oppilaiden verkostopalavereihin kouluun siirtymisen nivelvaiheessa, jos lapsella on käyttäytymiseen liittyviä haasteita. Vastaavan koulukuraattorin palvelut ovat kaikkien oppilaitosten, koulujen ja päiväkotien käytössä. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä puhelimitse, Wilma-viestillä tai henkilökohtaisesti hänen luonaan käymällä. Yhteydenoton voi tehdä oppilas itse. Myös huoltajat, opettajat ja oppilaitoksen muu henkilökunta voi ohjata oppilaan koulukuraattorin vastaanotolle tai olla suoraan yhteydessä häneen. Yhteydenotosta on aina ilmoitettava huoltajalle.

Koulukohtainen osio:

Raahen lukion oppilaitoskohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat lukuvuonna 2021-2022 rehtori Heikki Peltoniemi, tarvittaessa apulaisrehtori Jyrki Autio (opettajakunnan edustaja, vara pj.), koulukuraattori Noora Kopisto, terveydenhoitaja Marjut Paganus, koulupsykologi Kaisa Helama-Viinikangas, erityisopettaja Sanna Lehtoranta-Lumme ja opinto-ohjaaja Piia Honkakoski/Aila Raappana. Tarvittaessa kokouksiin voi osallistua oppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja sekä asiantuntijoita tarpeen mukaan. Oppilashuollon työ- ja vastuunjaosta päätetään alkusyksyn ensimmäisessä oppilashuoltoryhmän kokoontumisessa. Oppilashuollon palveluiden kohdentaminen sovitaan aina lukukauden alkaessa ensimmäisessä oppilashuoltoryhmän kokoontumisessa. Oppilashuoltoryhmän kokoontumisista tiedotetaan Wilman kautta. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma löytyy lukion kotisivuilta.

Oppilashuollon palvelut ovat Merikadun koulun siivessä lukuunottamatta koulupsykologin palveluja. Ne löytyvät lukiorakennuksesta. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä vastaa kouluterveydenhuollon järjestämisestä. Koululääkärin vastaanotto toteutuu asetusten mukaan.

Oppilaitoskohtainen oppilashuoltoryhmä arvioi oppilashuollon kokonaistarvetta syys- ja kevätlukukauden lopussa. Uusimman kouluterveyskyselyn tulosten perusteella oppilaitoskohtainen oppilashuoltoryhmä suunnittelee opiskeluhuollon palveluiden kokonaistarpeen arvion ja pyrkii vastaamaan esille nousseisiin huolen aiheisiin. Oppilaitoksen oppilashuollon kokonaistarpeen arviossa huomioidaan vuosittainen opiskelijamäärä. Myös koulukuraattorin, terveydenhoitajan ja koulupsykologin tietoon tulevat paikalliset nuorten ongelmat ja huolet huomioidaan arviointia tehtäessä. Lisäksi yhteistyökumppaneiden kautta tulevaa tietoa nuorten arjesta ja ongelmista pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään.

Oppilaitoksen oppilashuollon kokonaistarpeen arvio perustuu viimeisimpään (2019 kevät) valtakunnallisen kouluterveyskyselyn ja myös jatkossa mahdollisiin muihin arviointikyselyiden tuloksiin. Koulupsykologin asiakkaista vuonna 2020 (lukion opiskelijat) noin 80% haki apua tunne-elämän haasteisiin. Valtaosalla esiintyi ahdistuneisuutta, mutta myös masentuneisuutta, mielialapulmia sekä jännittämistä. Noin 20%:lla syy hakeutumiseen liittyi keskittymiseen/koulunkäynnin haasteisiin.

Lukiolaisista alle kahdeksan tuntia nukkuu 41%. Tytöistä yli 47 % on yrittänyt vähentää netissä käyttämäänsä aikaa, mutta ei ole onnistunut. Luku on selvästi muuta maata korkeampi. 39% opiskelijoista kokee, että opettajat eivät ole kiinnostuneita opiskelijoiden kuulumisista. Noin 90% kokee työrauhan hyväksi. 46% pojista kokee vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa. Tässä kasvua on ollut 16% edelliseen kyselyyn. Opiskelijoiden pitäminen koulunkäynnistä on laskenut 13% sen ollessa vuonna 2019 57%. Yli 40% pojista ei syö koululounasta päivittäin, kun tytöistä sama luku on 20%. Raittiiden tyttöjen ja poikien osuus on suurempi koko maan lukuun verrattuna. Hengästyttävän viikoittaisen liikunnan osuus on vähentynyt sekä tyttöjen että poikien keskuudessa, kun koko maassa luku on kasvanut. Noin 90% kokee pääsevänsä helposti kouluterveydenhoitajan vastaanotolle.

Uusien opiskelijoiden lukio-opintojen aloitusta pyritään tukemaan erilaisin keinoin. Raahen lukiossa koulukuraattori ja opinto-ohjaaja pitävät kaikille aloittaville ryhmille ryhmäytymistä tukevan oppitunnin. Erityisopettaja vierailee kahden ensimmäisen jakson aikana jokaisessa aloittavassa ryhmässä ja teetättää kaikille lukiseulan sekä kertoo lukiossa tarjottavasta tuesta ja erityisjärjestelyistä liittyen ylioppilastutkintoon. Lisäksi jokaiselle aloittavalle ryhmälle on nimetty omat tutor-opiskelijat, joiden tehtävänä on auttaa uusia opiskelijoita arkipäivän tilanteissa, toimia hyvänä esimerkkinä uusille opiskelijoille sekä tukea omalta osaltaan ryhmäytymistä. Koulupsykologi käy pitämässä ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille oppitunnin jaksamisesta

ja opiskelustrategioista. Pyydettäessä koulupsykologi osallistuu myös opettajainkokouksiin. Opettajat voivat tarvittaessa konsultoida niin koulupsykologia kuin koulukuraattoria vaikeissa opiskelija-asioissa opiskelijan henkilöllisyyttä paljastamatta.

Yksittäistä opiskelijaa koskevissa asioissa pyritään siihen, että opiskelijan kanssa keskustelee ensin se kenellä huoli herää ja vasta tämän jälkeen huolen jatkuessa otetaan yhteyttä ryhmänohjaajaan. Ryhmänohjaaja keskustelee ensin opiskelijan kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Kuka tahansa koulun henkilökunnasta voi ohjata nuorta oppilashuollon palveluiden pariin. Koulupsykologille ohjaudutaan pääsääntöisesti erityisopettajan, kuraattorin tai terveydenhoitajan kautta, mutta suorat yhteydenotot tilanteesta riippuen ovat myös mahdollisia.

Jokainen lukion opiskelija kuuluu ohjausryhmään, jolla on oma ryhmänohjaaja. Työjärjestyksiin on merkitty viikoittainen ryhmänohjaustuokio. Ryhmänohjaajan ohjaus on pitkäjänteistä ja jatkuvaa huolenpitoa opiskelijan arjessa. Hän seuraa esimerkiksi opintojen edistymistä ja poissaoloja. Oman ryhmänsä edustajana hän neuvottelee, koordinoi ja välittää tietoa ryhmänsä sekä rehtorin, opettajakunnan ja oppilashuollon henkilöstön välillä. Ryhmänohjaaja on ensisijaisesti vastuussa yhteydenpidosta koteihin. Ryhmänohjaajat haastattelevat uudet, oman ryhmänsä opiskelijat pääsääntöisesti syyslukukauden aikana.

Lukion arjessa toistuvat joka vuosi perinteeksi muodostuneet juhlat ja tapahtumat kuten esimerkiksi nahkapäivä ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Niiden tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä ja parantaa viihtyvyyttä sekä tutustuttaa opiskelijoita toisiinsa.

Raahen lukioiden opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen kuuluu kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien tehtäviin. Rehtori osallistuu oppilashuollon suunnitteluun ja toimii oppilaitoskohtaisen oppilashuoltoryhmän puheenjohtajana. Opinto-ohjaajat vastaavat opiskelijoiden opintojen ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä toimivat oppilashuoltoryhmän jäseninä. Koska opiskelijoiden ongelmat heijastuvat usein opintojen etenemiseen, opinto-ohjaajat ja erityisopettaja tekevät tiivistä yhteistyötä oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Aineenopettaja seuraa opiskelijaa oman aineensa opiskelussa ja informoi tarvittaessa ryhmänohjaajaa, opinto-ohjaajaa, erityisopettajaa tai oppilashuollon henkilöstöä. Lisäksi aineenopettajat sekä koulun muu henkilökunta voivat tarvittaessa konsultoida erityisopettajaa, koulukuraattoria, terveydenhoitajaa tai koulupsykologia opiskelijan opintoihin ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Opiskeluhuollon suunnitelmien toteutuminen ja arviointi sekä kehittämistarpeiden arviointi on jatkuvaa. Arviointi kuuluu koko koulun henkilökunnalle. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä tekee aina lukuvuoden lopussa loppuarvioinnin kuluneesta lukuvuodesta.

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa seurataan, kehitetään ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon koulun arjessa. Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden sekä vuoden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaiden mielenterveyden turvaamiseen.

Koulun koko henkilökunta vastaa oppilashuollon toteutumisesta.

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä

– kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa

– kokouksista tehdään muistio, joka on julkinen asiakirja

Jäsenet:

– ryhmän johtajana toimii koulun rehtori tai johtaja

– muut jäsenet: koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, laaja-alainen erityisopettaja

opettajaedustus ja opinto-ohjaaja (yläkoulu ja lukio) sekä mahdollisuuksien mukaan koulupsykologi

– mikäli koululla on erityisluokkia tai pienryhmiä, valitaan näistä opettajaedustaja ryhmään

Tehtävät:

– tekee syksyisin suunnitelman oppilashuollon toiminnasta kyseiselle lukuvuodelle

– lukuvuoden aikana oppilashuoltoryhmä seuraa kouluyhteisön hyvinvointia ja organisoi suunniteltujen toimien toteutumisen

– tekee yhteistyötä koulun oppilaskunnan ja vanhempainyhdistyksen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa

– koulun yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen

– kouluympäristön turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen

– tiedottaa koulun oppilashuollon toiminnasta

– lukuvuoden päätteeksi arvioi koulun opiskeluhuollon toteutumista mm. Koulukohtaisella itse arviointi -lomakkeella ja Tea-viisarilla

Koulujen esiopetusryhmien oppilashuolto sisältyy koulun yhteiseen oppilashuoltoon. Päiväkotien esiopetusryhmillä on oma oppilashuoltosuunnitelma.

Kaupungissa yhteisesti sovittuja toimintatapoja:

– Koulun turvakansiosta päivitetään koulukohtaiset osiot ja tutustutaan sen sisältöön.

– Suunnittelussa hyödynnetään mm. kouluterveyskyselyn ja muiden tehtyjen kyselyiden tuloksia.

– Opiskeluhuoltoryhmä voi kokoontua myös yhdessä opettajienkokousten kanssa.

– Opiskeluhuoltoryhmän kokouksista laaditaan muistio, joka tallennetaan koulun arkistoon. Muistio on

julkinen asiakirja.

– kopio muistiosta lähetetään koulupsykologille.

– yhteisesti sovitaan miten asioita voidaan käsitellä mm. eri oppiaineiden tunneilla, päivänavauksissa, koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

– oppilaan ohjauksessa ja koulutuksen siirtymävaiheissa oppilashuoltohenkilöstö tekee aktiivista yhteistyötä koulun muun henkilöstön kanssa. Oppilashuoltohenkilöstö keskustelee koulun muun henkilökunnan kanssa oppilaan hyvinvointiin ja ohjaukseen liittyvistä konkreettisista asioista ja toimenpiteistä mm. kannustaminen, yksilön huomioiminen, motivoiminen, arjesta selviytyminen. Näitä asioita kirjataan yhteistyössä oppilaan mahdollisiin pedagogisiin asiakirjoihin.

– Kouluilla toteutetaan kouluterveyskyselyitä ja koulu- ja oppilaitoskohtaisia Wilma -kyselyitä, joilla saadaan tietoa mm. oppilaiden ja opiskelijoiden mielipiteistä, toiveista ja kouluviihtyvyydestä.

– Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tutor-toimintaan. Tutoreiden tehtävänä on olla opiskelijoiden tukena opintojen aloitusvaiheessa ja oppilaitokseen sopeutumisessa sekä järjestää toimintaa yhdessä oppilaskunnan kanssa. Yläkouluilla toteutetaan samankaltaista tukioppilastoimintaa ja alakouluilla kummioppilastoimintaa.

– Peruskouluissa ja lukiossa opiskelijat valitsevat keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen, joka ajaa oppilaiden asioita. Hallituksen edustus voi osallistua tarvittaessa esim. opettajien ja oppilashuoltoryhmien kokouksiin.

– Raahen yläkouluilla järjestetään 7. luokkalaisille ryhmäyhtymispäivä syksyisin tavoitteena tutustuttaa oppilaat toisiinsa positiivisessa hengessä ja tuoda ryhmähenkeä. Lukiossa ensimmäisen vuoden opiskelijoille järjestetään ryhmäytymistä tukevaa toimintaa opinto-ohjauksen oppitunneilla yhteistyössä koulukuraattorin kanssa sekä ryhmänohjaajat keskustelevat henkilökohtaisesti jokaisen oman ryhmänsä opiskelijan kanssa opiskeluun liittyvistä asioista.

Yhteistyö huoltajien kanssa:

– Kouluilla toimii vanhempainyhdistyksiä, jotka toimivat yhdistävänä ja opintoja edistävänä tekijänä opiskelijoiden/oppilaiden, kotien ja oppilaitosten/koulujen välillä. Koulujen omilla Pedanet-sivuilla on lisätietoja kunkin koulun oman vanhempainyhdistyksen toiminnasta.

– Huoltajia kutsutaan vanhempainiltoihin ja muihin kouluilla ja päiväkodeissa järjestettäviin tilaisuuksiin.

– Opettajat pitävät lukuvuosittain vanhempainvartteja, jolloin huoltajat käyvät henkilökohtaisia keskusteluja opettajien kanssa lastensa kouluasioista. Oppilas osallistuu opettajan ja huoltajan harkinnan mukaan keskusteluun.

– Esiopetuksessa laaditaan oppimissuunnitelma jokaiselle esikoululaiselle yhteistyössä huoltajien kanssa.

– Raahen kouluilla käytetään Lapset puheeksi – toimintamallia. Tämän toimintamallin tavoitteena on

lisätä varhaista puuttumista ja tarjota opettajille työkalu huoltajien kanssa käytävään keskusteluun.

Turvallisuus ja terveys:

– Raahen kaupungissa on käytössä Koulun turvakansio. Se sisältää Raahen koulujen kriisioppaan,

Opiskeluhuoltosuunnitelman sekä jokaisen koulun oman Pelastussuunnitelman. Turvakansiosta löytyy

ohjeet mm. pelastusharjoitusten järjestämiseksi ja erilaisia vaaratilanteita varten.

– Pelastustarkastaja käy kouluilla. päiväkodeissa ja oppilaitoksissa vuosittain tarkastamassa

koulurakennuksen turvallisuuden.

– Työterveyshuollon ja työsuojelun edustaja kiertää työpaikoilla kartoittamassa henkilöstön hyvinvointia

säännöllisin väliajoin. Henkilökunta voi olla yhteydessä työterveyshuoltoon ja työsuojeluun tarvitessaan

esim. työnohjausta.

– Esimiehen ja työntekijän välillä käydään vuosittain tavoitekeskustelu, jonka avulla voidaan arvioida ja

kehittää työhyvinvointia.

– Pelastus- ja palolaitokselta käydään kouluilla vuosittain pitämässä turvallisuuskasvatusta esikoululaisille

ja alakoulun oppilaille.

– Poliisin edustaja käy pyydettäessä kouluilla pitämässä laillisuus- ja liikennekasvatusta sekä tekee

tarkastuksia huumekoiran kanssa

– Hammashoitaja käy vuosittain kouluilla pitämässä oppitunnin hampaiden hoidosta.

– Terveydenhoitajat pitävät 5. luokkalaisille oppitunnin murrosiästä.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa:

– Seurakunta järjestää kouluilla mm. päivänavauksia ja koululaisjumalanpalveluksia.

– Yhteistyötä tehdään myös mm. liikenneturvan ja 4H-yhdistyksen kanssa.

– Tarvittaessa pyydetään eri alojen asiantuntijoita koulun tilaisuuksiin.

Oppilaiden poissaolojen kirjaukset:

Kodin ja koulun yhteistyössä seurataan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle. Alakoulussa poissaoloja seuraa luokanopettaja, yläkoulussa luokanohjaaja ja lukiossa ryhmänohjaaja.

Poissaolot kirjataan Wilmaan. Huoltajat saavat tiedon oppilaan myöhästymisistä ja poissaoloista Wilma kautta tai puhelimitse. Jos oppilaan poissaolot tai käyttäytyminen aiheuttavat huolta tai sovittu neljännesvuosittainen poissaolojen tuntimäärä (alakoulussa 40h ja yläkoulussa 50h) ylittyy, perusopetuksessa toteutetaan yhteisesti käytössä olevia poissaolon ja käytöksen portaita (LIITE).

Lukiossa aineenopettaja keskustelee opiskelijan kanssa ja selvittää poissaolojen syitä, mikäli oppilaalla on paljon poissaoloja. Jatkoselvittelyjä tehdään ryhmänohjaajan ja tarvittaessa koulukuraattorin ja opinto-ohjaajan kanssa.

Tupakkatuotteet, huumeet ja muut päihteet:

Koulun ja oppilaitoksen alueella tupakkatuotteiden, huumeiden ja muiden päihteiden käyttö on kielletty. Mikäli oppilas/opiskelija tupakoi koulun alueella tai on päihtyneenä koulussa/ oppilaitoksessa toimitaan Raahen koulujen kriisioppaan ohjeistuksen mukaisesti. Koulun

turvallisuuskansion kriisioppaassa on myös suunnitelma oppilaan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Koulukuljetukset:

Koulu- ja esikoulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet on kirjattu Raahen koulukuljetusoppaaseen, joka löytyy Koulun turvakansiosta.

Oppilashuolto esikoulun ja ensimmäisen luokan nivelvaiheessa:

Oppilashuollon suunnitelmia ja toteuttamista suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa erilaisissa työryhmissä. Koulujen esiopetusryhmät osallistuvat kaikkeen koulun yhteisölliseen toimintaan. Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä toteutetaan yhteisesti sovittuja tiedonsiirtokäytänteitä mm. tiedonsiirtolomakkeet esiopetuksesta kouluun siirryttäessä, tiedonsiirtopalaverit, opettajien tutustumiset esiopetusryhmissä toteutettuihin kouluun siirrettäviin hyviin käytänteisiin. Käytänteet on kirjattu esiopetussuunnitelmaan.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Raahen kaupungissa on käytössä Koulun turvakansio, joka sisältää Koulujen kriisioppaan, koulukohtaisen Pelastussuunnitelman, Raahen koulukuljetusoppaan ja Oppilashuollon toimintamallin Raahen kaupungin esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa. Tästä kansiosta löytyy suunnitelmat oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä sekä ohjeet toimintaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Koulun turvakansion sisällöstä pääpiirteittäin tiedotetaan koulun vanhempainilloissa.

Päiväkotien esiopetuksessa on käytössä yksikkökohtainen Turvallisuussuunnitelma ja yhteinen Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Henkilökunnan kanssa suunnitelmat käydään läpi vuosittain henkilökunnan kokouksissa. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma on huoltajien luettavana internetissä. Turvallisuus- ja kiusaamisasioita käsitellään esiopetusryhmissä lasten kanssa erilaisissa tilanteissa ja huoltajia tiedotetaan turvallisuusasioista vanhempainillassa.

Perus- ja esiopetuksessa opettajalla tai rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Lukiossa asiaa käsitellään ensin opiskelijoiden kanssa ja vakavammissa tapauksissa otetaan yhteyttä huoltajiin. Ennaltaehkäisevästi asiaa käsitellään vanhempainilloissa ja yritetään yhteistyössä huoltajien kanssa luoda kiusaamista ja väkivaltaa ehkäiseviä kasvatuskäytänteitä. Huoltajia kannustetaan olemaan yhteydessä kouluun, mikäli lapsi kertoo tulleensa kiusatuksi, häirityksi tai on kokenut väkivaltaa kouluaikana.

Koulun henkilökunta perehdytetään Koulun turvakansion sisältöön lukuvuoden alkaessa. Asiat käsitellään työyhteisökokouksessa. Kansio on esillä opettajanhuoneen hyllyssä, jossa

se on kaikkien saatavilla. KiVa -koulu -materiaali on löydettävissä internetistä osoitteesta www.kivakoulu.fi.

Peruskouluissa oppilaat perehdytetään KiVa -koulu toimintaperiaatteisiin KiVa-koulu -tunneilla. Huoltajia tiedotetaan suunnitelman sisällöstä vanhempainilloissa ja KiVa -koulu tiedottein.

Kriisitilanteita pyritään ehkäisemään ja ennakoimaan erilaisin tarkastuksin, harjoituksin ja opetustuokioin. Oppitunneilla käsitellään toimintaa tulipalotilanteissa ja onnettomuuksissa ja ohjeistetaan turvalliseen toimintaan arjen tilanteissa. Lukioissa ryhmänohjaaja käsittelee turvallisuusasioita osana ryhmänohjausta. Opetustoimen turvallisuusvastaava kiertää kouluilla ja kouluttaa henkilökuntaa toimimaan oikein uhka- ja vaaratilanteissa. Vaaratilanteissa toimimista harjoitellaan palo- ja pelastautumisharjoituksissa.

Toiminnasta ja tiedottamisesta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa johtaa koulun rehtori/koulunjohtaja, päiväkodinjohtaja tai muu nimetty henkilö siihen asti kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle. Kouluilla on jaettu tietyt vastuutehtävät koulun henkilökunnan kesken. Tehtävät kirjataan koulun pelastussuunnitelmaan ja päiväkodeissa turvallisuussuunnitelmaan. Pelastussuunnitelmaan kirjataan myös ajantasaiset yhteystiedot mm. kaupungin kriisiryhmään ja poliisiin. Tiedottamisesta ohjeistetaan Koulun turvakansiossa.

Koulukohtainen pelastussuunnitelma ja päiväkodeissa turvallisuussuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Jokainen koulu/oppilaitos nimeää henkilön, jonka vastuulle päivittäminen kuuluu. Raahen opetustoimen turvallisuusvastaava vastaa Koulujen kriisioppaan ja koulukuljetusoppaan päivittämisen organisoinnista ja erityisopetuksen koordinaattori vastaa Oppilashuollon toimintamallin päivittämisen organisoinnista muutostarpeiden ilmetessä.

– kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa

– kokouksista tehdään muistio, joka on julkinen asiakirja

Jäsenet:

– ryhmän johtajana toimii koulun rehtori tai johtaja

– muut jäsenet: koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, laaja-alainen erityisopettaja (ei lukiossa),

opettajaedustus ja opinto-ohjaaja (yläkoulu ja lukio) sekä mahdollisuuksien mukaan koulupsykologi

– mikäli koululla on erityisluokkia tai pienryhmiä, valitaan näistä opettajaedustaja ryhmään

Tehtävät:

– tekee syksyisin suunnitelman oppilashuollon toiminnasta kyseiselle lukuvuodelle

– lukuvuoden aikana oppilashuoltoryhmä seuraa kouluyhteisön hyvinvointia ja organisoi suunniteltujen toimien toteutumisen

– tekee yhteistyötä koulun oppilaskunnan ja vanhempainyhdistyksen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa

– koulun yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen

– kouluympäristön turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen

– tiedottaa koulun oppilashuollon toiminnasta

– lukuvuoden päätteeksi arvioi koulun opiskeluhuollon toteutumista mm. Koulukohtaisella itse arviointi -lomakkeella ja Tea-viisarilla

Koulujen esiopetusryhmien oppilashuolto sisältyy koulun yhteiseen oppilashuoltoon. Päiväkotien esiopetusryhmillä on oma oppilashuoltosuunnitelma.

Kaupungissa yhteisesti sovittuja toimintatapoja:

– Koulun turvakansiosta päivitetään koulukohtaiset osiot ja tutustutaan sen sisältöön.

– Suunnittelussa hyödynnetään mm. kouluterveyskyselyn ja muiden tehtyjen kyselyiden tuloksia.

– Opiskeluhuoltoryhmä voi kokoontua myös yhdessä opettajienkokousten kanssa.

– Opiskeluhuoltoryhmän kokouksista laaditaan muistio, joka tallennetaan koulun arkistoon. Muistio on

julkinen asiakirja.

– kopio muistiosta lähetetään koulupsykologille.

– yhteisesti sovitaan miten asioita voidaan käsitellä mm. eri oppiaineiden tunneilla, päivänavauksissa,

koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

– oppilaan ohjauksessa ja koulutuksen siirtymävaiheissa oppilashuoltohenkilöstö tekee aktiivista yhteistyötä koulun muun henkilöstön kanssa. Oppilashuoltohenkilöstö keskustelee koulun muun henkilökunnan kanssa oppilaan hyvinvointiin ja ohjaukseen liittyvistä konkreettisista asioista ja toimenpiteistä mm. kannustaminen, yksilön huomioiminen, motivoiminen, arjesta selviytyminen. Näitä asioita kirjataan yhteistyössä oppilaan mahdollisiin pedagogisiin asiakirjoihin.

– Kouluilla toteutetaan kouluterveyskyselyitä ja koulu- ja oppilaitoskohtaisia Wilma -kyselyitä, joilla saadaan tietoa mm. oppilaiden ja opiskelijoiden mielipiteistä, toiveista ja kouluviihtyvyydestä.

– Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tutor-toimintaan. Tutoreiden tehtävänä on olla opiskelijoiden tukena opintojen aloitusvaiheessa ja oppilaitokseen sopeutumisessa sekä järjestää toimintaa yhdessä oppilaskunnan kanssa. Yläkouluilla toteutetaan samankaltaista tukioppilastoimintaa ja alakouluilla kummioppilastoimintaa.

– Peruskouluissa ja lukiossa opiskelijat valitsevat keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen, joka ajaa oppilaiden asioita. Hallituksen edustus voi osallistua tarvittaessa esim. opettajien ja oppilashuoltoryhmien kokouksiin.

– Raahen yläkouluilla järjestetään 7. luokkalaisille ryhmäyhtymispäivä syksyisin tavoitteena tutustuttaa oppilaat toisiinsa positiivisessa hengessä ja tuoda ryhmähenkeä. Lukiossa ensimmäisen vuoden opiskelijoille järjestetään ryhmäytymistä tukevaa toimintaa opinto-ohjauksen oppitunneilla yhteistyössä koulukuraattorin kanssa sekä ryhmänohjaajat keskustelevat henkilökohtaisesti jokaisen oman ryhmänsä opiskelijan kanssa opiskeluun liittyvistä asioista.

Yhteistyö huoltajien kanssa:

– Kouluilla toimii vanhempainyhdistyksiä, jotka toimivat yhdistävänä ja opintoja edistävänä tekijänä opiskelijoiden/oppilaiden, kotien ja oppilaitosten/koulujen välillä. Koulujen omilla Pedanet-sivuilla on lisätietoja kunkin koulun oman vanhempainyhdistyksen toiminnasta.

– Huoltajia kutsutaan vanhempainiltoihin ja muihin kouluilla ja päiväkodeissa järjestettäviin tilaisuuksiin.

– Opettajat pitävät lukuvuosittain vanhempainvartteja, jolloin huoltajat käyvät henkilökohtaisia keskusteluja opettajien kanssa lastensa kouluasioista. Oppilas osallistuu opettajan ja huoltajan harkinnan mukaan keskusteluun.

– Esiopetuksessa laaditaan oppimissuunnitelma jokaiselle esikoululaiselle yhteistyössä huoltajien kanssa.

– Raahen kouluilla käytetään Lapset puheeksi – toimintamallia. Tämän toimintamallin tavoitteena on

lisätä varhaista puuttumista ja tarjota opettajille työkalu huoltajien kanssa käytävään keskusteluun.

Turvallisuus ja terveys:

– Raahen kaupungissa on käytössä Koulun turvakansio. Se sisältää Raahen koulujen kriisioppaan,

Opiskeluhuoltosuunnitelman sekä jokaisen koulun oman Pelastussuunnitelman. Turvakansiosta löytyy

ohjeet mm. pelastusharjoitusten järjestämiseksi ja erilaisia vaaratilanteita varten.

– Pelastustarkastaja käy kouluilla. päiväkodeissa ja oppilaitoksissa vuosittain tarkastamassa

koulurakennuksen turvallisuuden.

– Työterveyshuollon ja työsuojelun edustaja kiertää työpaikoilla kartoittamassa henkilöstön hyvinvointia

säännöllisin väliajoin. Henkilökunta voi olla yhteydessä työterveyshuoltoon ja työsuojeluun tarvitessaan

esim. työnohjausta.

– Esimiehen ja työntekijän välillä käydään vuosittain tavoitekeskustelu, jonka avulla voidaan arvioida ja

kehittää työhyvinvointia.

– Pelastus- ja palolaitokselta käydään kouluilla vuosittain pitämässä turvallisuuskasvatusta esikoululaisille

ja alakoulun oppilaille.

– Poliisin edustaja käy pyydettäessä kouluilla pitämässä laillisuus- ja liikennekasvatusta sekä tekee

tarkastuksia huumekoiran kanssa

– Hammashoitaja käy vuosittain kouluilla pitämässä oppitunnin hampaiden hoidosta.

– Terveydenhoitajat pitävät 5. luokkalaisille oppitunnin murrosiästä.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa:

– Seurakunta järjestää kouluilla mm. päivänavauksia ja koululaisjumalanpalveluksia.

– Yhteistyötä tehdään myös mm. liikenneturvan ja 4H-yhdistyksen kanssa.

– Tarvittaessa pyydetään eri alojen asiantuntijoita koulun tilaisuuksiin.

Oppilaiden poissaolojen kirjaukset:

Kodin ja koulun yhteistyössä seurataan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle. Alakoulussa poissaoloja seuraa luokanopettaja, yläkoulussa luokanohjaaja ja lukiossa ryhmänohjaaja.

Poissaolot kirjataan Wilmaan. Huoltajat saavat tiedon oppilaan myöhästymisistä ja poissaoloista Wilma kautta tai puhelimitse. Jos oppilaan poissaolot tai käyttäytyminen aiheuttavat huolta tai sovittu neljännesvuosittainen poissaolojen tuntimäärä (alakoulussa 40h ja yläkoulussa 50h) ylittyy, perusopetuksessa toteutetaan yhteisesti käytössä olevia poissaolon ja käytöksen portaita (LIITE).

Lukiossa aineenopettaja keskustelee opiskelijan kanssa ja selvittää poissaolojen syitä, mikäli oppilaalla on paljon poissaoloja. Jatkoselvittelyjä tehdään ryhmänohjaajan ja tarvittaessa koulukuraattorin ja opinto-ohjaajan kanssa.

Tupakkatuotteet, huumeet ja muut päihteet:

Koulun ja oppilaitoksen alueella tupakkatuotteiden, huumeiden ja muiden päihteiden käyttö on kielletty. Mikäli oppilas/opiskelija tupakoi koulun alueella tai on päihtyneenä koulussa/ oppilaitoksessa toimitaan Raahen koulujen kriisioppaan ohjeistuksen mukaisesti. Koulun turvallisuuskansion kriisioppaassa on myös suunnitelma oppilaan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Koulukuljetukset:

Koulu- ja esikoulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet on kirjattu Raahen koulukuljetusoppaaseen, joka löytyy Koulun turvakansiosta.

Oppilashuolto esikoulun ja ensimmäisen luokan nivelvaiheessa:

Oppilashuollon suunnitelmia ja toteuttamista suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa erilaisissa työryhmissä. Koulujen esiopetusryhmät osallistuvat kaikkeen koulun yhteisölliseen toimintaan. Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä toteutetaan yhteisesti sovittuja tiedonsiirtokäytänteitä mm. tiedonsiirtolomakkeet esiopetuksesta kouluun siirryttäessä, tiedonsiirtopalaverit, opettajien tutustumiset esiopetusryhmissä toteutettuihin kouluun siirrettäviin hyviin käytänteisiin. Käytänteet on kirjattu esiopetussuunnitelmaan.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Raahen kaupungissa on käytössä Koulun turvakansio, joka sisältää Koulujen kriisioppaan, koulukohtaisen Pelastussuunnitelman, Raahen koulukuljetusoppaan, Kurinpito-ohjeistuksen,

ohjeistuksen kasvatuskeskusteluille sekä käytöksen ja poissaolon portaat. Tästä kansiosta löytyy suunnitelmat oppilaan suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä sekä ohjeet toimintaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Raahen kouluilla pidetään kiusaamista ehkäiseviä oppitunteja koulukohtaisesti sovitulla tavalla. Kiusaamistapauksista seuraa kasvatuskeskustelu, jonka toteuttaa kouluilla sovittu opettajatiimi Raahen kasvatuskeskusteluohjeistuksen mukaisesti. Vakavat kiusaamistapaukset ohjataan suoraan koulukuraattorille. Lukiossa toimitaan samankaltaisesti. Koulun turvakansion sisällöstä pääpiirteittäin tiedotetaan koulun vanhempainilloissa.

Perus- ja esiopetuksessa opettajalla tai rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Lukiossa asiaa käsitellään ensin opiskelijoiden kanssa ja vakavammissa tapauksissa otetaan yhteyttä huoltajiin. Ennaltaehkäisevästi asiaa käsitellään vanhempainilloissa ja yritetään yhteistyössä huoltajien kanssa luoda kiusaamista ja väkivaltaa ehkäiseviä kasvatuskäytänteitä. Huoltajia kannustetaan olemaan yhteydessä kouluun, mikäli lapsi kertoo tulleensa kiusatuksi, häirityksi tai on kokenut väkivaltaa kouluaikana.

Koulun henkilökunta perehdytetään Koulun turvakansion sisältöön lukuvuoden alkaessa. Asiat käsitellään työyhteisökokouksessa. Kansio on esillä opettajanhuoneen hyllyssä, jossa se on kaikkien saatavilla.

Kriisitilanteita pyritään ehkäisemään ja ennakoimaan erilaisin tarkastuksin, harjoituksin ja opetustuokioin. Oppitunneilla käsitellään toimintaa tulipalotilanteissa ja onnettomuuksissa ja ohjeistetaan turvalliseen toimintaan arjen tilanteissa. Lukioissa ryhmänohjaaja käsittelee turvallisuusasioita osana ryhmänohjausta. Opetustoimen turvallisuusvastaava kiertää kouluilla ja kouluttaa henkilökuntaa toimimaan oikein uhka- ja vaaratilanteissa. Vaaratilanteissa toimimista harjoitellaan palo- ja pelastautumisharjoituksissa.

Toiminnasta ja tiedottamisesta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa johtaa koulun rehtori/koulunjohtaja, päiväkodinjohtaja tai muu nimetty henkilö siihen asti kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle. Kouluilla on jaettu tietyt vastuutehtävät koulun henkilökunnan kesken. Tehtävät kirjataan koulun pelastussuunnitelmaan ja päiväkodeissa turvallisuussuunnitelmaan. Pelastussuunnitelmaan kirjataan myös ajantasaiset yhteystiedot mm. kaupungin kriisiryhmään ja poliisiin. Tiedottamisesta ohjeistetaan Koulun turvakansiossa.

Koulukohtainen pelastussuunnitelma ja päiväkodeissa turvallisuussuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Jokainen koulu/oppilaitos nimeää henkilön, jonka vastuulle päivittäminen kuuluu. Raahen opetustoimen turvallisuusvastaava vastaa Koulujen kriisioppaan ja koulukuljetusoppaan päivittämisen organisoinnista ja erityisopetuksen koordinaattori vastaa Oppilashuollon toimintamallin päivittämisen organisoinnista muutostarpeiden ilmetessä.

Koulukohtainen osio:

Raahen lukion oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat lukuvuonna 2021-2022 rehtori Heikki Peltoniemi, tarvittaessa apulaisrehtori Jyrki Autio (opettajakunnan edustaja, vara pj.), koulukuraattori Noora Kopisto, terveydenhoitaja Marjut Paganus, koulupsykologi Kaisa Helama-Viinikangas, erityisopettaja Sanna Lehtoranta-Lumme ja opinto-ohjaaja Piia Honkakoski/Aila Raappana. Tarvittaessa kokouksiin voi osallistua oppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja sekä asiantuntijoita tarpeen mukaan.

Raahen lukiossa sovitaan syksyn alussa opiskeluhuoltoryhmän kokoontumisten päivämäärät, jotka laitetaan Wilmaan nähtäville. Jokaiselle ryhmänohjaajalle varataan aika oman ryhmänsä tilanteen käsittelemiseksi. Näissä yleisen tason oppilashuoltoryhmän kokoontumisissa ryhmänohjaaja kertoo yleisellä tasolla ryhmänsä tilanteesta ja mahdollisista haasteista. Samalla hänelle tarjoutuu mahdollisuus konsultaatioon, mikäli kokee sen tarpeelliseksi. Näissä kokouksissa ei käsitellä yksittäisiä oppilaita koskevia asioita. Näiden lisäksi oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa.

Tutorit ja oppilaskunnan hallituksen jäsenet järjestävät oppilaille erilaisia tapahtumia kuten Nahkapäivä ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille, penkkarit valmistuville sekä pikkujoulut. Raahen lukiossa järjestetään syksyn ja kevään ylioppilasjuhlien lisäksi sekä joulu- että kevätjuhlat. Juhlat tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden esiintyä ja näyttää omia taitojaan. Tapahtuma-työryhmä osallistuu juhlien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä opiskelijoiden kanssa. Raahen lukiolla toimii tyhy-työryhmä, jonka tehtävänä on järjestää koulun henkilökunnalle virkistystoimintaa esimerkiksi erilaisia retkiä ja tapahtumia.

Jokavuotisten juhlien ja tapahtumien lisäksi lukiolla käy vieraita eri teemoihin liittyen kuten esimerkiksi päättäjiä, lukiolaisten liiton edustajia ja korkeakouluopiskelijoita. Yhteisöllisyyttä ja jaksamista tuetaan myös siten, että oppilaille tarjotaan mm. erilaisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia. Oppilaskunnalla ja opiskelijoilla on käytössä oma vapaa-ajan tila, johon voidaan hankkia tarvittaessa materiaalia ja välineitä kouluviihtyvyyden parantamiseksi.

Raahen lukion suojeluorganisaatioon on nimetty henkilöt vastaamaan kukin omista tehtävistään. Raahen lukion turvallisuusjohtajaksi on nimitetty apulaisrehtori Jyrki Autio. Hän suunnittelee ja arvioi vuosittaiset pelastusharjoitukset yhdessä palo- ja pelastuslaitoksen henkilökunnan kanssa sekä päivittää Raahen lukion pelastussuunnitelman. Pelastussuunnitelma löytyy jokaisesta luokasta. Hätäreitit on merkitty lukiorakennukseen ja poistumisreitit pidetään avoinna. Jokaisesta kerroksesta löytyy vaahtosammuttimia sekä paloletkuja. Mopojen ja polkupyörien sijoittelussa on huomioitu palo- ja pelastuslaitoksen kulkuneuvojen pääsy lukiolle. Terveydenhoitajan ja koulukuraattorin työtilasta on kaksi poistumisreittiä. Raahen lukion tiloissa on valvontakameroita. Turvallisuusjohtaja ja rehtori tekevät yhteistyötä poliisin kanssa. Huumekoira voi vierailla koululla tarvittaessa

Raahen lukio on opiskeluympäristönä esteetön. Rakennuksesta löytyy luiska pyörätuoleja varten sekä hissi eri kerroksiin siirtymistä varten. Tapaturmia pyritään ehkäisemään noudattamalla järjestyssääntöjä ja harjoittelemalla toimintaa vaaratilanteissa. Mopot, autot ja pyörät laitetaan niille kuuluville paikoille. Osa opetushenkilöstöstä on käynyt päivittämässä ensiaputaitonsa ensiapu 1 kurssilla. Lisäksi ryhmänohjaajia ja opettajia tiedotetaan uusien opiskelijoiden mahdollisista sairauksista, jotka saattavat vaatia toimenpiteitä lukio-opiskelun aikana. Ensiapua tarvitsevan oppilaan huoltajiin ollaan välittömästi yhteydessä ja huolehditaan oppilaan jatkohoitoon pääsy tilanteen vaatimalla tavalla.

Oppilaskunnan hallituksen edustajat voivat osallistua opettajainkokouksiin sovitusti. Lisäksi oppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja voi osallistua oppilaitoskohtaisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin oppilaskunnan edustajana. Oppilaskunnan hallituksen jäsenet edustavat koko lukion oppilaskuntaa ja opiskelijat voivat tehdä heidän kauttaan esityksiä joko koulun käytänteisiin, hankintoihin tai muuhun liittyen. Tutor-kurssille osallistuvat opiskelijat järjestävät oppilaille erilaista toimintaa, toimivat ensimmäisen opintovuoden opiskelijoiden apuna lukion aloitusvaiheessa sekä tekevät yhteistyötä opinto-ohjaajien kanssa lukion markkinoinnissa. Sisäisillä arviointikyselyillä kartoitetaan opiskelijoiden mielipiteitä ja toiveita opintoihin, opetukseen ja koulun käytänteisiin liittyen.

Raahen lukiolla toimii vanhempainyhdistys Vantti ry, jonka hallituksen jäsenet kokoontuvat tarvittaessa. Rehtori osallistuu vanhempainyhdistyksen kokouksiin koulun edustajana. Vanhempainyhdistyksen hallitus toimii yhdistävänä ja opintoja edistävänä tekijänä oppilaiden, kotien ja koulun välillä. Hallitus käsittelee toimintaohjelmansa mukaisia ja muita ajankohtaisia asioita. Opiskelijoiden vanhemmat voivat ottaa yhteyttä hallitukseen ja ehdottaa käsiteltäviä asioita tai ilmaista huolen tai tyytyväisyyden aiheitaan. Toiminnan on tarkoitus olla avointa ja tasapuolista, mutta tarvittaessa anonyymiys suojataan esimerkiksi kyselyiden yhteydessä, niin että kaikki voivat vapaasti esittää mielipiteitä ja kehitysehdotuksia.

Uusi opiskelija täyttää ohjaustietolomakkeen ottaessaan opiskelupaikan vastaan. Siinä kysytään huoltajien toivetta saada keskustella ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan, koulukuraattorin, erityisopettajan tai terveydenhoitajan kanssa. Mikäli toive on esitetty, ko. henkilö ottaa huoltajiin yhteyttä opintojen alettua. Wilmaan laitetaan erilaisia tiedotteita myös huoltajille nähtäväksi.

Perusasteen oppilaanohjaaja, koulukuraattori ja/tai erityisopettaja siirtävät lukion opinto-ohjaajille ja erityisopettajalle koulunkäynnin järjestämiseksi välttämättömän tiedon erikseen järjestettynä nivelvaihepäivänä alkusyksystä. Lukion opinto-ohjaajat ja/tai erityisopettaja välittävät tässä saamansa tiedon tarvittaessa ryhmänohjaajille. Ryhmänohjaaja tiedottaa tarvittaessa opiskelijaa opettavia muita opettajia.

Ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille ja heidän huoltajilleen järjestetään lukuvuoden alussa vanhempainilta, jossa vanhemmat tapaavat rehtorin ja opinto-ohjaajien lisäksi ryhmänohjaajat sekä erityisopettajan. Salissa pidettävän yhteisen osuuden jälkeen siirrytään ryhmänohjaajien johdolla luokkiin, joissa jokaisella on mahdollisuus esittää ryhmänohjaajalle kysymyksiä tai sopia henkilökohtaisesta keskustelusta. Henkilökohtaisen tapaamisen toivotaan madaltavan yhteydenottokynnystä jatkossa. Ryhmänohjaajat ovat ensisijaisia yhteydenpitäjiä huoltajiin. He viestivät huoltajien kanssa pääsääntöisesti Wilman avulla tai puhelimitse. Toinen vanhempainilta järjestetään tarpeen mukaan kevätlukukaudella. Teema voi vaihdella vuosittain.

Mikäli opiskelija keskeyttää lukio-opinnot eikä hänellä ole tiedossa toista opiskelupaikkaa, lukio ilmoittaa opiskelijasta asuinpaikkakunnalle sovittujen käytänteiden mukaisesti. Ilmoituksen tekee koulukuraattori.

Mikäli nuorisotoimella on nimetty nuorisotiedottaja, jonka vastuulla on kansainvälisyyteen liittyvät asiat, hänen kanssaan voidaan tehdä yhteistyötä kansainvälisiin asioihin liittyen.

Terveydenhoitaja ja koulukuraattori käyvät jokaisen aloittavan ryhmän ryhmänohjaustuokiossa esittäytymässä syyslukukauden aikana. Kouluterveyskyselyn tulokset käydään opiskelijoiden kanssa läpi ryhmänohjaustuokiossa. Keskeisimmistä tuloksista tiedotetaan huoltajia.

Koulukuraattori ja terveydenhoitaja tekevät yhteistyötä lastensuojelun työntekijöiden kanssa palavereiden ja yhteisten tapaamisten muodossa. He voivat myös konsultoida lastensuojelua tarvittaessa. Lastensuojeluilmoitus tehdään tapauksissa, joissa koulukuraattori tai terveydenhoitaja arvioivat alaikäisen opiskelijan oman tai toisten terveyden vaarantuvan vakavasti. Lastensuojeluilmoitus tehdään myös tilanteissa, joissa opiskelija ei ole sitoutunut yksilötason oppilashuoltopalveluiden vastaanottamiseen ja koulukuraattori tai terveydenhoitaja arvioivat opiskelijan olevan kykenemätön päättämään asiasta itse.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia oppilashuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §) Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

Koulukuraattori

Koulukuraattoritoiminta on oppilaan tukemista ja yhteistyötä huoltajien, opettajien ja oppilaan muun sosiaalisen verkoston kanssa. Työn tavoitteena on tukea opintojen suorittamista, oppilaan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja myönteistä kokonaiskehitystä. Työhön kuuluu selvittää oppilaiden kasvun ja kehityksen esteitä sekä ehkäistä sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmatilanteita. Kuraattori tukee oppilasta oppimiseen liittyvissä pulmissa ja osallistuu tarvittaessa erityistä tukea vaativien oppilaiden henkilökohtaisten opetusjärjestelyjen suunnitteluun ja seurantaan. Koulukuraattorin työhön kuuluvat runsaiden poissaolojen selvittely, käytös- ja tunne-elämän häiriöt, nuoruuden kasvukivut, suorituspaineet sekä opiskelijoiden perheeseen liittyvien ongelmien selvittely. Koulukuraattori kirjoittaa tarvittaessa sosiaalisia selvityksiä esim. perusteluksi erityiseen tukeen siirtämiselle tai liitteeksi oppilaan muihin asiakirjoihin. Koulukuraattori on opiskelijahuoltoryhmän jäsen ja osallistuu oppilaitoksen/koulun vuotuisen toiminnan suunnitteluun.

Koulukuraattori osallistuu koulujen opiskeluhuoltoon, käy yksilöllisiä ja ryhmäkeskusteluja, selvittää opiskelijan tarvitsemia yksilöllisten opetusjärjestelyjen mahdollisuuksia ja luo tarpeen vaatiessa oppilaan tueksi sosiaalisia verkostoja. Tarvittaessa kuraattori ohjaa oppilaan jatkohoitoon tai muiden tukitoimien piiriin. Kuraattori huolehtii myös ongelmatilanteissa nuorten oikeusturvasta lukiossa. Kuraattori voi auttaa oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa.

Koulukuraattori on huoltajien ja henkilökunnan apuna kasvatustyössä:

- koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämisessä
- tukemassa opettajia vaikeiden tilanteiden selvittämisessä ja ratkaisemisessa
- sosiaalisten taitojen ja ongelmaratkaisutaitojen opettamisessa ja ohjauksessa

Vastaava koulukuraattorin palveluita on saatavana kaikille oppilaitoksille ja päiväkodeille. Vastaavan kuraattorin työtehtäviin kuuluu mm. toimia tarvittaessa työparina koulukuraattorille, koulupsykologille tai kouluterveydenhoitajalle, tarjota konsultointiapua lastensuojelullisissa asioissa ja häneen voi olla yhteydessä kuraattorin apua vaativissa kiireellisissä asioissa oman yksikön koulukuraattorin ollessa poissa töistä.

Koulupsykologi

Koulupsykologin työn tavoitteena on edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia, vahvistaa nuorten psyykkistä hyvinvointia ja tarjota heille apua opiskeluun. Työ lukioissa on myös ennaltaehkäisevää työtä mm. opinto-ohjauksen tunneilla vierailleminen. Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaiden kokonaisvaltainen tukeminen, itsetuntoon, motivaatioon, psyykkisiin vaikeuksiin ja sosiaaliseen selviytymiseen vaikuttaminen. Psykologin työhön kuuluvat myös oppilaiden oppimisvaikeuksien tutkiminen ja tukitoimien suunnittelu, sekä oppilaiden mielenterveysongelmien arviointi, hoito sekä tarvittaessa jatkohoitoon ohjaaminen. Hoitotyössä painottuvat erityisesti opiskeluun liittyvät ongelmat. Työtä tehdään yhteistyössä opiskelijan, hänen vanhempiensa, opettajiensa sekä tarvittaessa myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskelijat ohjautuvat koulupsykologin vastaanotolle pääsääntöisesti kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin tai erityisopettajan kautta.

Koulupsykologin työhön kuuluu opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön konsultointi. Opiskeluhuoltoryhmien toimintaan koulupsykologi osallistuu tarvittaessa.

Psykologi on tarvittaessa mukana opetusta ja opiskelijahuoltoa koskevassa suunnittelutyössä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Oppilaiden ja opiskelijoiden terveydenhuollosta vastaa Raahen Seudun hyvinvointikuntayhtymä (www.ras.fi Kouluterveydenhuollon toimintasuunnitelma). Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on osa opiskelijahuoltoa, jolla tarkoitetaan opiskelijan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Koululaisen hyvinvointia ja terveyttä seurataan yksilöllisten terveystarkastusten ja -suunnitelman avulla. Kouluterveydenhoitaja tapaa lapsen ja huoltajan ennen koulun aloittamista lapsen 6-vuotistarkastuksessa. Peruskoululaiselle tehdään vuosittain terveystarkastus. Tarkastuksista kolme toteutetaan laajana tarkastuksena (1.luokalla, 5.luokalla ja 8.-9.-luokalla). Terveydenhoitajan vastaanotolle on mahdollisuus päästä tarvittaessa ilman ajanvarausta.

Kouluterveydenhuollon yhteistyötahoja, joihin oppilas tai perhe voidaan ohjata, ovat koulupsykologi, koulukuraattori, perheneuvola, toimintaterapia, fysioterapia, puheterapia ja ravitsemussuunnittelija. Oppilaalle järjestetään tarvittaessa erikoislääkärin tutkimuksena silmä- ja korvalääkärin tutkimus, psykiatrin ja psykologin tutkimukset. Koululääkäri voi tehdä lähetteen myös muihin erikoissairaanhoidon tutkimuksiin.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjaus auttaa oppilasta suunnittelemaan omaa opiskeluohjelmaansa, tukee häntä opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja. Opinto-ohjauksen tuntien lisäksi opiskelija voi osallistua pienryhmänohjaukseen ja saa henkilökohtaista ohjausta opiskeluunsa ja elämäänsä liittyvissä asioissa. Ohjausta annetaan myös verkko-ohjauksena Wilman ja muiden ohjelmien välityksellä.

Opinto-ohjauksen kokonaisuudesta vastaa opinto-ohjaaja, mutta ohjaustyöhön osallistuvat aktiivisesti myös erityisopettajat, ryhmänohjaajat, luokanohjaajat ja opettajat. Ryhmänohjaaja/ luokanohjaaja tai opettaja on ”lähiohjaaja”, joka perehdyttää ryhmänsä koulun käytänteisiin, toimii tiedottajana, edistää luokkahengen syntymistä, seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja poissaoloja ja osallistuu koulun ja kodin yhteistyöhön. Aineenopettaja ohjaa ja seuraa oman aineensa opiskelua ja tekee yhteistyötä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Oppilashuollollisen asian käsittely

Yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollollista asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittely sekä ryhmän kokoonpano perustuvat oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.[1] Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[2]. Asiantuntijaryhmässä suunnitellaan ja sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan yksilöllisten tukitoimien järjestämisestä.

Menettelytavat yksilökohtaisen oppilashuollon etenemisessä:

1. Huoli herää (esim. Lapset puheeksi – keskustelun pohjalta).

2. Pieni huoli: huolta aiheuttavasta asiasta keskustellaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Tämän lisäksi on mahdollista konsultoida asiantuntijoita.

3. Suuri huoli: otetaan yhteys suoraan koulukuraattoriin, psykologiin tai terveydenhoitajaan mikäli mahdollista yhdessä oppilaan kanssa. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä. Alaikäisen huoltajalle ilmoitetaan asiasta, mikäli sille ei ole painavaa estettä.

4. Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevaan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja (terveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi). OHL 18§

5. Kohdan 3 yhteydessä sovitaan huoltajan/oppilaan kanssa, kootaanko asian selvittämiseksi koolle asiantuntijaryhmä (neuvonpito) vai jatkuuko asian selvittely suoraan oppilashuollon palveluiden kautta. Sovitaan kuka kutsuu asiantuntijaryhmän koolle ja ketä koolle kutsutaan. Huoltaja tai oppilas antaa suostumuksensa kirjallisena (lomake tai Wilma). Suostumuksessa tulee käydä ilmi käsiteltävä asia, ryhmän kokoonpano ja kokousaika. Jos tarvitaan apua opetustoimen ulkopuolisen tuen järjestämiseen, voidaan olla yhteydessä palveluohjaajiin (www.ras.fi) oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Mikäli huoltaja/oppilas kieltäytyy asian käsittelystä, otetaan tarvittaessa yhteyttä lastensuojeluun.

Menettelytavat yksilökohtaisen oppilashuollon etenemisessä päiväkodin esiopetuksessa:

1. Huoli herää.

2. Huolta aiheuttavasta asiasta keskustellaan lapsen ja huoltajan tai huoltajan kanssa esim. Lapset puheeksi – keskustelu. Jos huoli on suuri, se annetaan tiedoksi kuraattorille tai psykologille. Tämän lisäksi on mahdollista konsultoida asiantuntijoita.

3. Kohdan 2 yhteydessä sovitaan huoltajan kanssa, kootaanko asian selvittämiseksi koolle asiantuntijaryhmä (neuvonpito) vai jatkuuko asian selvittely suoraan oppilashuollon palveluiden kautta. Sovitaan kuka kutsuu asiantuntijaryhmän koolle ja ketä koolle kutsutaan. Jos tarvitaan apua opetustoimen ulkopuolisen tuen järjestämiseen, voidaan olla yhteydessä palveluohjaajiin (www.ras.fi).

4. Mikäli huoltaja kieltäytyy asian käsittelystä sovitaan oppilashuollon henkilöstön kanssa miten asiassa edetään ja otetaan tarvittaessa yhteyttä lastensuojeluun.

Mikäli joku muu kuin koulun tai opiskeluhuollon työntekijä (esim. valmentaja, nuorisotyöntekijä, terapeutti) on ammatillisessa tehtävässään saanut tietää oppilaan tuen tarpeesta, hän voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin.

Oppilas/opiskeluhuoltokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat: [3]

· yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,

· kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,

· kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,

· asian aihe ja vireille panija,

· oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,

· toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,

· tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä

· toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.[4]

Opiskeluhuoltokertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhuoltorekisteriin. Raahessa asiakirjat kootaan kansioon, jota säilytetään koulun kassakaapissa. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.[5]

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.[6]

Kasvatuskeskustelu

Perusopetuksessa opettaja tai rehtori pitää kasvatuskeskustelun oppilaalle aina ennen kurinpitorangaistuksen määräämistä. Kasvatuskeskustelusta tiedotetaan huoltajalle ja huoltajalle

tarjotaan mahdollisuus osallistua keskusteluun. Keskustelusta tehdään muistio. Muistiot käsitellään koulun oppilashuoltoryhmässä vähintään puolivuosittain ja yhteenveto (rangaistusten lukumäärä, syyt, määrätyt rangaistukset) niistä toimitetaan opetustoimenjohtajalle. Mikäli oppilaalla on ollut useita kurinpitorangaistuksia tai oppilaalta on evätty oikeus osallistua opetukseen, koulukuraattori kartoittaa oppilaan tilanteen ja tarvittaessa järjestää lisää tukitoimia. Raahen kaupungin kasvatuskeskusteluohjeistus löytyy osoitteesta: http://www.raahe.fi/opetuksen_ja_koulunkaynnin_tuki/oppilashhuolto

Oppilaiden terveyteen liittyvistä asioista sovittuja käytänteitä, joita toteutetaan kaikilla kouluilla

Raahen alueen esi- ja perusopetuksessa erityisruokavaliot kysytään huoltajilta lukuvuoden alkaessa syksyllä 1.luokan ja 7.luokan alkaessa. Erityisruokavaliot päivitetään vuosittain terveystarkastusten yhteydessä ja tarvittavat muutokset ilmoitetaan koulun keittiölle. Raahen lukioissa opiskelijat käyvät henkilökohtaisesti ilmoittamassa keittiölle erityisruokavalionsa. Ruokapalvelut voivat tarvittaessa pyytää erillisen todistuksen asiasta. Ryhmänohjaaja tiedottaa toimintatavasta oman ryhmänsä opiskelijoita lukuvuoden alkaessa.

Kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa tehdään oppilashuollollista yhteistyötä huoltajan tai oppilaan luvalla. Koulunkäynnin järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot on kuitenkin välitettävä koululle. Raahen kaupungissa on tehty Raahen kaupungin koulutoimen ja päiväkotien lääkehoitosuunnitelma, jonka ohjeiden mukaisesti järjestetään oppilaan lääkehoito esi- ja perusopetuksessa.

Mikäli oppilaalla on oppilashuollollista tuen tarvetta suunnitellaan tukitoimet yhteistyössä tarvittavien oppilashuollollisten palveluiden kanssa (koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja). Yhteistyötä tehdään tiiviisti perheneuvolan, terapeuttien, lastensuojelun, erikoissairaanhoidon, nuorisotoimen, poliisin yms. kanssa. Oppilashuollollinen yhteistyö korostuu joustavan perusopetuksen ryhmien, pienryhmien ja erityisluokkien toimintaa ja oppilaiden tukitoimia suunniteltaessa. Lisätietoa yhteistyötahojen toiminnasta löytyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta.

Oppilaiden sairaalajaksojen päätteeksi järjestetään koululla oppilashuollollinen palaveri, jossa suunnitellaan ja sovitaan paikalliset tukitoimet oppilaalle. Tukitoimet kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin ja/tai oppilashuoltokertomukseen. Mikäli palaverissa käsitellään muita kuin koulunkäynnin järjestämisen kannalta välttämättömiä tietoja, on asioiden käsittelyyn kysyttävä kirjallinen lupa huoltajalta tai opiskelijalta (OHL § 18).

Koulukohtainen osio:

Raahen lukiolla koulukuraattorin toimitilat sijaitsevat Merikadun koulun siivessä. Koulukuraattori on paikalla sopimuksen mukaan. Kuraattoriin saa yhteyden joko Wilman kautta, puhelimitse tai henkilökohtaisesti käymällä. Kaikki tapaamiset sovitaan ajanvarauksella.

Raahen lukion terveydenhoitajan toimitilat sijaitsevat myös Merikadun koulun siivessä. Terveydenhoitaja on paikalla päivittäin syksyllä ilmoitettuina aikoina. Ajan voi varata joko Wilman kautta, puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Raahen lukion koulupsykologin toimitilat sijaitsevat lukiorakennuksessa. Koulupsykologille ohjaudutaan pääsääntöisesti kuraattorin, erityisopettajan tai terveydenhoitajan kautta. Yhteyttä voi ottaa joko Wilman kautta tai puhelimitse. Lääkityksen järjestämisestä on terveydenhuollon ja opetustoimen toimesta päivitetty lääkehoitosuunnitelma.

Yhteistyötä tehdään palo- ja pelastuslaitoksen sekä poliisin kanssa turvallisuuteen, vaaratilanteiden harjoitteluun sekä huumeiden vastaiseen työhön liittyen. Terveydenhoitaja ohjaa tarvittaessa opiskelijan koululääkärin tai terveyskeskuslääkärin kautta erikoissairaanhoidon piiriin. Kuraattori ja terveydenhoitaja tekevät yhteistyötä sosiaalitoimen ja perheneuvolan kanssa yksilökohtaiseen oppilashuoltoon liittyvissä asioissa. Opintonsa keskeyttävästä opiskelijasta, jolla ei ole uutta opiskelupaikkaa, tehdään ilmoitus oppivelvollisen asuinkunnalle.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaita ja huoltajia tiedotetaan yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä Wilmassa olevalla tai kotiin jaettavalla tiedotteella. Lisäksi asiasta tiedotetaan vanhempainilloissa ja lukuvuositiedotteessa. Henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa antaa koulun henkilökunta.

Oppilaan asiaa käsiteltäessä oppilasta osallistetaan esim. ottamalla hänet mukaan asiantuntijaryhmän kokoukseen tai kuulemalla häntä muutoin. Oppilaan toiveet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioiden asian laatu ja oppilaan ikä.

Koulukuraattori, koulupsykologi tai kouluterveydenhoitaja arvioi tarvittaessa terveydenhuoltolain ja lastensuojelulain perusteella, onko oppilaalla edellytyksiä arvioida oman asiansa käsittelyyn liittyviä asioita. Näitä ovat asiantuntijaryhmän kokoukseen osallistujat, salassa pidettävien tietojen luovuttaminen huoltajalle tai huoltajan osallistuminen oppilashuoltoasian käsittelyyn.

Koulukohtainen osio:

Oppilaskunnan hallituksen jäseniä ja Raahen lukion vanhempainyhdistys Vantti ry:tä kuullaan opiskeluhuoltoa suunniteltaessa ja arvioitaessa. Oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajalla on mahdollisuus osallistua oppilaitoskohtaisiin oppilashuoltoryhmän kokouksiin. Yksittäistä oppilasta koskevissa asioissa oppilasta kuullaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan. Opiskelijan kanssa keskustellaan aina ensin häntä koskevassa asiassa.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §)

Kouluilla toteutetaan oppilashuoltoa tässä suunnitelmassa esitetyllä tavalla. Suunnitelmassa on kuvattu kaupungin yhteiset käytänteet, joita noudatetaan kaikilla kouluilla ja lukiolla samalla tavoin. Lisäksi suunnitelmassa on koulukohtaiset osiot, jotka jokaisen koulun opiskeluhuoltoryhmä täydentää lukuvuoden alussa. Vuoden kuluttua Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisestä (neljän vuoden välein) koulukohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat toimitetaan opiskeluhuollon ohjausryhmälle nähtäviksi. Koulun rehtori/koulunjohtaja vastaa siitä, että opiskeluhuoltosuunnitelman koulukohtainen osio on jatkuvasti ajantasainen.

Jokaisen lukuvuoden lopussa koulun opiskeluhuoltoryhmä arvioi koulun opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista, resurssien riittävyyttä, opiskeluhuollon toiminnan vaikuttavuutta ja kehittämiskohteita itsearviointilomakkeella. Lomake toimitetaan opiskeluhuollon ohjausryhmälle nähtäväksi. Aihetta on hyvä käsitellä myös vanhempainilloissa ja tiedotteissa. Opiskeluhuollon ohjausryhmä käsittelee itsearvioinnit ja arvioi niiden pohjalta opiskeluhuollon palveluiden riittävyyttä ja opiskeluhuollon toiminnan toteutumista. Ohjausryhmä toimittaa tiedon opetus- sosiaali- ja terveystoimen johtajille. Ohjausryhmä laatii koulujen muistioista yhteenvedon, joka on esillä Raahen kaupungin nettisivuilla. Tulokset huomioidaan myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisessä.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

[3] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

[4] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

[5] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

[6] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

8.8. Raahen lukion kansainvälisyyssuunnitelma 2021

Raahen lukion kansainvälisyyssuunnitelma

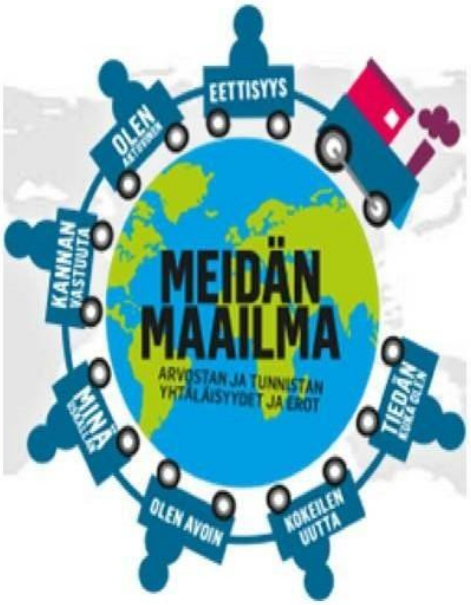

Meidän maailma

Kansainvälisyyssuunnitelma pohjautuu

- **Lukion opetussuunnitelman perusteisiin (https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf)**

- Raahen opetustoimen kv-strategiaan (http://www.raahe.fi/instancedata/prime product julkaisu/testi/embeds/testiwwwstructure/19268 Kansainvalisyysstrategia2015.pdf)

- Raahen lukion opetussuunnitelmaan (https://virkailija.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-app/uusi/#/fi/opetussuunnitelmat/11492780/yleisnakyma)

- Raahen lukio KV-kyselyyn / kevät 2014 / oppilaat, vanhemmat, henkilökunta (http:/ / www.peda.net/ vera ja/ raahe/lukio)

KV-kysely tuloksia: opiskelijat, vanhemmat, henkilökunta

KV-pyramidin tärkeimmät tasot:

o **opiskelijat ja vanhemmat:**

Taso 1 = KANSAINVÄLISYYS ASENTEINA, USKALLUKSENA JA YMMÄRRYKSENÄ

Taso 4 = LIIKKUVUUS

o **henkilökunta:**

Taso 1 = KANSAINVÄLISYYS ASENTEINA, USKALLUKSENA JA YMMÄRRYKSENÄ

Taso 2 = KOTIKANSAINVÄLISYYS

Kansainvälisyyden tasot

KV-suunnitelman toteuttaminen ja päivittäminen

- KV toteutetaan eri oppiaineiden kursseilla, myös ainerajat ylittäen esim. oppimisprojekteissa (tutkiva, ongelmalähtöinen, ilmiöpohjainen oppiminen ja opettaminen)
- opettajille ja oppilaskunnalle tarjotaan kv-koulutusta
- lukiolla on oma KV-työryhmä, joka huolehtii KV-suunnitelman toteutuksesta ja arvioinnista/ päivityksestä kolmen vuoden välein

KV-suunnitelman arvopohja

- suvaitsevaisuus
- kulttuurien monimuotoisuuden arvostus
- ihmisoikeudet
- kestävä kehitys
- globaalitietous, globaali vastuu
- kehitysyhteistyö
- tasa-arvo: kaikilla oppilailla oikeus nauttia kv:stä
- kulttuurienvälinen ymmärrys
- glokaalikasvatus

KV-suunnitelman tavoitteina

- saada koululle jäsenneltyä, monipuolista ja laadukasta kv-toimintaa, joka on luonteva osa lukion arkea ja jossa mahdollisimman moni on mukana
- toteuttaa monipuolisesti kv-tasoja huomioiden KV-kyselyn tulokset
- lisätä kieli- ja kulttuuritietoisuutta sekä kansalaisvaikuttamista
- lisätä oppilaiden aktiivisuutta kv-toiminnan toteuttamisessa
- edistää oppilaiden jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia
- ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, ympäröivä yhteisö
- edistää kiinnostusta kansainväliseen yhteistyöhön
- hyödyntää TVT:tä kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- lisätä kv-valmiuksia, harjoitella verkostoitumista, antaa opiskelijoille mahdollisuus edustaa maataan ja kulttuuriaan
- tukea opiskelijoiden kulttuuri-identiteetin rakentumista ja osallisuutta globaalistuvassa maailmassa, kasvattaa globaalikansalaisia
- saada aikaan pysyvä kv-myönteinen muutos koulun toimintakulttuurissa
- huomioida koulun kulttuurinen moninaisuus

KV-suunnitelman konkreettiset toimet

Tasojen toteuttaminen ...

Kansainvälisyyden tasot

Taso 1 = kansainvälisyys asenteina, uskalluksena ja ymmäryksenä

kv-kyselyssä tärkeimmiksi koetut/ oppilaat, vanhemmat, henkilökunta

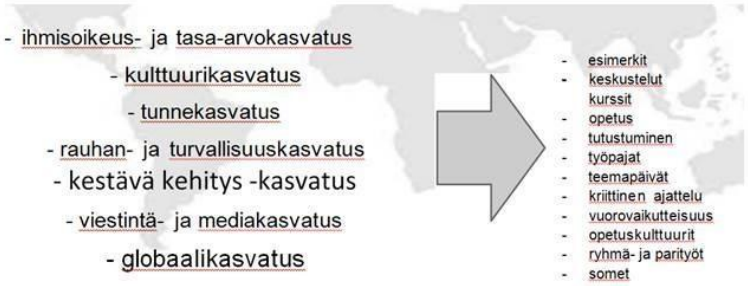

Taso 1

Tason 1 mahdolliset käytännön toimet Raahen lukiossa

- keskustellaan, rohkaistaan kriittiseen ajatteluun, tuodaan esille käytännön konkreettisia esimerkkejä, tutustutaan kansainvälisiin lähteisiin

- eri oppiaineissa hyödynnetään jo valmiita materiaaleja

- Maailmankansalaisen kypsyyskoe

- Kypsyyskoediplomi

http://www.ykliitto.fi/koulutus-ja-oppimateriaalit/maailmankansalaisen- kypsyyskoe

- - YK-liiton teemapaketit ja kouluvierailut

- 2014-2015 -teema: YK ja maailman tila

- http://www.ykliitto.fi/koulutus-ja-oppimateriaalit/kouluvierailut

- www.globaalikasvatus.fi

Taso 2 = Kotikansainvälisyys

kv-kyselyssä tärkeimmiksi koetut/ oppilaat, vanhemmat, henkilökunta

Taso 2

Tason 2 mahdolliset käytännön toimet Raahen lukiossa

YSTÄVYYSKOULUTOIMINTA: virtuaalinen kanssakäyminen, sosiaalinen media, skype, e-Twinning, vierailut, kirjeet, sähköpostit, videokeskustelut,projektityöt netin kautta, chattailu

VAIHTO-OPPILAAT: vaihtariohjelmista informointi (opo), vaihtareita oppitunneille (ryhmätöitä, keskusteluja) eri kulttuureja käsittelevät ELOKUVAT ja LUENNOT

KV-TEEMAPÄIVÄT/-TAPAHTUMAT/-TYÖPAJAT(Eurooppaviikko, Euroopan kielten viikko) /-KAHVILA/-TUNNIT/ AAMUNAVAUKSET (aiheina mm. YK, Unicef, Punainen Risti, vaihtareiden kokemukset)

ULKOMAALAISTEN (esim. vaihto-opiskelijat ja vaihto-opettajat), MAAHANMUUTTAJIEN ja PAKOLAISKESKUSTEN EDUSTAJIEN VIERAILUT: esityksiä, keskusteluja, pohdintoja, konkreettisia kohtaamisia, vuorovaikutusta KUMMILAPSI/KUMMIKOULU (oppilaskunta)

ALUMNIT (opo) JA OPPILAIDEN VANHEMMAT: KV-kokemuksia maailmalta ja työelämässä toteutetaan ERI OPPIAINEISSA, käytetään VIERAITA KIELIÄ yhteydenpidossa toisen maan oppilaisiin

http://viehko.wordpress.com/viehkon-tyokalupakit/kotikansainvalisyys

www.edu.fi/eTwinning

www.erasmuskouluissa.fi

www.maailmankoulu.fi

http://kielitivoli.hameenlinna.fi/Kieli/Osasena maailmassa.html

Taso 3 = Kansallinen ja seudullinen kansainvälisyys

kv-kyselyssä tärkeimmiksi koetut/ oppilaat, vanhemmat, henkilökunta

Tason 3 mahdolliset käytännön toimet Raahen lukiossa

- vierailuja kansainvälisiin yrityksiin, lähetystöihin, kulttuurikeskuksiin ja korkeakouluihin

- http://svenskanu.fi/suomeksi/ http://www.goethe.de/ins/fi/fi/hel.htm1

- videoneuvotteluja/Skype-yhteyksiä kansainvälisiin kouluihin

- IB-lukiot http://www.ibo.org/ http://kieltenopet.wordpress.com/tag/kiekura/ http://www.venajaseura.com/

- ulkomaisten opettajien ja opiskelijoiden sekä ulkomailla työskentelevien/työskennelleiden ihmisten vierailuja

- yhteyksiä ulkomaisiin kouluihin esim. videoneuvotteluin/Skypen avulla

- yhteistyö Raahessa:

- nuorisotoimi: http://www.raahe.fi/nuoriso/kansainvalinen ja monikulttuurinen nuorisotyo

- seurakunta: http://www.raahenseurakunta.fi/toiminta/lahetystyo/

- monikulttuurinen yhdistys Toivo: http://www.raahe.fi/kulttuuriyhdistykset

- paikalliset yritykset http://www.raahenseudunyrityspalvelut.fi

- yhteistyö ruotsinkielisten koulujen, ystävyysseurojen ja -kaupunkien välillä

- Svenska Privatskolan i Uleåborg http://www.spsu.fi/

Taso 4 = Liikkuvuus

kv-kyselyssä tärkeimmiksi koetut/ oppilaat, vanhemmat, henkilökunta

Taso 4

Tason 4 mahdolliset käytännön toimet Raahen lukiossa

- hankkeet ja yhteistyökumppanit:

- **Erasmus+** http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/yleissivistavalle koulutukselle http://cimo.fi/ohjelmat

- **Kielikuu** http://www.kielikurssit.fi/

-Euroscola-päivä http://www.europarl.fi/tapahtumat/nuoret/euroscola.html

- Juvenes Translatores -käännöskilpailu http://ec.europa.eu/translatores/index fi.htm

-ystävyyskoulutoiminta: HEIDTECH, Technische Schule Heidenheim http://www.heid-tech.de/

-ystävyyskaupunkitoiminta: http://www.raahe.fi/ystavyyskaupungit

- Raahen Nuorisokuoron kv-konserttimatkat ja vastavierailut

- ulkomailla ollessa yhteydet somen kautta koululle

- yhteisölliset matkaesittelyt/raportit kokemuksista kaikille

Tutustu/ Kirjallisuus

-OPH. Kansainvälisen toiminnan laatusuositus, Yleissivistävä koulutus.

http://www.oph.fi/download/138012 kansainvalisen toiminnan laatusuositus.pdf

-Jääskeläinen, L. (2011) Mitä maailmankansalaisen kompetenssit voisivat olla. Teoksessa Jääskeläinen, L., Repo, T. (toim.) Koulu kohtaa maail man. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee? Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2011:16.

http://polkka.info/uploads/Kompetenssit.pdf

Logo: Raahen lukion ku2-kurssi, Sampo ja Riku

Tutustu/ Videot

-Video: Opetusneuvos Liisa Jääskeläinen, OPH - Globaalikasvatus (5.58 min.)

-Video: Johanna Sitomaniemi-San, Oulun yliopisto - Globalisaatio, kulttuuri ja oppiminen (52.33 min.)

http://polkka.info/kasitteet.html

-Video: Aineenopettajakoulutuksen johtaja, maantieteen ja ympäristökasvatuksen dosentti Hannele Cantell Helsingin yliopisto - Ilmiökeskeinen opetus (11.24 min.)

https://tampere.adobeconnect.com/ a835102497 /pltm439uc4e/?launcher=false&fcsContent=true&pbMode=normal

-Video: Yhteistyössä CIMO ja Opetushallitus, käsikirjoitus KTT Lauri Tuomi - Ohjeita koulujen suunnitelmalliseen kansainvälistymiseen (5.17 min.)

https://www.youtube.com/watch?v=7mbm3rG6 WY&feature=youtu.be

8.9. Raahen lukion tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Raahen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2017-2021

Raahen lukio

Raahen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Johdanto

Raahen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu yhteistyössä henkilökunnan ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Suunnitelma sisällytetään liitteeksi 1.8.2021 voimaan tullutta uutta lukiomme opetussuunnitelmaa. Lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma täydentää Raahen kaupungin vastaavaa suunnitelmaa.

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986) velvoittaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sisältävän selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja tuloksista. Laki edellyttää kiinnittämään erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Raahen lukiossa suunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan, tämä suunnitelma on voimassa 2017-2021

Lainsäädäntö

Suomessa tuli voimaan ***laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta*** vuoden 1987 alussa. Lain tarkoitus on naisten ja miesten välisen tasa-arvon parantaminen, sukupuoleen perustuvan syrjinnän estäminen ja naisten aseman parantaminen erityisesti työelämässä. Laki edellyttää, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen.

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolaki edellyttää, että vähintään kerran kolmessa vuodessa laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Tasa-arvosuunnitelmaan kirjattavia toimenpiteitä voidaan päivittää esimerkiksi vuoden välein.

Yhdenvertaisuuslaki tuli Suomessa voimaan 1.1.2015. Lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Lain mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteissä otetaan huomioon oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet. Toimenpiteiden tulee olla tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Raahen lukion arvoperusta

Raahen lukion arvoperusta nojautuu lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf9), jonka mukaan ” Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin.

Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä. Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia."

Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Raahen lukion arvoperusta syntyy opiskelijoiden, henkilökunnan ja vanhempien vuorovaikutuksesta. Koulun toiminta perustuu rehellisyyteen, tasa-arvoisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Opiskelijat ja henkilökunta kantavat yhteisvastuuta ja tukevat terveen itsetunnon, suvaitsevaisuuden ja hyvinvoinnin kehittymistä. Opiskelijaa kannustetaan terveeseen kriittisyyteen ja yksilölliseen ajatteluun mutta myös keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Opetuksessa vahvistetaan ympäristön arvostamista ja käsitellään paikallista ja kansainvälistä kulttuuriperintöä. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa.

Kartoitus Raahen lukion opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus tilanteesta

Opiskelijamäärä ja kysely

Raahen lukion opiskelijamäärä lukuvuonna 2016 - 2017 oli 374 opiskelijaa (mukana kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat). Marraskuussa 2016 opiskelijat vastasivat kyselyyn (liite 1, kuvat 1-26), jossa kartoitettiin tasa-arvo ja yhdenvertaisuustilanne. Kysely lähetettiin 341 lukiolaiselle. Vastauksia saatiin kaikkiaan 85 eli noin 25% vastasi kyselyyn, Koska vastausprosentti jäi alle viidenkymmenen voidaan tuloksia pitää suuntaa antavina. Vastaajista 64,7% oli naisia, 30,6% miehiä ja 4,7%:lla sukupuoli ei ollut selvästi määriteltävissä. Innokkaimmin vastasivat 1. vuoden opiskelijat (42,4%), toiseksi eniten vastauksia saatiin 3. vuoden opiskelijoilta (31,8%) ja kolmanneksi eniten vastasivat 2. vuoden opiskelijat (25,9%). 4 vuoden opiskelijat jättivät vastaamatta kyselyyn.

Myös Raahen lukion henkilökunta vastasi kyselyyn (liite 2, kuvat 1-28), jossa kartoitettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus tilanne. Kysely lähetettiin 52 henkilölle joulukuussa 2016. Vastauksia saatiin 16 vastausprosentin ollessa noin 30%. Yli puolet vastaajista oli naisia, miehiä runsas kolmannes ja lopuilla sukupuoli ei ollut yksiselitteisesti määriteltävissä.

Kyselystä nousseet keskeiset tulokset

Tasa-arvolaki edellyttää kiinnittämään erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa. Laki edellyttää ryhtymään toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Edellä mainittujen asioiden osalta tilanne näyttää olevan hyvällä tolalla Raahen lukiossa (liitteet 1 ja 2). Opiskelijoista 90 % ja henkilökunnasta 93 % on sitä mieltä, että tasa-arvo toteutuu lukiomme opiskelijavalinnoissa erittäin hyvin tai hyvin (liitteet 1 ja 2). 76 % opiskelijoista arvioi opetuksen järjestämisen toteutuvan erittäin hyvin tai hyvin. Tätä mieltä on 80 % henkilökunnasta. Mielipiteet opintosuoritusten arvioinnista poikkeavat opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä selvästi: opiskelijoista 80 % arvioi sen onnistuneen erittäin hyvin tai hyvin ja henkilökunnasta puolestaan 93 % (liitteet 1 ja 2). Opintosuoristusten arviointiin on syytä kiinnittää jatkossa huomiota samoin kuin erilaisiin oppimistapoihin. 60 % opiskelijoista on täysin tai osin samaa mieltä siitä, että erilaiset oppimistavat otetaan huomioon. Henkilökunnasta puolestaan samalla lailla arvioi 93 %. Näkemysero on tässäkin suuri henkilökunnan ja opiskelijoiden kesken. Sen sijaan opiskelijoista 90 % on sitä

mieltä, että opintojen ohjauksessa yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat erittäin hyvin tai hyvin. Henkilökunnasta puolestaan 86 % kokee opintojen ohjuksen toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin.

Häirintään ja syrjintään liittyvät havainnot ja kokemukset ovat vähäisiä: kaksi opiskelijaa ja yksi henkilökuntaan kuuluva on kokenut syrjintää. Toisaalta tulokset opiskelijoiden osalta ovat ristiriitaisia: vaikka kaksi opiskelijaa on kokenut syrjintää, 22 opiskelijaa koki, että heitä on syrjinyt opiskelukaveri, opettaja tai muu henkilö. Epäasiallista kohtelua on koettu erittäin vähän tai ei ollenkaan. Eri sukupuolta olevien kohtelussa oppilaitoksessamme on jonkin verran eroja opiskelijoiden ja henkilökunnan kesken: noin 80 % opiskelijoista arvioi tyttöjä ja poikia kohdetavan samalla lailla ja henkilökunnasta tällä kannalla on noin 87 %.

Toimenpiteet opiskelijoiden ja henkilökunnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä häirinnän ehkäisemiseksi

Aiheet	Tavoitteet	Toimen-piteet	Vastuu-henkilöt	Aika-taulu	Seuranta ja arviointi
Opintosuoritusten arviointi	Kannustetaan opiskelijaa omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapoj valintaan. Annetaan opiskelijalle ja opiskelijan huoltajalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksis lukion aikana ja sen päättyessä. Monipuolisuus.	Täydennyskoulutus, aineryhmien yhteistoiminta-palaverit Henkilökohtaise keskustelut huoltajien ja opiskelijoiden kanssa tarvittaessa	Rehtori, kaikki opettajat, opiskelijat	2017-2021 Painopisteenä lukuvuonna 2017-2018	Jatkuva seuranta, arviointi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnan yhteydessä
Erilaisten oppimistapojen huomioon ottaminen	Yhdenvertaiset mahdollisuudet turvataan tarvittaessa erityisjärjestelyi avulla. Monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen	Aineryhmäpalav kartoitetaan tilanne ja korjataan tilanne tarvittaessa.	Opettajat	2017-2021 Painopisteenä lukuvuonna 2018-2019	Jatkuva seuranta, arviointi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnan yhteydessä
Eri sukupuolta olevien kohtelu	Jokaista kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Sukupuolikäsitte ajanmukaistaminen	Sukupuoleen liittyvistä asioista keskustelu biologian, psykologian ja terveystiedon tunneilla.	Biologian, psykologian ja terveystiedon opettajat	2017-2021 Painopisteenä lukuvuonna 2019-2021	Jatkuva seuranta, arviointi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnan yhteydessä
Häirintä	Ei sallita missään muodoissa.	Ilmoitus ropolle, opettajalle, rehtorille, muulle henkilökunnalle	Koko henkilökunta	2017-2021	Jatkuva seuranta, arviointi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnan yhteydessä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskysely 3.4.2019.

Kouluterveyskysely toteutettiin kokonaistutkimuksena, jossa kohderyhmänä olivat lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kouluterveyskysely toteutettiin nimettömänä itsenäisesti täytettävänä verkkokyselynä. Kysymykset olivat strukturoituja ja ne käsittelivät seuraavia aihepiirejä: terveys, elintavat, hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika, koulunkäynti, kasvuympäristön turvallisuus, palvelujen saanti, perhe ja elinolot. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät kyselyn tulokset hyvinvoinnin ja osallisuuden, koulunkäynnin sekä kouluympäristön turvallisuuden osalta on esitetty alla.

Hyvinvointi ja osallisuus

Tyytyväisyys elämään on Raahen lukiossa opiskelevilla keskimäärin suurempaa kuin Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan aineiston nuorilla. Pojat (liite 3, kuva 29) ovat yleisesti tyytyväisempiä elämään kuin tytöt (liite 3, kuva 30). Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan Raahen lukion tytöt ja pojat kokevat olevansa lähes yhtä suuresti tärkeä osa luokkayhteisöä (liite 3, kuva 31). Mahdollisuudet vaikuttaa koulun arkeen ovat paljolti samankaltaisia Raahen lukiossa, Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa. Jonkin verran vaihtelua toki eri alueiden että sukupuolten välillä on (liite 3, kuvat 32-35).

Koulunkäynti

Yli puolet Raahen lukion opiskelijoista kokevat saavansa opettajilta välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua (liite 3, Kuva 36).

Kasvuympäristön turvallisuus

Raahen lukion opiskelijat ovat kokeneet vähemmän kiusaamista ja seksuaalista häirintää suhteessa koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan aineistoihin (liite 3, kuvat 37-40).

Lopuksi

Uusien opiskelijoiden lukio-opintojen aloitusta pyritään tukemaan erilaisin keinoin. Raahen lukiossa koulukuraattori ja opinto-ohjaaja pitävät kaikille aloittaville ryhmille ryhmäytymistä tukevan oppitunnin. Lisäksi jokaiselle aloittavalle ryhmälle on nimetty omat tutor-opiskelijat, joiden tehtävänä on auttaa uusia opiskelijoita arkipäivän tilanteissa, toimiminen hyvänä esimerkkinä uusille opiskelijoille sekä tukea omalta osaltaan ryhmäytymistä. Koulupsykologi käy pitämässä ensimmäisen opintovuoden opiskelijoille oppitunnin jaksamisesta ja opiskelustrategioista. Pyydettäessä koulupsykologi osallistuu myös opettajainkokouksiin. Opettajat voivat tarvittaessa konsultoida niin koulupsykologia kuin koulukuraattoriakin vaikeissa oppilasasioissa opiskelijan henkilöllisyyttä paljastamatta. Yksittäistä opiskelijaa koskevissa asioissa pyritään siihen, että opiskelijan kanssa keskustelee ensin se kenellä huoli herää ja vasta tämän jälkeen huolen jatkuessa otetaan yhteyttä ryhmänohjaajaan. Ryhmänohjaaja keskustelee ensin opiskelijan kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Kuka tahansa koulun henkilökunnasta voi ohjata nuorta oppilashuollon palveluiden pariin. Koulupsykologille ohjaudutaan pääsääntöisesti kuraattorin tai terveydenhoitajan kautta, mutta suorat yhteydenotot tilanteesta riippuen ovat myös mahdollisia. Ryhmänohjaajat haastattelevat uudet, oman ryhmänsä opiskelijat pääsääntöisesti syyslukukauden aikana. Kaikki uudet opiskelijat osallistuvat lukiseulaan, jonka perusteella kutsutaan tarvittaessa varsinaiseen lukitestaukseen. Lukion arjessa toistuvat joka vuosi perinteeksi muodostuneet juhlat ja tapahtumat kuten esimerkiksi nahkapäivä ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Niiden tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä ja parantaa viihtyvyyttä sekä tutustuttaa opiskelijoita toisiinsa.

Opiskeluhuollon suunnitelmien toteutuminen ja arviointi sekä kehittämistarpeiden arviointi ovat jatkuvaa. Arviointi kuuluu koko koulun henkilökunnalle. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä tekee aina lukuvuoden lopussa loppuarvioinnin kuluneesta lukuvuodesta.

Raahen lukioiden opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen kuuluu kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien tehtäviin. Rehtori osallistuu oppilashuollon suunnitteluun ja toimii oppilaitoskohtaisen oppilashuoltoryhmän puheenjohtajana.

Opinto-ohjaaja vastaa opiskelijoiden opintojen ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä toimii oppilashuoltoryhmän jäsenenä. Koska opiskelijoiden ongelmat heijastuvat usein opintojen etenemiseen, tekee opinto-ohjaaja tiivistä yhteistyötä oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Jokainen lukion opiskelija kuuluu ohjausryhmään, jolla on oma ryhmänohjaaja. Työjärjestyksiin on merkitty viikoittainen ryhmänohjaustuokio. Ryhmänohjaajan ohjaus on pitkäjänteistä ja jatkuvaa huolenpitoa opiskelijan arjessa. Hän seuraa esimerkiksi opintojen edistymistä ja poissaoloja. Oman ryhmänsä edustajana hän neuvottelee, koordinoi ja välittää tietoa ryhmänsä sekä rehtorin, opettajakunnan ja oppilashuollon henkilöstön välillä. Ryhmänohjaaja on ensisijaisesti vastuussa yhteydenpidosta koteihin.

Aineenopettaja seuraa opiskelijaa oman aineensa opiskelussa ja informoi tarvittaessa ryhmänohjaajaa, opinto-ohjaajaa tai oppilashuollon henkilöstöä. Lisäksi aineenopettajat sekä koulun muu henkilökunta voivat tarvittaessa konsultoida koulukuraattoria, terveydenhoitajaa tai koulupsykologia opiskelijan opintoihin ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Opiskelijoiden on mahdollista saada tukiopetusta opiskeluvaikeuksiin. Lisäksi lukujärjestykseen on varattu tukiopetusmahdollisuus kielissä ja matematiikassa. Opintojen ohjauksessa annetaan myös opiskelutekniikan opetusta. Lisäresurssina olemme saaneet erityisopettajan, joka puolet työajastaan toimii lukiossa ja toivottavasti ensi lukuvuodesta alkaen jo kokopäiväisesti. Ilkka Kontinahon koordinoima Raahen liikkuva lukio -hanke liikuttaa opiskelijoita koulun arjessa ja erilaisissa tapahtumissa.

Raahen lukio oli mukana Oulun ammattikorkeakoulun vetämässä syrjäytymisen ehkäisy hankkeessa. Hanke toteutettiin kevään ja syksyn 2019 aikana. Hankkeessa oli mukana toimijoita aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Hanke piti sisällään verkostopäiviä, koulutusta sekä oman pilotin suunnittelun ja toteutuksen. Pilottien tulokset ja jatkotoimet esiteltiin hankkeen yhteisessä lopetusseminaarissa 20.11.2019.

Keväällä 2019 keräsimme tutoreiden ja oppilaskunnan hallituksen kautta lukiolaisten ajatuksia syrjäytymisen ehkäisemisestä ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämisestä. Ajatuksista nousi esille neljä teemaa: fyysinen ympäristö, opiskelijoiden työmäärä, virikkeitä arkeen opiskelun tueksi ja opiskelijoiden oma vastuu hyvinvoinnin edistämisessä. 2.10.2019 järjestimme pidennetyn ryhmänohjaustuokion, jossa jokainen ryhmä pohti pienryhmissä näitä teemoja ja listasi ylös asioita niihin liittyen. Opiskelijoiden vastauksista tehtiin yhteenveto ja tuloksia hyödynnetään yhteisöllisessä opiskelijahuollossa mahdollisuuksien mukaan.

8.10. Järjestyssäännöt ja suunnitelma kurinpitotoimenteiden käyttämisestä

Raahen lukio/OPS 2021

JÄRJESTYSSÄÄNNÖT JA SUUNNITELMA KURINPITOKEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ

(Lukiolaki 40 – 48 §)

Järjestyssäännöt

1. Oppitunneille on saavuttava täsmällisesti.

2. Kaikilla opiskelijoilla on velvollisuus osallistua koulun yhteisiin tilaisuuksiin.

3. Koulun ulkopuolisilla henkilöillä ei ole oikeutta oleskella koulun tiloissa tai koulun alueella ilman, että asiasta on sovittu koulun henkilökunnan kanssa.

4. Kouluruokailu tapahtuu hyviä tapoja noudattaen. Ulkovaatteita ja päähineitä ei tuoda ruokalaan, ellei asiasta ole sovittu erikseen ryhmänohjaajan kanssa.

5. Opiskelijoiden on omalta osaltaan huolehdittava siitä, että koulu ja sen ympäristö pysyvät siistinä. Kaikkea koulun ja opiskelijakunnan omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti, sille tapahtuneesta vahingosta on ilmoitettava rehtorille, opettajalle tai muulle koulun henkilökunnalle.

6. Oppitunneilla on oltava mukana opiskeluun tarvittava välineistö, kuten esim. oppikirja/ tietokoneet.

7. Opiskelijoiden on palautettava koulun tietokoneet ja muu välineistö niiden säilytyspaikalle. Opiskelukäyttöön annetut tietokoneet on palautettava opintojen päätyttyä. Mikäli opiskelussa käytetään printtikirjaa, se palautetaan kokeeseen saavuttaessa.

8. Polkupyörät on pidettävä niille varatuilla paikoilla. Autot muut moottoriajoneuvot on sijoitettava yleisille pysäköintipaikoille. Lämmityspaikat on varattu koulun henkilökunnalle.

9. Tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja huumausaineiden käyttäminen on kielletty koulussa, opintomatkoilla ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

10. Opiskelija saa vapaasti oleskella kouluaikana koulun tiloissa siten, että ei aiheuta häiriötä muiden opiskelulle. Portaissa istuminen on kielletty tapaturmavaaran vuoksi.

11. Opiskelija saa käyttää harrastuksiinsa koulun tiloja ja välineistöä annettujen ohjeiden mukaan.

12. Elektronisia laitteita saa oppitunneilla pitää esillä ja käyttää vain opettajan luvalla.

13. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä (Lukiolaki 40 §).

14. Luvaton kuvaaminen ja materiaalin julkaiseminen on kielletty oppitunneilla, koulun tapahtumissa ja koulun tiloissa/alueella.

Kurinpito

Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallisen

ilmapiirin ylläpitämiseksi käyttäydytään ystävällisesti ja toiset huomioon ottaen. Yleinen kasvatus- ja valvontavastuu kuuluu koko opettaja- ja henkilökunnalle. Tarvittaessa voidaan sopia erillisistä valvontatehtävistä esim. koulun tapahtumien yhteydessä.

Ongelmat pyritään ensisijaisesti selvittämään keskustellen yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja tarvittaessa opiskelijahuollon henkilöstön kanssa. Ryhmänohjaajalla on keskeinen rooli opintojen etenemisen seurannan lisäksi myös kurinpidollisten asioiden selvittämisessä ja tiedottamisessa.

1) Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat tilanteissa toimia em. tilanteissa yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

2) Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta em. tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

3) Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta.

Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva.

Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.

Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseen osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Rehtori tai apulaisrehtori vastaa haltuun otettujen esineiden luovuttamisesta.

4) Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Päätöksen tekee rehtori.

Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

5) Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan

erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Päätöksen tekee Tulevaisuuslautakunta.

Päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päätä.

Ennen päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Opetuksen epäämisestä tarvittaessa ilmoitettava oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

6) Tieto opetuksen epäämisen kohteeksi joutuneesta opiskelijasta saatetaan häntä opettaville aineenopettajille. Tiedon välittää ryhmänohjaaja. Opiskelijalle tarjotaan tukea oppimiseen sähköisillä alustoilla opetuksen epäämisen aikana. Tukea antavat häntä opettavat aineenopettajat ja tarvittaessa erityisopettaja. Opiskelijan palatessa opetukseen epäämistilanteen jälkeen hänelle tarjotaan tarvittaessa aineenopettajien antamaa tukiopetusta ja/tai erityisopettajan tukea.